

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANKARA'DA HEMŞİRELİK ÖĞRENİMİ GÖREN
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI**

Blm. Uzm. Simge ZEYNELOĞLU

**Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı
DOKTORA TEZİ**

ANKARA

2008

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ANKARA'DA HEMŞİRELİK ÖĞRENİMİ GÖREN
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI**

Blm. Uzm. Simge ZEYNELOĞLU

**Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı
DOKTORA TEZİ**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Füsun TERZİOĞLU**

**ANKARA
2008**

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Bu çalışma jürimiz tarafından Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Füsun Terzioğlu
Hacettepe Üniversitesi

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Ayşe Akın
Hacettepe Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Lale Taşkın
Hacettepe Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Nurhan Bayraktar
Hacettepe Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Zehra Dökmen
Ankara Üniversitesi

ONAY:

Bu tez, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hakan S. ORER

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmacı katkılarından dolayı aşağıda adı yer alan kişi ve kurumlara içtenlikle teşekkür eder.

Saygıdeğer hocam Sayın Doç. Dr. Füsün Terzioğlu, tez danışmanım olarak değerli bilgi, görüş ve önerileriyle çalışmaya yol gösterici katkılarda bulunmuştur.

Sayın Prof. Dr. Ayşe Akın ve Prof. Dr. Lale Taşkın, tez izleme komitesinde yer alarak bilgileri, görüş ve önerileriyle bu çalışmaya değerli katkılar sağlamışlardır.

Sayın Doç. Dr. Zehra Dökmen, Doç. Dr. Tülin Gençöz, Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu çalışmanın ölçek geliştirilmesi aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyerek çalışmanın devamını sağlamışlardır.

Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu ve Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü çalışanları uygulama süresince yardım ve desteklerini esirgemeyerek çalışmanın devamını sağlamışlardır.

Araştırmaya katılan değerli öğrenciler çalışmanın başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamış, sabır göstermiş ve amacıma ulaşma mutluluğunu bana yaşatmışlardır.

Dr. Sinan Zeyneloğlu ve Öğr. Gör. Dr. Erdem Karabulut verilerin istatistiksel değerlendirilmesi aşamasında yardımlarını esirgemeyerek çalışmaya katkıda bulunmuşlardır.

Tez çalışmalarım süresince değerli ailem ve arkadaşlarım sonsuz anlayış, sevgi ve sabırla destek olmuşlardır.

ÖZET

Zeyneloğlu, S., Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı, Doktora Tezi, Ankara, 2008. Araştırma, Ankara’daki üniversitelerde hemşirelik eğitimi veren bölümlerin birinci sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla metodolojik ve kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini, bu üniversitelerde öğrenim gören 252 birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, anket formu ile araştırmacı tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” (Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0.92) kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özellikleri; ikinci bölümde ise, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörlere yönelik sorular yer almaktadır. Anket formu ve TCRTÖ 16 Nisan–10 Mayıs 2007 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS for Windows 11.0 (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar programında; ortalama, standart sapma, ortanca, minimum ve maksimum değerler ile yüzdelik sayılar, t-testi, Oneway Anova testi, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin “eşitlikçi cinsiyet rolü” (puan ortancası 37) ve “kadın cinsiyet rolü” (puan ortancası 24) alt boyutlarına ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin “evlilikte cinsiyet rolü” (puan ortancası 13), “geleneksel cinsiyet rolü” (puan ortancası 17) ve “erkek cinsiyet rolü” (puan ortancası 11) alt boyutlarına ilişkin ise geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirleyen TCRTÖ puan ortalama ve ortancaları ile, öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısı, ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı ilin gelişmişlik düzeyi, şu anda yaşadığı yer, ebeveynlerinin evlenme şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenleri arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları (TCRTÖ puan ortancası 102) saptanmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumların kazandırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, geleneksel cinsiyet rolü, eşitlikçi cinsiyet rolü, toplumsal cinsiyet ve hemşirelik öğrencileri, toplumsal cinsiyet ve tutumlar.

ABSTRACT

Zeyneloğlu, S., Attitudes of Nursing students enrolled at universities in Ankara towards Gender Roles. Hacettepe University Institute of Health Sciences, Women Health and Diseases Nursing Program, Ph.D. Thesis, Ankara, 2008. This study is methodological and cross-sectional in character and is based on a survey applied to nursing students enrolled at universities in Ankara aiming to assess their attitudes towards gender roles and the factors causing differentiation in these attitudes. The universe as well as the sample of the study consisted of a total of 252 freshmen students enrolled at universities in Ankara. As the medium of data collection a questionnaire and a “Gender Roles Attitude Scale” (GRAS) developed by the Author has been used (Cronbach Alpha Reliability Coefficient 0.92). The questionnaire applied consisted of two parts with the first part recording the respondents socio-demographic characteristics while the second part contained questions regarding possible factors of the attitudes of students towards gender roles. The questionnaire and the GRAS was applied to students between Apr16th and May 10th in 2007. The collected data was processed in SPSS 11.0 and was analyzed examining levels of means, standard deviation, median, minimum and maximum values and percentage points utilizing statistical tests like t-test, One-way ANOVA test, Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests. The results of the study reveal egalitarian attitudes among students for the sub-dimensions named “female gender roles” (median score 24 points) and “egalitarian gender roles” (median score 37 points), while for the sub-dimensions “marriage gender roles” (median score 13 points), “traditional gender roles” (median score 17 points) and “male gender roles” (median score 11 points) students exhibit traditional attitudes. Average and median GRAS scores of respondent students were found to differ (statistical significance level $p < 0.05$) according to number of siblings, socio-economic development level of province of origin, type of accommodation, marriage status of parents (religious or official) and reasons for choosing the profession of nursing. In general, students are found to have egalitarian attitudes towards gender roles (median GRAS score 102 points). Based on the results of the study suggestions for the promotion of egalitarian attitudes towards gender roles were developed.

Keywords: Gender, traditional gender roles, equalitarian gender roles, gender and nursing students, attitudes towards gender.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GRAFİKLER VE ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı	1
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.2.1. Araştırmanın Hipotezi	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet: Temel Tanımlar	7
2.1.1. Cinsiyet (Sex)	7
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)	7
2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Gender Equality)	7
2.1.4. Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet (Gender Equity)	8
2.2. Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Kuramlar	8
2.2.1. Psikanalitik Kuram	8
2.2.2. Sosyal Öğrenme Kuramı	9
2.2.3. Bilişsel Gelişim Kuramı	10
2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı	10
2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Etkileyen Faktörler	10
2.3.1. Aile	11
2.3.2. Ebeveynlerin Öğrenim Düzeyi ve Annenin Çalışma Durumu	12
2.3.3. Aile Ortamı	12
2.3.4. Kardeş ve Arkadaş Grupları	13
2.3.5. Öğretmenler ve Ders Kitapları	14
2.3.6. Kitle İletişim Araçları	14

2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Toplumsal Yaşama Yaşama Yansımaları	15
2.5. Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısıyla Kadın Sağlığında ve Toplumun Bilinçlendirilmesinde Hemşirenin Rolü	16
3. MATERYAL VE YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Şekli	19
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	19
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	20
3.4. Verilerin Toplanması	21
3.4.1. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	21
3.4.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Anket formu	21
3.4.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	22
3.4.1.2.1. Deneme Ölçeğinin Hazırlanması	22
3.4.1.2.2. Deneme Ölçeğinin Uygulanması	25
3.4.1.2.3. Deneme Ölçeğinin Uygulama Sınırlılıkları	30
3.4.1.2.4. Deneme Ölçeğinin Uygulama Verilerinin Analizi	30
3.4.1.2.4.1. Deneme Ölçeğinin Geçerlik Çalışması	30
3.4.1.2.4.1.a. İçerik (Kapsam) Geçerliği	30
3.4.1.2.4.1.b. Yapı Geçerliği	31
3.4.1.2.4.2. Deneme Ölçeğinin Güvenirlik Çalışması	39
3.4.2. Anket formunun Ön Uygulanması	40
3.4.3. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	41
3.4.4. Araştırmanın Etik Boyutu	43
3.4.5. Verilerin Değerlendirilmesi	43
3.4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	44
4. BULGULAR	45
4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	46
4.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Değişkenlere İlişkin Bulgular	50
4.3. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancaları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini	

Tutum Ölçeği'nden Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi	50
4.3.1. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancaları	50
4.3.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nden Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi	52
4.4. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalama ve Ortancalarına İlişkin Bulgular	64
5. TARTIŞMA	80
6. SONUÇLAR	94
6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	94
6.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Değişkenlere İlişkin Sonuçlar	95
6.3. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancalarına, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisine Yönelik Sonuçlar	95
7. ÖNERİLER	101
KAYNAKLAR	103
EKLER	
Ek 1. Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Anket formu	
Ek 2. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Kompozisyon Formu	
Ek 3. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi İzin Formu	
Ek 4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	

Ek 5. Hacettepe Üniversitesi İzin Formu

Ek 6. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İçin Öğrencileri Bilgilendirme ve Olur Alma Formu

Ek 7. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Ek 8. Araştırmanın Uygulandığı Üniversitelerden Alınan İzin Formları

Ek 9. Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi İçin Öğrencileri Bilgilendirme ve Olur Alma Formu

Ek 10. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi, Cerrahi ve İlaç Araştırmaları Etik Kurulu'nun Araştırma Projesi Değerlendirme Raporu

Ek 11. Öğrencilerin TCRTÖ'nün Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortanca Ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler İle İlişkisine Yönelik Ek Tablolar

Ek 12. Araştırmanın Akış Şeması

Ek 13. Araştırma Süreci

ÖZGEÇMİŞ

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AÜ Cebeci SYO	: Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokulu
GÜ HYO	: Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
BÜ	: Başkent Üniversitesi
GATA HYO	: Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu
HÜ	: Hacettepe Üniversitesi
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

GRAFİKLER VE ŞEKİLLER

	Sayfa
Grafik 3.1. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini Oluşturan 38 Maddenin Faktör Yüklerinin Değerlendirilmesi	36
Şekil 3.1. Araştırmanın Uygulama Aşamaları	42

TABLOLAR

	Sayfa
3.1. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte/Yüksekokullar ve Bölümleri	21
3.2. Deneme Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasının Örneklemine Alınan Fakülte/Yüksekokullar ve Bölümleri	25
3.3. Deneme Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İçin Örneklem Kapsamına Alınan Fakülte/Yüksekokul Bölümlerinin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Dağılımı	28
3.4. Deneme Ölçeğinin Madde-Toplam Test Korelasyonları	32
3.5. Deneme Ölçeğinin %27'lik Alt ve Üst Grupları İçin “t” ve “p” Değerleri	34
3.6. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini Oluşturan 38 Maddenin Boyutlara Göre Dağılımı ve Faktör Yükleri	37
3.7. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları	40
4.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı	46
4.1.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerinin Dağılımı	47
4.1.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Öğrenim, Çalışma Durumu ve Mesleklerine İlişkin Özelliklerinin Dağılımı	48
4.2.1. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerinin Dağılımı	50
4.2.2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkisi Olan Kişiler ve Mesleği Seçme Nedenlerine Göre Dağılımları	51
4.3.1.1. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancalarının Dağılımı	52
4.3.2.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	55
4.3.2.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	57

4.3.2.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	59
4.3.2.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	61
4.3.2.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı	62
4.4.1. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	64
EK TABLOLAR	
1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	137
1.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	138
1.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	139
1.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	139
1.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	140
2.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	141
2.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	142
2.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	143
2.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	143

2.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	144
3.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	145
3.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	146
3.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	147
3.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	147
3.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	148
4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	149
4.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı	150
4.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	151
4.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	151
4.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	152
5.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	153
5.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	154
5.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	155
5.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü	

Puan Ortancalarının Dağılımı	155
5.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı	156

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı

“Cinsiyet” kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. “Toplumsal Cinsiyet” kavramı, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle toplumsal cinsiyet kavramı içerisinde; kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları, beklentileri ve genellikle bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili bulunan psikolojik özellikleri de barındırmaktadır (27). Bu nedenle toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklardan değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, beklentiler, kalıpyargılar ve roller bulunmaktadır (2, 9, 10, 15, 18, 27, 32, 53, 58, 79, 104). Burada üzerinde önemle durulması gereken bir nokta da, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarının birbirinden tamamen ayrılmasının mümkün olmadığıdır. Çünkü kültürün kadından ve erkekten bekledikleri (toplumsal cinsiyet) kadının ve erkeğin fiziksel özelliklerine (cinsiyet) ilişkin gözlemlerden farklı değildir. Bu açıdan değerlendirdiğimizde, toplumsal cinsiyetin kültürel yapılandırılmaları bir anlamda biyolojik cinsiyeti de içermektedir (27). Biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları arasındaki farkı gözler önüne seren en güzel anlatımlardan biri, Demirtaş’ın aktardığına göre, Kimball’ın toplumsal cinsiyete ilişkin “İnsanların toplumsal cinsiyetleri yoktur, onlar toplumsal cinsiyetlerini kendileri yapılandırır” şeklindeki açıklamasıdır (25).

Görüldüğü gibi toplumsal cinsiyet, çok boyutlu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramın içinde barındırdığı kavramlardan birisi de toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolünün tanımı; kültürel olarak kadına ve erkeğe uygun görülen kişilik özellikleri, davranışları (rolleri) içinde barındırır ve bunlar toplum tarafından kalıpyargılara dönüştürülür. Dökmen’in Franzoi (1996)’den aktardığına göre kalıpyargılar, bir gruba ilişkin bilgi, inanç ve beklentilerimizi içeren bilişsel yapılar olarak tanımlanmaktadır (27).

Güçlü kalıpyargıların söz konusu olduğu alanlardan birisi de cinsiyettir. Toplumun kadınlardan ve erkeklerden göstermelerini beklediği özelliklere toplumsal cinsiyet kalıpyargıları denilmektedir (9, 27). Toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının en önemli özellikleri, kültürden kültüre değişiklik gösterebilirler bile yine de benzerlikler taşımaları ve zaman içerisinde çok az değişikliğe uğramalarıdır (71).

Toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının iki farklı yönü bulunmaktadır. Bunlardan ilki cinsiyet özellikleri kalıpyargıları, bir diğeri de cinsiyet rolleri kalıpyargılarıdır (71). Cinsiyet özellikleri kalıpyargıları, bir cinsiyeti diğer cinsiyete oranla daha fazla ya da daha az niteliğine inanılan psikolojik özelliklerin birleşimidir. Bu davranış ve özellik farklılıkları toplum tarafından belirlenmiş, kuşaktan kuşağa geçen kalıpyargılardır. Toplum tarafından kadınların ve erkeklerin sahip oldukları düşünülen kişilik özellikleri genel olarak kadınsı (feminen) ve erkeksi (maskülen) özellikler olarak gruplanmaktadır. Kadınların duyarlı, ilgili, sıcak, şevkatli gibi özelliklere sahip oldukları, erkeklerin de bağımsız, baskın, güçlü gibi özelliklere sahip oldukları kabul edilmektedir (6, 9, 21, 71).

Yapılan çalışmalarda, toplum tarafından kadın ve erkeğe yönelik belirlenen cinsiyet özelliklerinin; erkekler için atılgan, korkusuz, akılcı, güvenli, bağımsız, soğukkanlı, ihtirash, güçlü, katı, saldırgan, aktif vb.; kadınlar için ise sevecen, duygusal, hassas, ılımlı, bağımlı, şevkatli, boyun eğen, mütevazı, narin, bakım veren, pasif vb. gibi sıfatlarla tanımlandığı belirlenmiştir (22, 81, 101, 102). Ülkemizde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (5, 12, 44, 81).

Toplumsal cinsiyet rollerinin bir diğer yönü cinsiyet rolleri kalıpyargılarıdır. Cinsiyet rolleri kalıpyargıları, kültürün kadın ve erkeğe yüklediği görevler, sorumluluklar ve etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (27, 53, 104). Literatüre göre, toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargılarının kadın ve erkeğin toplumsal yaşamına ilişkin yansımaları; aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde belirgin farklılıklar göstermektedir (2, 10, 15, 21, 27, 37, 58).

Literatürde, toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargıları açısından kadın ve erkeğin rolleri; geleneksel ve eşitlikçi roller olarak sınıflandırılmıştır. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; ev işlerinden sorumlu olma, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkeklerle yüklenen

geleneksel roller ise erkeklere; evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi sorumluluklar yüklemektedir. Eşitlikçi roller ise; aile, mesleki, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin sorumlulukları eşit olarak paylaşmaları olarak belirtilmektedir (2, 9, 10, 12, 15, 21, 27, 32, 35, 51, 58).

Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere “kadının temel görevi eve ve aileye bakmaktır”, “evin reisi erkek olmalıdır”, “ailenin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olmalıdır”, “erkek iş yaşamında başarılı olmalıdır” vb. gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren ifadeler yöneltmiştir. Araştırmaların sonucunda öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rolleri benimsedikleri saptanmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az geleneksel rollere sahip oldukları da belirlenmiştir (6, 48, 51, 75, 94). Warrington ve Younger’in ilköğretim öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin tercihlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında, öğrencilerin mesleki ilgi alanlarını geleneksel cinsiyet rollerine göre seçme eğiliminde oldukları belirlenmiştir (100).

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin geleneksel cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda; kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (12, 34). Kağıtçıbaşı ve Kansu’nun ailede cinsiyet rollerinin sosyalleşmesine ilişkin yaptıkları çalışmada ise, kadınların erkeklere göre daha fazla geleneksel rolleri benimsedikleri belirlenmiştir (44). Çelebi tarafından turizm sektöründeki küçük işyeri örgütlerindeki kadın girişimcilerin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarına sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, iş kadınlarının eşitlikçi cinsiyet rol tutumlarına sahip olduğu bulunmuştur (21).

Görüldüğü gibi, toplumsal yaşamın çoğu alanında kadına ve erkeğe yüklenen bu roller, kadınlar aleyhine bir ayrımcılık yaratarak, toplum yaşantısında sıklıkla kadınların ikinci plana atılmalarına ve erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modelinin sürmesine neden olmaktadır. Bu eşitsizlik modeli özellikle çalışma/fırsat eşitliği, kararlara katılım, seçme özgürlüğü, sağlık hizmetlerinden faydalanma, eşit işe eşit ücret, eğitim ve meslek seçiminde daha fazla göze

çarpmaktadır. Eşitsizlik modelinde yer alan tüm bu etmenler ise birleşerek kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal statü eşitliğini ortadan kaldırmaktadır (2, 35, 104).

Kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal statü eşitliği göstergelerinden en önemlisi olan kadının eğitim durumu, hem Türkiye genelinde hem de erkeklere göre oldukça düşüktür (23). 2003 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması verilerine göre; okuryazar olmayan kadın oranı yaklaşık %39.0'dur. Aynı oran erkeklerde %24.0'dür. Bunun yanı sıra ortaokul ve üzeri eğitim alan kadınların oranı %12 iken, erkekler için bu oran %20.0'ye yükselmektedir (38). Ülkemizde 1997 yılında temel eğitimin zorunlu olarak sekiz yıla çıkarılmasının kız çocuklarının her öğrenim basamağında okullaşma oranlarının artmasına ve eğitimde kalma süresinin uzamasına neden olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak 2002-2003 öğretim yılı verilerine göre; ilköğretimde kız çocuklarının okullaşma oranı %87.0 iken, erkek çocuklarda bu oran %92.4'dür. Kız çocuklarının fakülte ve yüksekokullarda okullaşma oranı ise %11.1'dir. Aynı oran erkek çocuklar için %12.6'dır (85). Tüm bu veriler ülkemizde her öğrenim basamağında kadınlar ile erkekler arasında cinsiyet eşitsizliğinin belirgin olduğunu göstermektedir. Ayrıca son 70 yılda toplumdaki okuryazarlık oranının artmasına rağmen, kadın ve erkek okuryazarlığı arasındaki fark aynı kalmıştır (2, 23, 36).

Toplumsal statü eşitliğinin belirgin göstergelerinden bir diğeri de kadınların çalışma yaşamı ve siyaset/karar alma mekanizmalarına katılımlarıdır (23). Ülkemizde kadınların çalışma yaşamına katılma oranları 2004 yılı verilerine göre %17.1'dir. Ayrıca ücretsiz aile işçisi konumunda tarımsal faaliyetlerle uğraşanların %25.3'ünü erkekler oluştururken, %53.1'ini kadınlar oluşturmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasındaki bu cinsiyet eşitsizlikleri kadınların siyasete katılma ve karar alma mekanizmalarında yer almalarında belirgin şekilde göze çarpmaktadır. 2002 Genel Seçimleri sonuçlarına göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kadınların milletvekili olarak temsil oranı % 4.4 iken, 2007 Genel Seçimlerinde bu oran % 9.1'e yükselmiştir (43, 96). Türkiye'de seksen dört yıllık cumhuriyet döneminde ilk defa meclisteki kadın milletvekili oranı bu noktaya ulaşmıştır. Bu oranın yükselmesindeki temel etken ise, Sivil Toplum Kuruluşları'nın kadınların siyaset/karar alma mekanizmalarına katılımlarının arttırılmasına yönelik yaptıkları çalışmalarıdır. Ayrıca

kadınların çalışma yaşamı ve siyaset/karar alma mekanizmalarına katılımlarını arttıracak en önemli unsur kadınların öğrenim düzeyinin yükseltilmesidir (36, 85).

Toplumda yaşanan tüm bu toplumsal statü eşitsizliklerinin olumsuz sonuçları, en çok kadınları etkilemektedir. Kadının toplumsal statüsü ile doğrudan ilgili olan bu durum, kadınların her alandaki insan haklarından, erkeklerle eşit ölçüde yararlanmalarını engellemektedir. Bu nedenle ülkemizde anayasada (2001 yılında), medeni yasada (1 Ocak 2002 tarihinde), aile ile ilgili yasada (17 Ocak 1998 tarihinde), iş yasasında (10 Haziran 2003 tarihinde) ve ceza yasasında (26 Eylül 2004 tarihinde) cinsiyet eşitliğini ve kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığı destekleyen düzenlemeler yapılmıştır (23).

Kadının toplumsal statüsünü belirleyen eğitim, sosyal yaşam, çalışma yaşamı ve siyaset/karar alma mekanizmalarına katılım ve yasal haklar açısından kadınların maruz kaldıkları tüm bu toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri üreme sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen faktörlerdir. Kadın sağlığıyla ilgili olarak özellikle üreme sağlığına ilişkin konular cinsiyet ayrımcılığının en çok yapıldığı alandır. Çünkü kadınların yaşamları boyunca üreme sağlığı ile ilgili sorunları yaşama olasılıkları erkeklerden daha yüksektir. Gebelik, doğum ve düşüğe bağlı sorunları cinsiyetleri nedeniyle yalnız kadınlar yaşamaktadır. 15-44 yaş grubunda toplam hastalık yükü içinde üremeye ilişkin hastalık yükü hesaplandığında, üreme sağlığı yükü kadınlarda (%36.6) erkeklerin (%12.3) üç katı olarak bulunmuştur. Buna rağmen toplumun cinsiyeti nedeni ile “kadın cinsiyetine” biçtiği rol ve beklentileri kadının üreme sağlığını olumlu yönde etkileyecek olan haklarından (sağlık hizmetine ulaşma ve faydalanma) yararlanamamasına neden olmaktadır. Çünkü sağlık hizmetlerine erkekler kadınlara göre öncelikli olarak ulaşmakta ve faydalanmaktadır. Ayrıca kadınlar yaşam dönemleri boyunca cinsiyetleri nedeniyle üreme sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen olumsuzluklar yaşamaktadırlar. Bu olumsuzluklar çocukluk döneminde; cinsiyet seçimi, ihmal/hizmetten yararlanamama, morbidite ve mortalite hızlarının artması vb., adolesan döneminde; cinsel taciz/istismar, şiddet, paralı seks, istenmeyen gebelikler, erişkinlik döneminde; gebelik, doğum/doğum sonu komplikasyonlar, anne ölümleri, şiddet, menopoz ve sonrası dönemde; malignensiler, osteoporoz, şiddet vb. olarak kendini göstermektedir (2, 23, 35, 36). Kadının cinsiyeti nedeniyle yaşadığı bu üreme sağlığı sorunlarının azaltılmasında ve önlenmesinde

sağlık ekibi içerisinde yer alan doktor, hemşire, fizyoterapist, diyetisyen ve sosyal hizmet uzmanlarının önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Özellikle sağlık ekibi içerisinde yer alan hemşirelere ise, hem cinsiyetleri hem de bakım verici rolleri nedeniyle daha fazla sorumluluk düşmektedir. Hemşirelerin kadınların sağlığını korumak, yükseltmek ve hastalıkları önlemek için kadının yaşam dönemleri boyunca kapsamlı bir sağlık hizmeti sunmaları gerekmektedir. Hemşirelerin kadına yönelik pozitif ayrımcılık bakış açısıyla, sundukları bakım hizmetlerinde kadınların sağlık bakım ihtiyaçlarına öncelik tanımaları gerekmektedir. Aynı zamanda hemşireler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıları ve tutumları eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan kişilerdir. Çünkü hemşireliğin temel amaçlarından biri bireyin, ailenin ve toplumun ihtiyaç duyduğu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir (42, 97). Bu nedenle hemşirelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi son derece önemlidir. Çünkü hemşirelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmaları, hem hemşirelerin hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları hem de bir kadın mesleği olan hemşireliğin güçlenmesi yönünde yol gösterici olacaktır. Bu açıdan hemşirelik eğitimi gören birinci sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesine yönelik çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Böylece hemşirelik mesleğine adım atan bireylerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlenerek, hemşirelik eğitiminin içeriği toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini geliştirecek şekilde düzenlenebilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, üniversitede lisans öğrenimi gören birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Hipotezi

H₁: Üniversite birinci sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahiptir.

H₀: Üniversite birinci sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahiptir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET: TEMEL TANIMLAR

2.1.1. Cinsiyet (Sex)

Dünya üzerindeki bütün insanları, kadın ve erkek olarak gruplandırmak ve farklılaştırmak için kullanılan ölçütlerden ilki cinsiyettir. “Cinsiyet”; bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca literatürde cinsiyetin; doğal, biyolojik, değiştirilemez, değişmez ve her yerde aynı olduğu belirtilmektedir (2, 10, 15, 23, 27, 35, 58, 79, 86, 104).

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet (Gender)

“Toplumsal cinsiyet” bireyin kendini kadın ya da erkek olarak nasıl algıladığını ifade eden bir kavramdır. Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü; bir kadın ve erkeğin nasıl davranacağını, nasıl düşüneceğini ve nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri ortaya koymaktadır. Bu açıdan “Toplumsal cinsiyet” herhangi bir zamanda herhangi bir kültürde kadın ve erkeğe biyolojik cinsiyeti nedeniyle uygun görülen toplumsal ve kültürel davranış biçimleri, beklentiler, sorumluluklar ve roller bütünü olarak da tanımlanmaktadır. “Cinsiyet” biyolojik yapının ortaya çıkardığı özellikleri belirlerken,”Toplumsal cinsiyet” kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandıran özellikleri belirlemektedir. İnsanlar dişi ya da erkek cinsiyeti ile doğmaktadırlar ancak yetişirlerken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız ya da erkek çocuk olmayı öğrenerek büyümektedirler. Bu yüzden toplumsal cinsiyet zaman içerisinde değişiklik gösterebildiği gibi kültürden kültüre de farklılık göstermektedir. Ayrıca literatürde toplumsal cinsiyetin; sosyo-kültürel olduğu, zamana, kültüre ve hatta aileden aileye değişebildiği, insanlar tarafından yaratıldığı ve değiştirilebilir olduğu belirtilmektedir (2, 10, 15, 23, 27, 35, 58, 79, 86, 104).

2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Gender Equality)

“Toplumsal cinsiyet eşitliği” fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyin cinsiyeti nedeni ile ayrımcılığa uğramamasıdır. Literatürde “Toplumsal cinsiyet eşitliği” yasalar önünde kadın ve

erkeğe eşit davranılması; aile ve toplum içinde kadın ve erkeğin kaynaklardan, fırsatlardan ve hizmetlerden eşit biçimde yararlanmaları olarak da tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler; hakların kullanımında, kaynaklara ulaşmada, çalışma yaşamında, sağlık hizmetlerine erişebilmede, sosyal ve siyasal yaşamda kadına yönelik eşitsizlikler olarak kendini göstermektedir. Literatürde toplumsal cinsiyet eşitliğinin oluşturulmasında üç temel yaklaşım bulunduğu vurgulanmaktadır. Bunlardan birincisi kadın ve erkeklere eşit muamele edilmesi temeli üzerine kurulmuştur. İkincisi olumlu (pozitif) ayrımcılık yaklaşımıdır. Olumlu ayrımcılık kadınların ve erkeklerin hayata farklı noktalardan başladıklarını göz önüne alarak kadınlar için bu farklılıktan kaynaklanan eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Üçüncü olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ana plan ve politikalara yerleştirme (gender mainstreaming) ise, bu eşitsizliklerden yola çıkarak iki cinsiyet arasındaki eşitliği sağlamak için kadına yönelik politika ve programları geliştirmeyi amaçlamaktadır (2, 23, 35, 104).

2.1.4. Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet (Gender Equity)

Toplumsal cinsiyette hakkaniyet; kadın ve erkek arasında sorumlulukların ve fırsatların adil bir biçimde dağıtılması olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramda, kadın ve erkeğin farklı gereksinimi ve güçleri olduğu kabul edilmekte ve bu farklılıkların belirlenerek iki cinsiyet arasındaki dengeyi düzeltecek şekilde gerekenlerin yapılması görüşü benimsenmektedir (2, 23, 35, 104).

“Toplumsal cinsiyet eşitliği” ve “ayrımcılık” kavramları toplumsal ve sosyo-kültürel bir oluşumdur. Ancak başlangıç koşulları ne olursa olsun, kadın ve erkeğin eşit koşullarda yaşama başlaması ve eşit toplumsal sonuçlar elde etmelerinin sağlanması halinde toplumsal cinsiyette eşitlik ve hakkaniyetten söz edilebilecektir (23, 35, 104).

2.2. TOPLUMSAL CİNSİYET İLE İLGİLİ KURAMLAR

2.2.1. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kuramda toplumsal cinsiyetin kazanılmasında üç dönem olduğu belirtilmektedir. Bu dönemlerden ilki, çocukların cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadığı 0 ay- 3,5 yaş arası dönemi içermektedir. Doğumdan itibaren kız çocuklarının (klitoris nedeniyle) da erkek çocukların (penisleri nedeniyle) da

cinsiyetleri erkektir ve toplumsal cinsiyetleri erkeksidir. Ayrıca kız ve erkek çocukların anneleriyle olan ilişkileri karşı cins ilişkisidir. İkinci dönem çocukların cinsiyetler arasındaki farklılıkları anlamaya başladıkları 3- 5 yaş arası dönemdir. Freud'a göre bu dönemde çocuklar kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıkları anlamaya başlamakta ve beş yaş civarında cinsel kimlikleri oluşmaktadır. Çocuklar için cinsiyet farkını penis yaratmaktadır. Bu dönemde erkek çocuklar kızların penise sahip olmadıklarını görmekteyiz. Ayrıca cinsel ilgilerini annelerine yönlendirirlerse babalarının onları kastre edeceğinden korkmaktadırlar. Kız çocukları ise, penise sahip olmadıklarını gördüklerinde hayal kırıklığı ve öfke ile annelerinden uzaklaşmaktadırlar. Kız çocukları bu dönemde babaları ile kadınsı bir ilişkinin ilk aşamalarına adım atarlar. Son dönem olan ödipal dönemde ise; erkek çocuklar kastrasyon korkusuyla babalarıyla olan çekişmelerden vazgeçerek babalarıyla özdeşleşmektedirler. Kız çocukları da, babalarıyla kadınsı bir ilişki içine girip ondan bir bebek sahibi olmayı istemeye başlamaktadırlar. Sonuç olarak Freud'un kuramına göre; kız çocukları anneleriyle özdeşleşmeye zorunlu olmadıkları için süperegoaları erkek çocukları kadar gelişmemiştir. Bu nedenle kadınlar hem cinsel hem de ahlaki olarak erkekler kadar üstün değillerdir (10, 27, 58, 79).

2.2.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramında iki çeşit öğrenme süreci olduğu belirtilmektedir. Edimsel koşullama ile öğrenmede; çocuğun cinsiyetine uygun davranış ödüllendirilmekte, ödüllendirilen davranış tekrarlanmakta ve davranışa dönüştürülmektedir. Tam tersi şekilde cinsiyete uygun olmayan davranış da cezalandırılmaktadır. Model alma ve taklit ile öğrenmede ise; cinsiyet rollerinin kazanılmasında kız çocuklar annelerini ve kadın figürlerini, erkek çocuklar da babalarını ve erkek figürlerini taklit etmektedirler. Cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ise anne-babalar, öğretmenler, yakın çevre ve kitle iletişim araçları önemli rol oynamaktadır. Bu kurama göre; cinsiyet rol beklentilerinin tanımlandığı ve katı olarak uygulandığı toplumlarda rol modellerinin varlığı ve edimsel koşullanma sonucunda geleneksel cinsiyet rolleri bir kuşaktan diğerine aktarılmaktadır (10, 27, 58, 79).

2.2.3. Bilişsel Gelişim Kuramı

Bilişsel gelişim kuramına göre; toplumsal cinsiyet rolleri üç dönemde kazanılmaktadır. Cinsiyeti etiketleme döneminde (2- 3,5 yaş arası); çocuklar kız ya da erkek olduklarını bilmektedirler. Ancak cinsiyetin kalıcılığını ve değişmezliğini henüz kavramamışlardır. Örneğin; bir kız çocuğu büyüyünce baba olacağını söyleyebilir. Cinsiyetin kararlılığı döneminde (3,5- 4,5 yaş arası); çocuklar bir kişinin cinsiyetinin sürekliliğini anlamaya başlamışlardır. Ancak yine de fiziksel özelliklerden etkilenmektedirler. Örneğin; bir kız çocuğu saç kesilince erkek çocuğu olacağını düşünebilir. Cinsiyetin değişmezliği döneminde ise; çocuklar cinsiyetin değişmezliğini ve cinsiyetin fiziksel görünüm ne olursa olsun değişmeyeceğini kavramışlardır. Bu dönemde çocuklar cinsiyetlerine uygun davranışlar göstermektedirler. Cinsiyetlerine uygun davranışları da ödüllendirildikleri için değil de cinsiyetleriyle tutarlı olduğu için sergilemektedirler (10, 27, 58, 79, 106).

2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Şema, bireyin algısını organize eden, yönlendiren ve bilgiyi özümleyen bilişsel bir yapıdır. Şematik bilgiyi işleme süreci oldukça seçicidir. Bireyin çok sayıdaki bilgiyi tek bir yapı haline getirebilmesi ve onu anlamlandırabilmesini sağlamaktadır. Bilgiyi toplumsal cinsiyet şemasına göre işleme ise, özellikleri ve davranışları “kadınsı” ve “erkeksi” olarak ayırtmaktadır. Bu süreçte çocuk, hem kendilik kavramını oluşturmakta hem de dünyayı algılamak için içselleştirdiği bu cinsiyet şemasını kullanmaktadır. Örneğin; erkek çocuğu kız çocuğunu güçsüz olarak algılamayı öğrenmektedir. Çocuk bu şematik seçiciliği kendine uygulamayı, sadece kendi cinsiyetine uygun olanları kendilik kavramına dahil etmeyi öğrenmektedir. Böylece cinsiyetleri ayırtıran bir birey olmaktadır. Bu bireyler içinde yaşadıkları kültürün kadın ve erkekten beklentilerine uyum sağlayan ve dünyayı iki gruba ayıran bireyleri oluşturmaktadırlar (10, 13, 26, 27, 58, 79, 106).

2.3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Literatürde çocukların toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının gelişimde etkisi olan faktörlerin; aile, ebeveynlerin öğrenim düzeyi ve anne çalışma

durumu, aile ortamı, kardeş ve arkadaş grupları, öğretmenler ve ders kitapları ile kitle iletişim araçları olduğu belirtilmektedir (6, 10, 12, 17, 27, 32, 58, 79, 104).

2.3.1. Aile

Bu faktörlerden ilki çocuğun birlikte yaşadığı aile bireyleridir. Doğumu izleyen ilk günlerden itibaren erkek ve kız çocukları ebeveynleri ve toplum tarafından cinsiyetlerine uygun olarak etiketlenmektedirler. Kız ve erkek bebekler farklı fiziksel objeler ve aktiviteler ile cinsiyetlerine uygun rolleri kazanmaları için teşvik edilmektedirler. Kızlar bebeklerle oynamaya yönlendirilirken, erkekler arabalarla oynamaya yönlendirilmektedirler. Böylece ebeveynler çocuklarının cinsiyetlerine uygun olduğunu düşündükleri davranışları onaylamaktadırlar. Aile bireyleri içerisinde yer alan anne-baba doğumdan itibaren çocuğun cinsiyet rollerinin gelişiminde çevresindeki ilk modellerdir. Bu nedenle anne-baba çocuğun cinsiyetine uygun roller kazanmasında önemli bir faktördür. Ancak çocuğun anne-babasıyla olan ilişkisi toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını farklı şekillerde etkilemektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre; babanın cinsiyet rolü tutumları hem kız hem de erkek çocuğu etkilemektedir. Literatürde babaların annelere göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolü tutumlarına sahip oldukları ve çocuklarına bu geleneksel tutumları doğrultusunda davrandıkları belirtilmektedir. Babalar geleneksel tutumları doğrultusunda erkek çocuklarına bağımsızlığı ve özerkliği öğretmekte, kız çocuklarına ise anlayışlı, yumuşak başlı ve yardımsever olmayı öğretmektedirler. Anneler ise özellikle kız çocuklarının toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını etkilemektedirler. Anneler kız çocuklarının başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olmasını ve iyi bir evlilik gerçekleştirmesini istemektedirler. Ayrıca ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını da etkilemektedir. Ebeveynler erkek çocuklarını kız çocuklarına göre başarıma, yarışma, duygularını kontrol etme, bağımsız hareket etme ve kişisel sorumluluk alma gibi konularda daha fazla teşvik etmektedirler. Bu nedenle ebeveynler geleneksel tutumları benimser ve bu doğrultuda çocuklarına rol modeli olurlarsa, çocuklarının cinsiyet rolüne ilişkin tutumları da geleneksel olarak şekillenecektir (6, 10, 12, 17, 39, 58, 63, 79). Bu doğrultuda araştırmada Türk toplumunun kültürel özelliklerinden kaynaklanan geleneksel yapı doğrultusunda; ebeveynlerin evlenme özellikleri

(görücü usulü/kendileri tanışıp anlaşarak) ve nikah şekillerine (dini/resmi nikah) ilişkin bilgiler de toplanmıştır.

2.3.2. Ebeveynlerin Öğrenim Düzeyi ve Annenin Çalışma Durumu

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de anne-babalarının öğrenim düzeyi ve annelerinin çalışma durumlarıdır. Literatürde çocukların anne-babalarının öğrenim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirtilmektedir. Çünkü eğitilmiş ve bilinçli ebeveynler kız ve erkek çocuklarının karşı cinse özgü davranış ve ilgi alanlarına yönelmelerini daha kolay kabul etmektedirler. Özellikle annenin eğitim düzeyinin artması çocuklarının da eşitlikçi tutumlara sahip olmasında etkili olmaktadır. Ayrıca annesi çalışan kız ve erkek çocuklar; annelerinin babaları gibi bir işte çalıştığını, babalarının ise anneleri gibi çocuk bakımı ve ev işleri ile ilgilendiklerini gözlemlemektedirler. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlara sahip olmaktadır (10, 12, 17, 39, 58, 63, 71, 79). Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; anneleri çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi rolleri benimsedikleri belirlenmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin öğrencilerin anneleri ile aynı rollere sahip oldukları da saptanmıştır (11, 20, 65, 72). Ülkemizde ise; Baykal'ın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlediği çalışmasında, annesi çalışan öğrencilerin annesi çalışmayan öğrencilere göre daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (12). Temel'in yetiştirme yurdunda ve ailesinin yanında kalan 14-18 yaş grubundaki gençlerin cinsiyet rollerini belirlediği araştırmasında ise, ailesinin yanında kalan öğrencilerde, annesi çalışan öğrencilerin eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (91).

2.3.3. Aile Ortamı

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden bir diğeri de ebeveynleri ile yaşama durumları, ebeveynlerinin birliktelik durumları ve aile tipidir. Çocuklar her zaman sağlıklı ve normal bir aile ortamında yaşamlarını sürdürebilmektedirler. Ölüm, boşanma, terk etme ya da kısa süreli ayrılmalar gibi nedenlerle yoksunluklar yaşanabilmektedir. Literatürde beş

yaşından önce babasından ayrılan erkek çocukların daha bağımlı davranışlar gösterdikleri, sportif etkinliklerle daha az ilgilendikleri ve daha feminen özellikler gösterdikleri belirtilmektedir. Ebeveynlerinden biri ile yaşamak zorunda olan çocuklar aile bireylerine yönelik toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmekte güçlük çekmektedirler. Örneğin; baba yokluğu erkek çocuğun rol modelinden yoksun kalmasına ve uygun olmayan rol modelini benimsemesine yol açmaktadır. Baba yoksunluğu çeken kız çocuk ise erken yaşta erkekler ile iletişim kurmakta ve güven duymada sorunlar yaşamaktadır (10, 12, 17, 39, 58, 63, 71, 79). Burt ve Scott'un lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, iki ebeveyni ile birlikte yaşayan öğrencilerin eşitlikçi görüşleri benimsedikleri belirlenmiştir (17). Ayrıca literatürde geniş ailede yaşayan çocukların cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumlara sahip oldukları belirtilmektedir. Çünkü geniş ailede özellikle kadınlar aileye bağlılık, çocuk doğurma, evin ihtiyaçlarını karşılama gibi sorumlulukları nedeniyle geleneksel rollerini içselleştirmektedirler. Özellikle evde anneanesi ile birlikte yaşayan çocukların, onu kendilerine yakın arkadaş olarak görmeleri nedeniyle anneannelerinin geleneksel cinsiyet rollerinden etkilendikleri de belirtilmektedir (10, 12, 17, 39, 58, 63, 71, 79).

2.3.4. Kardeş ve Arkadaş Grupları

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden bir diğeri de kardeşler ve arkadaş gruplarıdır. Literatürde büyük kardeşlerin küçük kardeşleri için cinsiyetlerine uygun rol modeli oldukları belirtilmektedir. Çocuğun kendi cinsiyetinden olan büyük kardeşinin davranışları, çocuğun cinsiyetine uygun davranışlar kazanma sürecini desteklemektedir (10, 17, 39, 58, 79). Arkadaş grupları ise, çocuğun cinsiyetine uygun rol modellerini desteklemektedir. Okulöncesi ve ilkökul dönemindeki çocukların arkadaşlarının cinsiyetine uygun olduğunu düşündükleri davranışları olumlu etkileşimle ödüllendirdikleri, cinsiyetlerine özgü olmayan davranışları ise daha az olumlu etkileşim ve eleştirileriyle cezalandırdıkları görülmektedir. Kızlar kızlarla, erkekler erkeklerle oynamaktadırlar. Çocuklar oyunlarında kız oyunu ve erkek oyunu diye ayırım yapmaktadırlar. Örneğin, bir erkek çocuk kız oyunu oynuyorsa diğer erkek çocuklar onu gruplarına almak istememekte ya da arkadaşlarını karşı cinsiyetin oyunu ile ilgilenmemesi doğrultusunda uyarılmaktadırlar. Böylece kardeşler ve

arkadaş grupları toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılması etkileyen önemli etkenlerden birisi olmaktadır (10, 17, 29, 58, 63, 71, 79).

2.3.5. Öğretmenler ve Ders Kitapları

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden bir diğeri ise, öğretmenler ve kitle iletişim araçlarıdır. Çocuğun gelişiminin ilk yıllarında toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen faktörler aile bireyleri ve yakın çevreleri ile sınırlıdır. Ancak çocukların okula başlamasıyla birlikte bu konudaki tutumları öğretmenlerinin davranışları doğrultusunda da şekillenmeye başlamaktadır. Öğretmenler genelde cinsiyetten bağımsız olarak öğrencilerin boyun eğen ve pasif bir yapıya sahip olmalarını isterken, taşkınlık, yarışma ve bağımsızlık gibi niteliklere sahip olmamalarını istemektedirler. Bu durumda kızlar bu rolleri daha kolay benimsedikleri için okulu daha çok sevmekte ve akademik yönden erkeklerden daha başarılı olmaktadır. Ancak öğretmenler çocukları cinsiyet rollerine uygun davranışlara yönlendirerek, kadın ve erkeğe yönelik başarının sınırlarını belirlemektedirler. Öğrenimleri boyunca kız öğrencilere “çok çalışmazsan başaramazsın” mesajı verilirken, erkek çocuklara “biraz daha çalış başaracaksın” mesajı verilmektedir. Öğretmenlerin verdiği bu mesajlar ise; erkek öğrencileri etkilemezken, kız öğrenciler ümitsizliğe kapılıp başarısız olabilmektedirler. Aynı zamanda kitaplarda da çocuklar cinsiyetlerine uygun geleneksel roller ile karşılaşmaktadırlar. Çünkü ders kitapları, kültürel/toplumsal değerleri öğrencilere aktarmayı amaçlamaktadır (10, 12, 17, 18, 58, 79). Örneğin; ders kitaplarında kadınların erkeklere göre daha bağımlı, başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı ve özellikle öğretmen, hemşire, ev kadını ve anne gibi geleneksel rollerde yansıtıldıkları gözlenmektedir (78, 84). Böylece çocuklar kendi cinsiyetlerine uygun olan rol modellerini içselleştirebilmektedirler.

2.3.6. Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları içerisinde çocukların en kolay şekilde ulaşabildikleri araç televizyondur. Televizyon çocukların gerçekleri algıladıkları, davranışları deneme ve pekiştirme olmaksızın gözleyerek öğrendikleri bir araçtır. Televizyon bu şekilde çocukların tutumlarını etkilemektedir. Televizyon programlarında da erkek karakterlere daha çok yer verildiği ve televizyonda yer alan kadın ve erkek

karakterlerin geleneksel cinsiyet rollerine uygun davrandıkları dikkati çekmektedir. Bu nedenle literatürde televizyon seyreden çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel rollere sahip oldukları belirtilmektedir (10, 12, 17, 18, 58, 79).

2.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA YANSIMALARI

Toplumsal cinsiyet rolleri; kültürün kadın ve erkeğe yüklediği görevler, sorumluluklar ve etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (27, 53, 104). Literatüre göre, toplumsal cinsiyet rollerinin kadın ve erkeğin toplumsal yaşamına ilişkin yansımaları; aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde farklılıklar göstermektedir (2, 10, 15, 21, 27, 58, 37). Bunun sonucunda kamusal alanda çalışma ve politika “doğal” olarak erkek; ev işleri ve aile ile ilgili özel alanlar “doğal” olarak kadın işi olarak benimsenip uygulanmaktadır (2, 37).

Toplumsal cinsiyet rollerinin toplumsal yaşama ilişkin yansımaları incelendiğinde aile yaşamında; kadınların ev içinde çocuk bakımı, temizlik, ütü, yemek yapma gibi işlerle ilgilenmeleri ve aile hayatında fedakar olmaları beklenmektedir. Mesleki yaşamda da statüsü ve ücreti daha düşük işlerde çalışmaları, elde ettikleri gelirlerinin yönetimini eşlerine bırakmaları ve çalışmak için eşlerinden izin almaları gibi roller uygun görülmektedir. Evlilik yaşamında ise kadına; kadının kendi ile ilgili alacağı kararlarda kocasına danışması, erkek çocuk doğurarak statüsünü yükseltmesi, evlendikten hemen sonra çocuk sahibi olması gibi roller yüklenmiştir. Sosyal yaşamda ise, kadınların düşüncelerini erkekler kadar özgürce ifade etmemeleri, namuslarını korumaları, eğitimlerini tamamladıktan sonra hemen evlenmeleri, erkeklerle eşit söz sahibi olma haklarının olmaması, evlenmeden cinsel ilişkide bulunmamaları gibi roller uygun görülmüştür. Eğitim ve meslek seçiminde ise, kadınların eğitim haklarının bulunmaması ve kadınların yükselme şanslarının fazla olmadığı edebiyat, hemşirelik, sosyal hizmet, sekreterlik, hosteslik gibi eğitim alanlarını tercih etmeleri gibi roller uygun görülmüştür. Erkeklerle ise aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde kadınlara ilişkin belirlenen rollerin tam tersi roller yüklenmektedir (9, 12, 15, 21, 27, 32, 35, 37, 51, 83).

Literatürde, toplumsal cinsiyet rolleri açısından kadın ve erkeğin rolleri; geleneksel ve eşitlikçi roller olarak belirlenmiştir. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; çocuk doğurma ve büyütme, temizlik yapma, bulaşık yıkama, yemek pişirme gibi ev işlerinden sorumlu olma, kendilerinden önce eşlerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama, onların mutluluğu ve rahatı için kendi isteklerinden ödün verme, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkeklerle yüklenen geleneksel roller ise; ev dışında çalışma, aileleri için zorluklarla mücadele etme, evin geçiminden sorumlu olma, parasal kaynaklar üzerinde kontrol sahibi olma ve evin reisi olma gibi sorumluluklar yüklemektedir. Eşitlikçi roller ise; aile, mesleki, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin sorumlulukları eşit olarak paylaşmaları olarak belirtilmektedir (2, 9, 10, 12, 15, 21, 27, 32, 51, 58).

Görüldüğü gibi, toplumsal cinsiyet rollerinin toplumsal yaşama ilişkin yansımaları, geleneksel ve eşitlikçi roller olarak kadın ve erkeklerin yaşamını farklı yönlerden şekillendirmektedir. Toplumsal yaşamın çoğu alanında kadına ve erkeğe yüklenen bu roller ise; erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modelinin sürmesine neden olmaktadır. Kadının toplumsal statüsü ile doğrudan ilgili olan bu durum, kadınların her alandaki insan haklarından, erkeklerle eşit ölçüde yararlanmalarını engellemektedir. Kadının toplumsal statüsünü belirleyen eğitim, çalışma yaşamı, siyaset ve karar alma mekanizmalarına katılım ve yasal haklar açısından kadınların maruz kaldıkları tüm bu toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir (2, 35, 36) .

2.5. TOPLUMSAL CİNSİYET BAKIŞ AÇISIYLA KADIN SAĞLIĞINDA VE TOPLUMUN BİLİNÇLENDİRİLMESİNDE HEMŞİRENİN ROLÜ

Kadın sağlığıyla ilgili olarak özellikle üreme sağlığına ilişkin konular cinsiyet ayrımcılığının en çok yapıldığı alandır. Çünkü kadınların yaşamları boyunca üreme sağlığı ile ilgili sorunları yaşama olasılıkları erkeklerden daha yüksektir. Gebelik, doğum ve düşüğe bağlı sorunları cinsiyetleri nedeniyle yalnız kadınlar yaşamaktadır (2, 23, 35, 104). 15-44 yaş grubunda toplam hastalık yükü içinde üremeye ilişkin hastalık yükü hesaplandığında, üreme sağlığı yükü kadınlarda (%36.6) erkeklerin (%12.3) üç katı olarak bulunmuştur (23, 36). Buna rağmen toplumun cinsiyeti nedeni ile “kadın cinsiyetine” biçtiği rol ve beklentileri kadının üreme sağlığını olumlu

yönde etkileyecek olan haklarından (sağlık hizmetine ulaşma ve faydalanma) yararlanamamasına neden olmaktadır. Çünkü sağlık hizmetlerine erkekler kadınlara göre öncelikli olarak ulaşmakta ve faydalanmaktadır (2, 23, 35, 36, 104) .

Ayrıca kadınlar yaşam dönemleri boyunca cinsiyetleri nedeniyle üreme sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen olumsuzluklar yaşamaktadırlar. Bu olumsuzluklar çocukluk döneminde; cinsiyet seçimi, ihmal/hizmetten yararlanamama, morbidite ve mortalite hızlarının artması vb., adölesan döneminde; cinsel taciz/istismar, parali seks, istenmeyen gebelikler, erişkinlik döneminde; gebelik, doğum/doğum sonu komplikasyonlar, anne ölümleri, menopoz ve sonrası dönemde; malignensiler, osteoporoz, şiddet vb. olarak kendini göstermektedir (2, 23, 35, 36). Kadının cinsiyeti nedeniyle yaşadığı bu üreme sağlığı sorunlarının azaltılmasında ve önlenmesinde sağlık ekibi içerisinde yer alan hemşirelerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Hemşirelerin kadınların sağlığını korumak, yükseltmek ve hastalıkları önlemek için kadının yaşam dönemleri boyunca kapsamlı bir sağlık hizmeti sunmaları gerekmektedir. Hemşirelerin kadına yönelik pozitif ayrımcılık bakış açısıyla, sundukları bakım hizmetlerinde kadınların sağlık bakım ihtiyaçlarına öncelik tanımları gerekmektedir.

Hemşirelerin bakım verici rollerinin yanı sıra eğitim ve danışmanlık rolleri de bulunmaktadır. Literatürde kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü gelişimde etkili olan modellerden en önemlisinin anne-babalar olduğu ve çocukların ebeveynlerinden gördükleri rol modellerini içselleştirdikleri belirtilmektedir (19, 58, 79). Bu nedenle anne-babanın bilinçlendirilmesinde özellikle hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Çünkü hemşireliğin temel amaçlarından biri bireyin, ailenin ve toplumun ihtiyaç duyduğu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir (14, 42, 97). Bu açıdan hemşireler, anne ve babaların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısını kazanmalarında kritik rol oynamaktadır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında anne-babadan sonra etkili olan bir diğer model okuldur (10, 58, 79). Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri okulda öğretmenler tarafından da pekiştirilmektedir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısı kazanabilmeleri için anne- baba desteğine, kendi düşünce, davranış ve tutumlarını geliştirebilmeleri için de rehberliğe gereksinimleri vardır. Özellikle sağlık ekibi içerisinde yer alan hemşireler bu konuda ayrıcalıklı bir

role sahiptirler. Bu konuya ilişkin öğrencilere, anne-babalara ve öğretmenlere verilecek eğitimde ise rehber kişi olarak okul hemşirelerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Okul hemşirelerinin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin anne-baba ve öğretmenlerle ortaklaşa çalışmalar ve eğitimler düzenlemelerinin önemli olduğu düşünülmektedir (14, 42, 97).

Ayrıca hemşirelerin kendilerinin de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları, hem hemşirelerin hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları hem de bir kadın mesleği olan hemşireliğin güçlenmesi yönünde yol gösterici olacaktır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Şekli:

Araştırma, Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü (A.Ü Cebeci SYO), Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (G.Ü HYO), Başkent Üniversitesi (B.Ü) Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu'nda (GATA HYO) öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla metodolojik ve kesitsel olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri:

Bu araştırma, Ankara İli Büyükşehir Belediye sınırları içinde yer alan A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü, G.Ü HYO, B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve GATA HYO'nda lisans öğrenimi gören birinci sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

Araştırma, üniversite yaşantısının ve alınan eğitimin öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünüldüğü için yalnızca birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır.

Araştırma kapsamına Ankara İli Büyükşehir Belediye sınırları içinde yer alan üniversitelere bağlı dört yıllık hemşirelik eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarının tamamı alınmıştır. Ancak araştırmacının görev yaptığı Hacettepe Üniversitesi (H.Ü) Hemşirelik Yüksekokulu, Hacettepe Üniversitesi etik kurulunun uygun görmemesi üzerine araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırmanın uygulandığı üniversitelere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Araştırmanın uygulandığı üniversitelerden birisi olan A.Ü Cebeci SYO'nda Ebelik ve Hemşirelik bölümleri bulunmaktadır. Ebelik bölümünde 258 öğrenci, Hemşirelik bölümünde ise 253 öğrenci olmak üzere toplam 511 öğrenci öğrenim görmektedir. Ayrıca hemşirelik bölümünde 53 birinci sınıf öğrencisi öğrenim görmektedir. A.Ü Cebeci SYO'nda bir profesör, bir doçent, dört yardımcı doçent ve sekiz öğretim görevlisi olmak üzere toplam 14 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

G.Ü HYO'nda toplam 24 öğretim elemanı (iki profesör, iki doçent, altı yardımcı doçent, üç öğretim görevlisi ve 11 araştırma görevlisi) görev yapmaktadır. Ayrıca yüksekokulda 64'ü birinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 274 öğrenci öğrenim görmektedir.

Araştırmanın uygulamasının yapıldığı üniversitelerden bir diğeri olan B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri, Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Spor Bilimleri bölümlerinden oluşmaktadır. Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri bölümünde bir profesör, bir doçent, iki yardımcı doçent ve dokuz öğretim görevlisi görev yapmaktadır. Bu bölümde 56'sı birinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 138 öğrenci öğrenim görmektedir.

GATA HYO'nda toplam 19 öğretim elemanı (iki profesör, yedi yardımcı doçent, on öğretim görevlisi) görev yapmaktadır. Hemşirelik Yüksekokulu'nda 79'u birinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 377 öğrenci öğrenim görmektedir.

3.3 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi:

Bu araştırmanın evrenini, Ankara ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan üniversitelere bağlı dört yıllık hemşirelik eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarının tamamı oluşturmaktadır. Buna göre A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü, G.Ü HYO, B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve GATA HYO'nda öğrenim gören toplam 252 birinci sınıf öğrencisi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu çalışmada örneklem seçilmeyip, evrenin tamamı örnekleme alınmıştır. Araştırma, üniversite yaşantısının ve alınan eğitimin öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünüldüğü için yalnızca birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan fakülte ve yüksekokulların isimleri ile örnekleme alınmış birinci sınıf öğrenci sayıları Tablo 3.1'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte/ Yüksekokullar ve Bölümleri

FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLAR	ÖRNEKLEME ALINACAK 1. SINIF ÖĞRENCİ SAYISI*
A.Ü Cebeci Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü	53
G.Ü Hemşirelik Yüksekokulu	64
B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56
GATA Hemşirelik Yüksekokulu	79
TOPLAM	252

* Araştırmada örneklem seçilmeyip, evrenin tamamı örnekleme alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması:

3.4.1. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Bu araştırmada veri toplama araçları, araştırmacı tarafından konuya ilişkin literatür incelenerek hazırlanmıştır (2, 5, 6, 9, 10, 12, 15, 18, 21, 22, 25, 27, 32, 34, 44, 48, 51, 53, 58, 71, 75, 79, 81, 83, 94, 100-102, 104). Aynı zamanda veri toplama araçlarının hazırlanmasında Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği (*, **), Halk Sağlığı (***), Eğitimde Psikolojik Hizmetler (****) ve Psikoloji (***** ,*****) alanlarında uzman kişilerin¹ görüşlerinden de yararlanılmıştır. Veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır:

3.4.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Anket Formu

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özellikleri; yaş, medeni durum, doğum yeri ve doğduğu ilin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer

¹* Prof. Dr. Lale Taşkın, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

** Doç. Dr. Füsün Terzioğlu, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

*** Prof. Dr. Ayşe Akın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

**** Prof. Dr. Figen Çok, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Psikolojik Hizmetler AD

***** Doç. Dr. Zehra Dökmen, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü

***** Doç. Dr. Tülin Gençöz, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

ve bu ilin gelişmişlik düzeyi, mezun olunan lise, şu anda halen yaşadığı yer, kardeş sayısı, aile tipi, ebeveynlerin öğrenim durumu ve mesleği ile ilgili özelliklerine yönelik sorular yer almaktadır.

İkinci bölümde ise, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen sorular (ebeveynlerin birliktelik durumu, 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişiler, ebeveynlerin evlenme şekli, ebeveynlerin nikah şekli, hemşirelik mesleğini seçmesinde etkili olan kişiler ve bu mesleği seçme nedenleri) bulunmaktadır (Ek 1).

3.4.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” (TCRTÖ) adı verilen ölçme aracı geliştirilmiştir.

3.4.1.2.1. Deneme Ölçeğinin Hazırlanması (1, 3, 8, 59, 61, 69, 82, 89, 90, 92, 95):

1. Aşama: Literatür incelenerek, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik tutum cümleleri hazırlanmıştır (2, 5, 6, 9, 10, 12, 15, 18, 21, 22, 25, 27, 32, 34, 44, 48, 51, 53, 58, 71, 75, 79, 81, 83, 94, 100-102, 104).

2. Aşama: Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemek ve tutum cümlelerinin oluşturulmasında kullanılmak üzere kompozisyon formu hazırlanmıştır (Ek 2). Kompozisyon formunda bulunan yönlendirme sorularının hazırlanmasında ilgili literatürden (2, 5, 6, 9, 10, 12, 15, 18, 21, 22, 25, 27, 32, 34, 44, 48, 51, 53, 58, 71, 75, 79, 81, 83, 94, 100-102, 104) yararlanılmış ve bu konuda uzmanlardan¹ görüş alınmıştır. Bu doğrultuda hazırlanan

¹ * Prof. Dr. Lale Taşkın, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

** Doç. Dr. Füsün Terzioğlu, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

*** Prof. Dr. Ayşe Akın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

**** Prof. Dr. Figen Çok, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Psikolojik Hizmetler AD

***** Doç. Dr. Zehra Dökmen, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü

***** Doç. Dr. Tülin Gençöz, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

kompozisyon formunun uygulanacağı fakülte ve yüksekokullara karar verebilmek için Hacettepe Üniversitesi (H.Ü)'nin tüm fakülte ve yüksekokulları için “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır (82). Bu örneklem yöntemine göre, tüm fakülte ve yüksekokullara numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak kompozisyon formunun uygulanacağı bölümlere karar verilmiştir. Bu doğrultuda belirlenen Eczacılık Fakültesi'nden kompozisyon formunun uygulanacağı öğrencileri seçmek için “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır (82). Bu örneklem yöntemine göre, öğrencilerin isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak kompozisyon formunun uygulanacağı öğrenciler seçilmiştir. Eczacılık fakültesinden gerekli izin (Ek 3) alınarak tüm sınıflarından (1., 2., 3., 4., 5. sınıf) her sınıfı dört kız, dört erkek öğrenci temsil edecek şekilde toplam 40 öğrenciye kompozisyon formu uygulanmıştır.

3. Aşama: Ölçek maddeleri oluşturulurken, ölçekte yer alacağı tahmin edilen madde sayısının en az üç katı kadar maddenin hazırlanması önerilmektedir (92). Deneme ölçeği için tahmin edilen madde sayısı 40 olarak düşünülmüştür. Yazılan kompozisyondan elde edilen veriler; araştırmacı tarafından değerlendirilerek, tutum ifadesi olabileceği düşünülen ifadeler belirlenmiştir. Bu ifadeler tutum cümlesi yazma kurallarına uygun olarak yeniden düzenlenerek, tahmin edilen madde sayısının üç katı olan 124 maddelik deneme ölçeği hazırlanmıştır.

4. Aşama: Tutum cümlesi halinde düzenlenen maddeler aynı zamanda Ölçme Değerlendirme (*) ve Psikoloji bölümünden (**) uzman kişilerin¹ görüşleri alınarak yeniden değerlendirilmiştir.

5. Aşama: Uzman görüşleri ve literatür doğrultusunda hazırlanan tutum ifadelerinin amacına uygun olma ve ölçülmek istenen alanı temsil etme durumunun belirlenmesinde uzman görüşünden yararlanılmıştır. Bu amaçla her bir maddenin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olup olmadığını belirlemek için; Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği (iki uzman), Halk Sağlığı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve

¹ * Yrd. Doç. Dr. Ömer Kutlu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ölçme ve Değerlendirme AD

** Doç. Dr. Tülin Gençöz, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Psikoloji (iki uzman) alanlarında olmak üzere altı kişilik bir uzman grubu¹, tutum ifadelerini yeniden incelemiş; dil, kapsam ve psikometrik geçerlilik yönünden değerlendirilmiştir.

6. Aşama: Uzman grubun değerlendirmeleri ve önerileri ölçme değerlendirme uzmanı tarafından tekrar değerlendirilerek anlamlı olan tutum cümleleri deneme ölçeği kapsamına alınmış ve ölçek üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda 124 maddelik deneme ölçeği, 48 maddeye indirilmiştir.

7. Aşama: Geliştirilen deneme ölçeği 48 maddeden oluşan, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçektir (Ek 4).

8. Aşama: Deneme ölçeği, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; tamamen katılıyorsa “5” puan, katılıyorsa “4” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “2” puan, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa “1” puan, katılıyorsa “2” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “4” puan, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama şekli ile deneme ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 240; en düşük puan ise, 48 olarak hesaplanmıştır.

2 * Prof. Dr. Lale Taşkın, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

** Doç. Dr. Füsün Terzioğlu, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği AD

*** Prof. Dr. Ayşe Akın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

**** Prof. Dr. Figen Çok, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Psikolojik Hizmetler AD

***** Doç. Dr. Zehra Dökmen, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü

***** Doç. Dr. Tülin Gençöz, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

3.4.1.2.2. Deneme Ölçeğinin Uygulaması

Deneme ölçeği uygulanmadan önce, araştırmanın örnekleme alınan üniversite rektörlüğünden (Ek 5) ve örneklem kapsamına alınan öğrencilerden (Ek 6) yazılı izin alınmıştır. Deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik değerlendirmesi, H.Ü’nde lisans öğrenimi gören kız ve erkek öğrenciler ile 13 Şubat–30 Mart 2007 tarihleri arasında yapılmıştır.

Literatürde, ölçek geliştirilirken her bir ölçek maddesi için 5–10 kişinin örnekleme alınması önerilmektedir (1, 59, 92). Bu nedenle hazırlanan 48 maddelik deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması için 480 öğrencinin örneklem kapsamına alınmasının yeterli olacağı düşünülmüştür. Ancak, öğrenci sayısının fazla olmasının ön deneme analizleri açısından yararlı olacağı düşünülerek 500 öğrencinin örnekleme alınmasına karar verilmiştir.

H.Ü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı 2006 kayıtlarına göre; H.Ü’nde 9935 kız, 7401 erkek olmak üzere toplam 17.336 öğrenci öğrenim görmektedir. Deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının örneklemini oluşturacak fakülte ve yüksekokullara karar verebilmek için “Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi” kullanılmıştır (82). Bu örnekleme yöntemine göre, tüm fakülte ve yüksekokullar isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak deneme ölçeğinin örnekleme alınacak fakülte ve yüksekokullara karar verilmiştir. Deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması için örneklem kapsamına alınacak fakülte ve yüksekokullar ile bu fakülte ve yüksekokullara bağlı bölümler Tablo 3.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.2. Deneme Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmasının Örnekleme Alınan Fakülte/Yüksekokullar ve Bölümleri

FAKÜLTE / YÜKSEKOKULLAR	ÖRNEKLEME ALINACAK BÖLÜMLER
1- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi — İktisat (Türkçe) — İktisat (İngilizce) — İşletme (İngilizce) — Maliye — Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi — Uluslararası İlişkiler (İngilizce) — Aile ve Tüketici Bilimleri — Sağlık İdaresi — Sosyal Hizmetler	Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi
2- Fen Fakültesi	Biyoloji

<ul style="list-style-type: none"> — Matematik — İstatistik — Biyoloji — Kimya — Aktüerya Bilimleri 	
3- Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu <ul style="list-style-type: none"> — Beslenme ve Diyetetik 	Beslenme ve Diyetetik
4- Mühendislik Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> — Fizik Mühendisliği — Kimya Mühendisliği — Jeoloji Mühendisliği — Maden Mühendisliği — Bilgisayar Mühendisliği — Elektrik-Elektronik Mühendisliği — Hidrojeoloji Mühendisliği — Gıda Mühendisliği — Nükleer Enerji Mühendisliği 	Fizik Mühendisliği
5- Tıp Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> — Tıp Fakültesi (Türkçe) — Tıp Fakültesi (İngilizce) 	Tıp Fakültesi (Türkçe)
6- Dış Hekimliği Fakültesi	Dış Hekimliği Fakültesi
7- Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu
8- Ev Ekonomisi Yüksekokulu <ul style="list-style-type: none"> — Çocuk Gelişimi ve Eğitimi 	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
9- Eğitim Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> — Fizik Öğretmenliği — Kimya Öğretmenliği — Biyoloji Öğretmenliği — Matematik Öğretmenliği — Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık — İngiliz Dili Öğretmenliği — Alman Dili Öğretmenliği — Sınıf Öğretmenliği — Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri — Fen Bilgisi Öğretmenliği — İlköğretim Matematik Öğretmenliği — Okul Öncesi Öğretmenliği 	Okul Öncesi Öğretmenliği
10- Güzel Sanatlar Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> — Resim — Grafik — Heykel — Seramik — İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı 	Grafik
11- Edebiyat Fakültesi <ul style="list-style-type: none"> — Alman Dili ve Edebiyatı — Fransız Dili ve Edebiyatı — İngiliz Dili ve Edebiyatı — Psikoloji — Sosyoloji — Arkeoloji ve Sanat Tarihi — Türk Dili ve Edebiyatı — İngiliz Dil Bilimi — Tarih — Felsefe — Kütüphanecilik — Dokümantasyon ve Enformasyon 	İngiliz Dili ve Edebiyatı

<ul style="list-style-type: none"> — Arşivcilik — Amerikan Kültürü ve Edebiyatı — Bilgi ve Belge Yönetimi — Türk Halk Bilimi — Protohistorya ve Önasya Arkeoloji — Sanat Tarihi — Arkeoloji — İngilizce Mütercim-Tercümanlık — Fransızca Mütercim-Tercümanlık 	
12- Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu <ul style="list-style-type: none"> — Spor Bilimleri ve Teknolojisi — Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği — Spor Bilimleri — Spor ve Rekreasyon 	Spor ve Rekreasyon

Seçilen fakülte ve yüksekokulların tüm sınıflarından deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının örnekleme alınacak kız ve erkek öğrenci sayısı “Büyükölçe Orantılı Tabakalı Rastgele Örnekleme Yöntemi” ile belirlenmiştir. Tabakalardan örnekleme alınacak öğrenci sayısını bulmak için ni: $(N_i / N) \times n$ formülü kullanılmıştır (82). Formülde;

$$n_i = (N_i / N) \cdot n$$

i: Tabaka numarası

N_i: i nolu tabakadaki birey sayısı

N: Evrendeki birey sayısı

n: Tabakadaki birey sayısı

n_i: i nolu tabakadan alınacak birey sayısı

Örnek:

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak öğrenci sayısı} = (1 \text{ nolu tabakadaki öğrenci sayısı} / \text{toplam öğrenci sayısı}) \cdot 500$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak öğrenci sayısı} = (2626 / 17336) \cdot 500$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak öğrenci sayısı} = 76$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak birinci sınıf öğrenci sayısı} = (1 \text{ nolu tabakadaki birinci sınıf öğrenci sayısı} / 1 \text{ nolu tabakadaki birinci sınıf öğrenci sayısı}) \cdot 76$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak birinci sınıf öğrenci sayısı} = (611 / 2626) \cdot 76$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak birinci sınıf öğrenci sayısı} = 18$$

$$1 \text{ nolu tabakadan alınacak birinci sınıf erkek öğrenci sayısı} = (1 \text{ nolu tabakadaki birinci sınıf erkek öğrenci sayısı} / 1 \text{ nolu tabakadaki birinci sınıf öğrenci sayısı}) \cdot 18$$

1 nolu tabakadan alınacak birinci sınıf erkek öğrenci sayısı = $(300 / 611) \cdot 18$

1 nolu tabakadan alınacak birinci sınıf erkek öğrenci sayısı = 9

Tabakalarda yer alan fakülte ve yüksekokul bölümleri ile öğrencilerin cinsiyetlerine ve sınıflarına göre dağılımları Tablo 3.3’de yer almaktadır.

Tablo 3.3. Deneme Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İçin Örneklem Kapsamına Alınan Fakülte/Yüksekokul Bölümlerinin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Dağılımı

FAKÜLTE/ YÜKSEKOKUL VE BÖLÜMÜ	SINIF	Evren (N)		TOPLAM
		Örneklem (n)		
		KIZ	ERKEK	
1 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Bölümü	1. sınıf	311 (N) 9 (n)	300 (N) 9 (n)	611 (N) 18 (n)
	2. sınıf	274 (N) 8 (n)	317 (N) 9 (n)	591 (N) 17 (n)
	3. sınıf	367 (N) 11 (n)	325 (N) 9 (n)	692 (N) 20 (n)
	4. sınıf	340 (N) 10 (n)	393 (N) 11 (n)	732 (N) 21 (n)
2 Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü	1. sınıf	243 (N) 7 (n)	149 (N) 4 (n)	392 (N) 11 (n)
	2. sınıf	236 (N) 7(n)	128 (N) 4 (n)	364 (N) 11 (n)
	3. sınıf	232 (N) 7 (n)	135 (N) 4 (n)	367 (N) 11 (n)
	4. sınıf	271 (N) 8 (n)	255 (N) 7 (n)	526 (N) 15 (n)
3 Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu Beslenme ve Diyetetik Bölümü	1. sınıf	55 (N) 2 (n)	8 (N) 0 (n)	63 (N) 2 (n)
	2. sınıf	61 (N) 2 (n)	1 (N) 0 (n)	62 (N) 2 (n)
	3. sınıf	65 (N) 2 (n)	6 (N) 0 (n)	71 (N) 2 (n)
	4. sınıf	60 (N) 2 (n)	6 (N) 0 (n)	66 (N) 2 (n)
4 Mühendislik Fakültesi Fizik Mühendisliği Bölümü	1. sınıf	173 (N) 5 (n)	330 (N) 9 (n)	503 (N) 14 (n)
	2. sınıf	163 (N) 5 (n)	308 (N) 9 (n)	471 (N) 14 (n)
	3. sınıf	196 (N) 6 (n)	344 (N) 10 (n)	540 (N) 16 (n)
	4. sınıf	196 (N) 6 (n)	652 (N) 18 (n)	848 (N) 24 (n)
5 Tıp Fakültesi Tıp Fakültesi (Türkçe) Bölümü	1. sınıf	77 (N) 2 (n)	130 (N) 4 (n)	207 (N) 6 (n)
	2. sınıf	123 (N) 4 (n)	156 (N) 4 (n)	279 (N) 8 (n)
	3. sınıf	158 (N) 5 (n)	182 (N) 5 (n)	340 (N) 10 (n)

		4. sınıf	128 (N) 4 (n)	116 (N) 3 (n)	244 (N) 7 (n)
		5. sınıf	166 (N) 5 (n)	187 (N) 5 (n)	353 (N) 10 (n)
		6. sınıf	136 (N) 4 (n)	129 (N) 4 (n)	265 (N) 8 (n)
6	Dış Hekimliği Fakültesi	1. sınıf	56 (N) 2 (n)	41 (N) 1 (n)	97 (N) 3 (n)
		2. sınıf	57 (N) 2 (n)	34 (N) 1 (n)	91 (N) 3 (n)
		3. sınıf	65 (N) 2 (n)	44 (N) 1 (n)	109 (N) 3 (n)
		4. sınıf	79 (N) 2 (n)	48 (N) 2 (n)	127 (N) 4 (n)
		5. sınıf	53 (N) 1 (n)	33 (N) 1 (n)	86 (N) 2 (n)
7	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	1. sınıf	45 (N) 1 (n)	34 (N) 1 (n)	79 (N) 2 (n)
		2. sınıf	58 (N) 2 (n)	25 (N) 1 (n)	83 (N) 3 (n)
		3. sınıf	55 (N) 1 (n)	23 (N) 1 (n)	78 (N) 2 (n)
		4. sınıf	67 (N) 2 (n)	37 (N) 1 (n)	104 (N) 3 (n)
8	Ev Ekonomisi Yüksekokulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü	1. sınıf	46 (N) 1 (n)	3 (N) 0 (n)	49 (N) 1 (n)
		2. sınıf	52 (N) 2 (n)	2 (N) 0 (n)	54 (N) 2 (n)
		3. sınıf	48 (N) 1 (n)	0 (N) 0 (n)	48 (N) 1 (n)
		4. sınıf	69 (N) 2 (n)	0 (N) 0 (n)	69 (N) 2 (n)
9	Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü	1. sınıf	590 (N) 17 (n)	259 (N) 7 (n)	849 (N) 24 (n)
		2. sınıf	600 (N) 17 (n)	259 (N) 8 (n)	859 (N) 25 (n)
		3. sınıf	532 (N) 15 (n)	280 (N) 8 (n)	812 (N) 23 (n)
		4. sınıf	611 (N) 18 (n)	307 (N) 9 (n)	918 (N) 27 (n)
10	Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü	1. sınıf	60 (N) 2 (n)	29 (N) 1 (n)	89 (N) 3 (n)
		2. sınıf	49 (N) 1 (n)	39 (N) 1 (n)	88 (N) 2 (n)
		3. sınıf	48 (N) 1 (n)	36 (N) 1 (n)	84 (N) 2 (n)
		4. sınıf	58 (N) 2 (n)	79 (N) 2 (n)	137 (N) 4 (n)
11	Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü	1. sınıf	621 (N) 18 (n)	245 (N) 7 (n)	866 (N) 25 (n)
		2. sınıf	714 (N) 21 (n)	261 (N) 7 (n)	975 (N) 28 (n)
		3. sınıf	588 (N) 17 (n)	295 (N) 8 (n)	883 (N) 25 (n)
		4. sınıf	571 (N) 17 (n)	256 (N) 7 (n)	827 (N) 24 (n)
12	Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu	1. sınıf	29 (N) 1 (n)	29 (N) 1 (n)	58 (N) 2 (n)

Spor ve Rekreasyon Bölümü	2. sınıf	22 (N) 0 (n)	33 (N) 1 (n)	55 (N) 1 (n)
	3. sınıf	23 (N) 1 (n)	55 (N) 1 (n)	78 (N) 2 (n)
	4. sınıf	38 (N) 1 (n)	59 (N) 2 (n)	97 (N) 3 (n)
	TOPLAM	9935 (N) 291 (n)	7401 (N) 209 (n)	17336 (N) 500 (n)

Tabakalarda yer alan bölümlerden hangi öğrencilerin deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının örneklem kapsamına alınacağına “Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi” kullanılarak karar verilmiştir (82). Bu örnekleme yöntemine göre, tabakalarda yer alan öğrencilerin isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak örnekleme alınacak öğrencilere karar verilmiştir.

3.4.1.2.3. Deneme Ölçeğinin Uygulama Sınırlılıkları

Araştırmanın deneme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik aşamasında;

- Hazırlık sınıfına devam eden öğrenciler,
- Veri toplama araçlarının doldurulması aşamasında zorluk yaşayabilecekleri düşünüldüğünden yabancı uyruklu öğrenciler,
- Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kompozisyon yazdırılan H.Ü Eczacılık Fakültesi’nde öğrenim gören öğrenciler,
- Araştırmacının görev yaptığı H.Ü Hemşirelik Yüksekokulu’nda öğrenim gören öğrenciler örneklem kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.4.1.2.4. Deneme Ölçeğinin Uygulama Verilerinin Analizi

3.4.1.2.4.1. Deneme Ölçeğinin Geçerlik Çalışması

3.4.1.2.4.1.a. İçerik (Kapsam) Geçerliği

Literatürde içerik geçerliği; bir bütün olarak ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca ne kadar hizmet ettiği belirlenmesi olarak tanımlanmaktadır (59, 67, 92). Evreni yeterli/dengeli olarak örnekleyen ve içerdiği maddelerin her biri ölçmek istediği konuyu ölçen bir ölçek içerik geçerliğine sahiptir. İçerik geçerliği aşamasında; ölçekteki her bir maddenin ve ölçeğin bütününe, ölçme amacına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği, benimsenen sorun ile ilgili olup olmadığı ve alan dışında farklı kavramları barındırıp barındırmadığı

değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme, konu alanında uzman kişilerin ve ölçme değerlendirme uzmanlarının görüşleri alınarak yapılmaktadır (1, 4, 61, 89).

Öğrencilere kompozisyon yazdırılarak uygun tutum ifadelerini oluşturma ve tutum ölçeği hakkında uzman görüşlerine başvurma TCRTÖ'nün içerik geçerliğinin sağlanmasında önemli bir etken olmuştur.

Ölçme aracının anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak, örnekleme benzer özellikleri taşıyan bir gruba pilot uygulama yapılması gerekmektedir (89). Bu araştırmada, H.Ü Eczacılık Fakültesi'nin her sınıfını (1., 2., 3., 4. ve 5. sınıfı) beş kız, beş erkek öğrenci temsil edecek şekilde toplam 50 kişilik öğrenci grubuna pilot uygulama yapılarak tutum ifadelerinin anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir. Eczacılık Fakültesi'nden hangi öğrencilerin pilot uygulamaya alınacağına "Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi" kullanılarak karar verilmiştir (82). Bu örnekleme yöntemi ile öğrencilerin isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak deneme ölçeğinin pilot uygulamasının yapılacağı öğrencilere karar verilmiştir. Alınan uzman görüşleri ve deneme ölçeğinin pilot uygulaması sonucunda, deneme ölçeği kapsam olarak uygun bulunmuştur.

3.4.1.2.4.1.b. Yapı Geçerliği

Yapı geçerliği, ölçeğin ilgili kavram ya da kavramsal yapının tümünü ölçme yeteneğini gösterir (1, 61, 92, 89). Bunun yanında ölçekten elde edilen puanın ne anlama geldiğini araştırma sürecidir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenebilmesi için madde analizi ve faktör analizlerinin yapılması gerekmektedir. Madde analizinde, ölçme aracını oluşturan maddelerin ölçme aracına ne kadar katkıda buldukları ve ölçme aracıyla ilişkileri belirlenmektedir. Ölçme aracını oluşturan maddelerin ölçme aracı ile ilişkisinin yüksek olması, ölçme aracının ölçülen konu ile ilişkisinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Faktör analizi yöntemi ile aynı faktörü ölçen maddeler bir araya getirilerek alt boyutlar oluşturulmaktadır (1, 4, 59, 61).

Deneme ölçeğinin yapı geçerliğinin belirlenmesi için yapılan analizlerin basamakları aşağıda yer almaktadır:

1. Aşama: Ölçeğin kendi içindeki tutarlılığı (ölçeği oluşturan maddelerin kendi aralarındaki ilişkilerin anlamlı olması) Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı ile belirlenir (4, 98). Bu katsayı ile ölçeği oluşturan maddelerin ölçme aracına ne kadar katkıda bulunduğu ve ölçme aracıyla olan ilişkileri

değerlendirilmektedir (89). Deneme ölçeğinde yer alan 48 maddeden hangilerinin işlediğini belirlemek amacıyla korelasyonlara dayalı madde analizi yöntemi ile ölçekteki her madde için madde toplam test korelasyonları hesaplanmıştır. Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı ile hesaplanan madde toplam test korelasyonları ile istatistiksel anlamlılık düzeyleri Tablo 3.4’de yer almaktadır.

Tablo 3.4. Deneme Ölçeğinin Madde-Toplam Test Korelasyonları (2007, Ankara)

		n= 500			
Madde No	r	p değeri*	Madde No	r	p değeri*
1	0.54	0.001	25	0.55	0.001
2	0.29	0.001	26	0.46	0.001
3	0.56	0.001	27	0.25	0.001
4	0.45	0.001	28	0.49	0.001
5	0.35	0.001	29	0.48	0.001
6	0.38	0.001	30	0.59	0.001
7	0.37	0.001	31	0.40	0.001
8	0.56	0.001	32	0.51	0.001
9	0.53	0.001	33	0.50	0.001
10	0.62	0.001	34	0.48	0.001
11	0.31	0.001	35	0.41	0.001
12	0.62	0.001	36	0.50	0.001
13	0.60	0.001	37	0.59	0.001
14	0.35	0.001	38	0.32	0.001
15	0.26	0.001	39	0.25	0.001
16	0.48	0.001	40	0.41	0.001
17	0.38	0.001	41	0.56	0.001
18	0.47	0.001	42	0.56	0.001
19	0.52	0.001	43	0.38	0.001
20	0.70	0.001	44	0.39	0.001
21	0.50	0.001	45	0.46	0.001

22	0.65	0.001	46	0.59	0.001
23	0.37	0.001	47	0.41	0.001
24	0.37	0.001	48	0.20	0.001

Tablo 3.4'den görüldüğü gibi “48” no’lu madde dışında her madde birbirleriyle ve ölçek puanlarıyla yüksek korelasyonlar vermektedir. Ölçek maddeleri arasındaki anlamlı korelasyon katsayıları, iç tutarlılık göstergesi olarak kabul edilmektedir. Korelasyon katsayılarının yüksek olması, ilgili maddenin ölçülen teorik yapıya uygunluğunun yüksek olduğunu göstermektedir. Korelasyon katsayısının “0.25” değerinin altında olması ise, bu maddelerin ölçekten çıkarılmasının uygun olacağını göstermektedir (1, 4, 59). Bu sonuç, deneme ölçeğinin maddelerinin aynı boyutta ölçme yaptıklarını, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi tutuma sahip öğrencileri ayırt edebildiklerini göstermektedir. Deneme ölçeğinin madde toplam test korelasyonları incelendiğinde; korelasyon katsayılarının “48” nolu madde ($r= 0.20$) dışında kalan maddeler arasında ($r= 0.25-0.70$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$, Tablo 3.4). Bu analiz sonucunda, “48” nolu maddenin toplam test korelasyonu “0.25”den küçük olduğu için ölçekten çıkarılmasına karar verilmiş ve madde sayısı 47’ye indirilmiştir.

2. Aşama: Ölçeği oluşturan maddelerin ölçme aracına ne kadar katkıda bulduklarını ve ölçme aracıyla ilişkilerini belirlemek amacıyla alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılması/kullanılması önerilmektedir (4, 45). Bu analiz için ölçekte en düşük puan içeren verilerin %27’si ile en yüksek puan içeren verilerin %27’si toplanarak, bu toplamdan 2 sayısı çıkarılmaktadır. Sonuçta elde edilen sayı, madde analizinin yapılacağı örneklem sayısıdır. Hesaplanan örneklem sayısı üzerinden “t” değerleri ve “t” değerine karşılık gelen “p” değerleri hesaplanarak istatistiksel olarak anlamlı olan ve olmayan maddeler belirlenmektedir (4). Ölçek maddelerine alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı (iç tutarlılık ölçütüne dayalı) madde analizi yapılmıştır.

Ölçekten en düşük puan alan öğrencilerin %27’si= 135 öğrenci

Ölçekten en yüksek puan alan öğrencilerin %27’si= 135 öğrenci

$135+135-2=268$ öğrencinin ölçek puanlarına madde analizi yapılmıştır.

Madde analizi ile ölçekte yer alan maddelerin %27'lik alt ve üst gruplar için hesaplanan "t" değerleri ve istatistiksel olarak çift yönlü testte "t" tablosuna karşılık gelen "p" değerleri hesaplanmıştır. Hesaplanan "t" ve "p" değerleri, ölçek maddeleri için "ayırıcılık gücü katsayısı" olarak kullanılmıştır. Analiz sonucunda "p" değerleri anlamlı olan ($p < 0.05$) ve olmayan ($p > 0.05$) maddeler belirlenmiştir. Bu analizden elde edilen değerler Tablo 3.5'de yer almaktadır.

Tablo 3.5. Deneme Ölçeğinin %27'lik Alt ve Üst Grupları İçin "t" ve "p" Değerleri (2007, Ankara)

n= 500

Madde No	t-değeri	p değeri*	Madde No	t-değeri	p değeri*
1	14.049	0.001	25	13.618	0.001
2	5.935	0.001	26	10.788	0.001
3	12.063	0.001	27	4.088	0.001
4	10.112	0.001	28	10.776	0.001
5	6.324	0.001	29	11.680	0.001
6	7.957	0.001	30	14.803	0.001
7	6.208	0.001	31	8.552	0.001
8	12.541	0.001	32	11.199	0.001
9	11.510	0.001	33	11.100	0.001
10	13.722	0.001	34	11.380	0.001
11	5.825	0.001	35	9.809	0.001
12	13.897	0.001	36	11.101	0.001
13	15.723	0.001	37	17.604	0.001
14	8.387	0.001	38	6.926	0.001
15	6.006	0.001	39	4.554	0.001
16	9.701	0.001	40	9.253	0.001
17	6.279	0.001	41	16.007	0.001
18	8.752	0.001	42	14.123	0.001
19	13.148	0.001	43	9.159	0.001

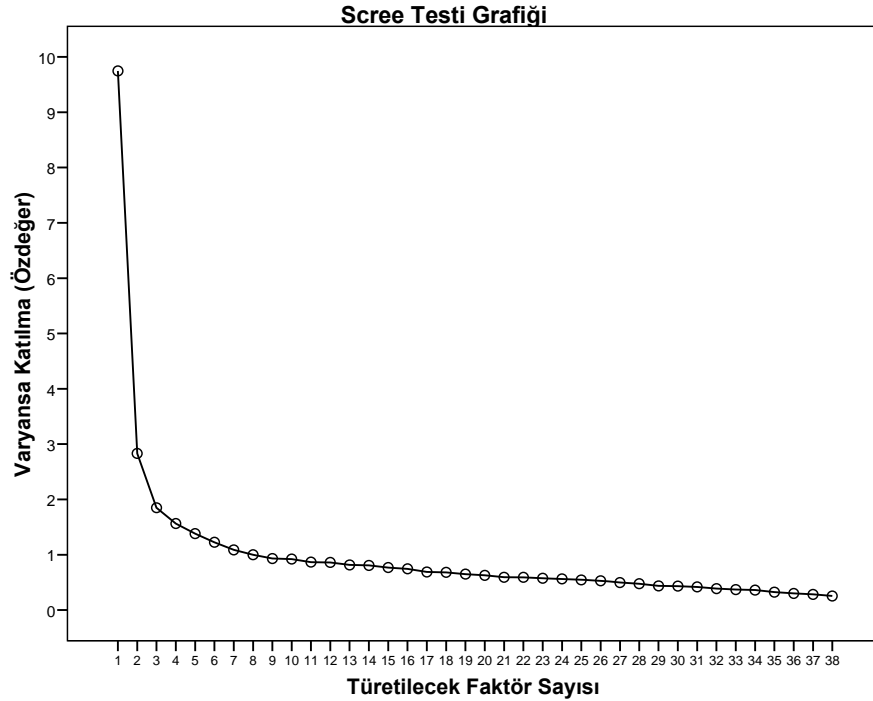
20	21.334	0.001	44	8.085	0.001
21	11.631	0.001	45	10.564	0.001
22	18.329	0.001	46	15.180	0.001
23	7.395	0.001	47	10.152	0.001
24	7.847	0.001			

Madde analizi sonucuna göre, %27'lik alt ve üst gruplar için hesaplanan “t” değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$, Tablo 3.5). Bu analizin sonuçlarına göre, ölçekte yer alan hiçbir maddenin ölçekten çıkarılmamasına karar verilmiştir.

3. Aşama: Faktör analizi yöntemi, ölçekte aynı faktörü ölçen maddeleri bir araya getirilerek ölçeğin alt boyutlarını oluşturma işlemidir. Yapılan analizler sonucunda faktör yükü “0.30”un altında olan maddelerin ölçekten çıkarılması gerekmektedir (4, 68, 74, 76). Öğrencilerin ölçekteki maddelere verdikleri yanıtların, ölçeğin yapı geçerliğine uygunluğunu belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Bu amaçla, döndürülmemiş temel bileşenler ve asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi kullanılarak, maddelerin her biri için faktör yükleri hesaplanmıştır. Buna göre, faktör yükü “0.30”un altında olan maddeler (2, 11, 15, 22, 27, 31, 38, 39 ve 41 no'lu maddeler) ölçekten çıkarılarak ölçeğe son şekli verilmiştir (Ek 7).

Grafik 3.1. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini Oluşturan 38 Maddelerin Faktör Yüklerinin Değerlendirilmesi (2007, Ankara)

n= 500

Grafik 3.1’de maddelerin faktör yüklerinin değerlendirme sonuçları yer almaktadır. Faktör analizi sonucunda son şekli verilen ölçek maddelerinin, anlam bütünlüğü açısından dağılımını görmek amacıyla “Scree Test Grafiği” yapılmıştır. Scree Test Grafiği, ölçek maddelerinin faktör yüklerinin dağılımı sonucunda ortaya çıkan kırılma noktalarının daha net değerlendirilmesini sağlayarak ölçeğin boyut sayısına karar verilmesinde kullanılmaktadır (76). Analiz sonucunda, varyansa katılma (özdeğer) değeri 1.00 üzerinde olan faktörler değerlendirmeye alınmıştır. Bu grafik, ölçeğin beş boyutta toplanabileceğini göstermektedir.

Son şekli verilen 38 maddeden oluşan ölçeğin, birbirinden bağımsız anlamlı faktörlere ayrılıp ayrılmadığının belirlenebilmesi için asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucuna göre, maddelerin faktör yüklerinin “0.35-0.79” arasında olduğu ve ölçeğin beş boyuttan oluştuğu saptanmıştır (Tablo 3.6).

Literatürde faktör analizi ile aynı faktörü ölçen maddelerin bir araya getirilerek bir grup ismi verilmesi önerilmektedir (4, 76). Analiz sonuçlarına göre, “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği” homojen ve beş boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; ölçek maddelerinin oluşturulmasında katkı veren uzmanlar tarafından maddelerin içerikleri dikkate alınarak adlandırılmıştır:

- **1. Boyut- Eşitlikçi Cinsiyet Rolü:** Kadınların ve erkeklerin günlük yaşamdaki rolleri ve sorumlulukları eşit olarak paylaşmalarıdır (5, 16, 21, 26, 33, 9, 14 ve 24 no’lu maddeler).
- **2. Boyut- Kadın Cinsiyet Rolü:** Toplum tarafından kadına yüklenen roller ve sorumluluklardır (35, 37, 1, 25, 46, 23, 6 ve 19 no’lu maddeler).
- **3. Boyut- Evlilikte Cinsiyet Rolü:** Toplum tarafından kadın ve erkeğe evlilik yaşamında yüklenen roller ve sorumluluklardır (17, 3, 18, 32, 10, 45, 7 ve 12 no’lu maddeler).
- **4. Boyut- Geleneksel Cinsiyet Rolü:** Toplum tarafından kadın ve erkeğe günlük yaşamda yüklenen roller ve sorumluluklardır (20, 29, 30, 4, 8, 13, 40 ve 28 no’lu maddeler).
- **5. Boyut- Erkek Cinsiyet Rolü:** Toplum tarafından erkeğe yüklenen roller ve sorumluluklardır (43, 42, 36, 44, 34 ve 47 no’lu maddeler).

Yapılan madde ve faktör analizlerinin sonuçları, “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”nin yapı geçerliğinin uygun olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan maddelerin hangi boyutta yer aldığı ve faktör yükleri Tablo 3.6’da görülmektedir.

Tablo 3.6. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğini Oluşturan 38 Maddenin Boyutlarına Göre Dağılımı ve Faktör Yükleri (2007, Ankara)
n= 500

Madde No	Faktör Yüğü				
1. Boyut: Eşitlikçi Cinsiyet Rolü					
5. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.	0.69				
16.Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.	0.68				
21. Dul kadın yalnız başına yaşayabilmelidir.	0.63				
26. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.	0.57				
33. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.	0.50				
9. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.	0.50				

14. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.	0.49				
24. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.	0.45				
2. Boyut: Kadın Cinsiyet Rolü					
35. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.		0.73			
37. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.		0.68			
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.		0.61			
25. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.		0.59			
46. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.		0.58			
23. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.		0.57			
6. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.		0.45			
19. Kadının temel görevi anneliktir.		0.43			
3. Boyut: Evlilikte Cinsiyet Rolü					
17. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.			0.74		
3. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.			0.59		
18. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.			0.55		
32. Evlilikte kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.			0.53		
10. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.			0.48		
45. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.			0.44		
7. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.			0.40		
12. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.			0.35		
4. Boyut: Geleneksel Cinsiyet Rolü					
20. Evin reisi erkektir.				0.54	
29. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.				0.52	
30. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.				0.51	
4. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.				0.50	
8. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.				0.49	
13. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.				0.47	
40. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.				0.42	
28. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.				0.42	
5. Boyut: Erkek Cinsiyet Rolü					

43. Ailede kazancın nasıl kullanacağına erkek karar vermelidir.					0.79
42. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					0.68
36. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					0.58
44. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					0.53
34. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					0.42
47. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					0.35

3.4.1.2.4.2. Deneme Ölçeğinin Güvenirlik Çalışması

Güvenirlik, bir ölçme aracının duyarlı, birbiri ile tutarlı ve kararlı ölçme sonuçları verebilme gücüdür (8, 70). En genel anlamı ile herhangi bir gözlem aracının uygulanması ile elde edilen sonuçların kararlılık ve yinelenme derecesi ile ilişkilidir (4, 45).

TCRTÖ Likert tipi bir dereceleme ölçeği olduğu için güvenirligi hesaplamak için iç tutarlılık ölçüsü olan Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ($C_r \mu$) kullanılmıştır. Linn ve Gronlund (1995), tutum gibi özellikleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş ölçeklerde içtutarlılık katsayısının önemli olduğunu belirtmektedir (59). Bu katsayıda güvenirlüğün yüksek olması grubun homojen, ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı ve aynı zamanda geçerliği olan bir ölçek olduğunun göstergesidir (89). Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısının “0.40”ın altında olması ölçeğin “güvenilir olmadığını”, “0.40-0.59” arası “düşük güvenirlikte”, “0.60-0.79” arasında “güvenilir” ve “0.80-1.00” arasında “yüksek güvenirlikte” olduğunu ifade etmektedir (70, 92). TCRTÖ’nün Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 38 madde için “0.92” olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek iç tutarlılığa ve yüksek güvenirlige sahip olduğunu göstermektedir. Alt boyutlara ilişkin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Tablo 3.7’de yer almaktadır.

Tablo 3.7. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları (2007, Ankara)

n=500

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
1. Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	8	0.78
2. Kadın Cinsiyet Rolü	8	0.80
3. Evlilikte Cinsiyet Rolü	8	0.78
4. Geleneksel Cinsiyet Rolü	8	0.78
5. Erkek Cinsiyet Rolü	6	0.72
Toplam Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puanı	38	0.92

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi, her bir alt boyut için tutarlılık analizleri açısından değerlendirildiğinde; “kadın cinsiyet rolü” alt boyutunun Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı “0.80” olarak bulunmuştur. “Eşitlikçi cinsiyet rolü”, “evlilikte cinsiyet rolü” ve “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutlarının Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı “0.78” olarak saptanmıştır. “Erkek cinsiyet rolü” alt boyutunun ise, Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı “0.72”dir. Bu analizler ölçeğin diğer dört alt boyutunun da güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

3.4.2. Anket Formunun Ön Uygulaması

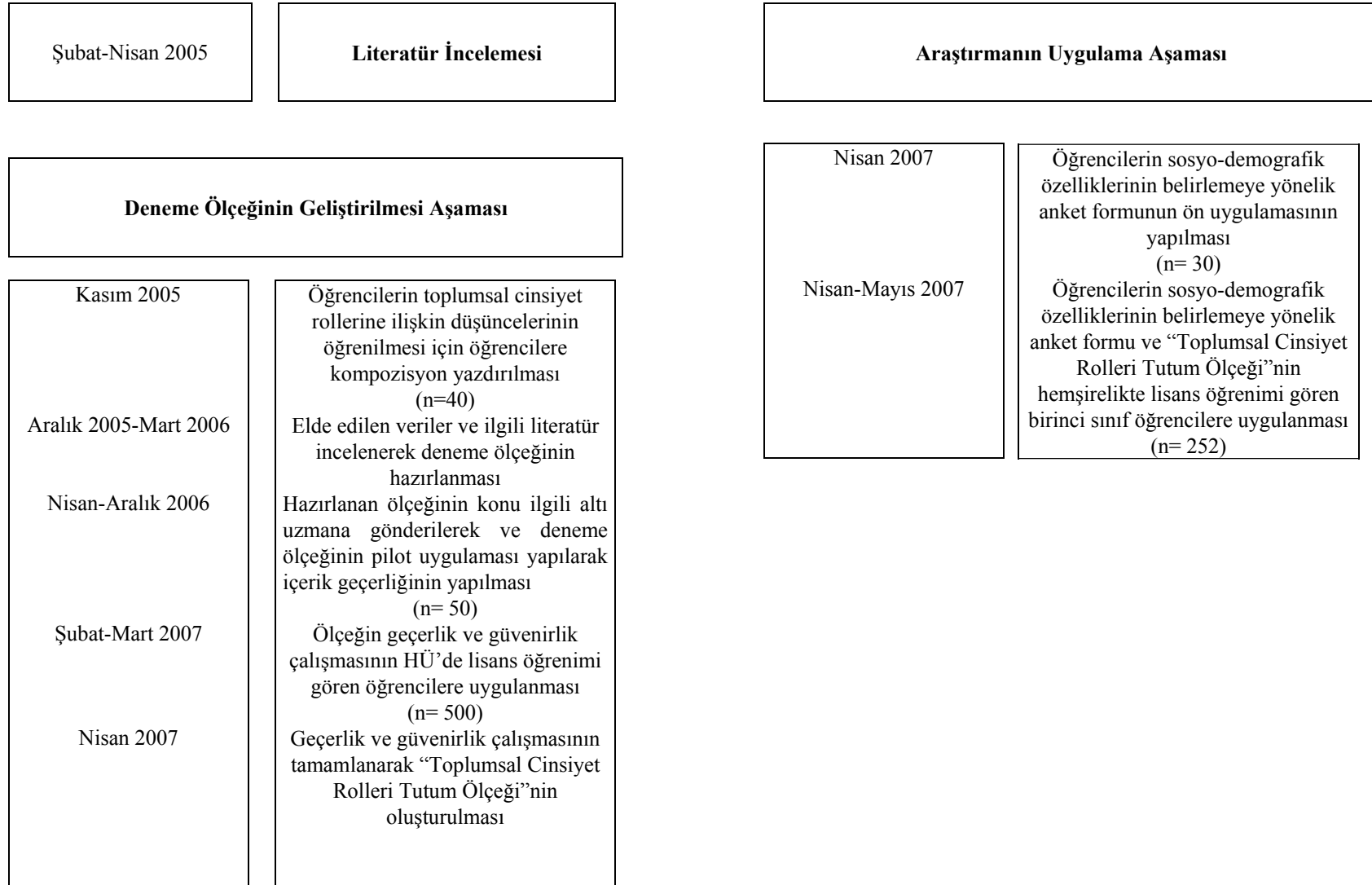
Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formunda yer alan soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla 13 Nisan 2007 tarihinde ön uygulama yapılmıştır. Bu araştırmada, anket formunun ön uygulamasına araştırma kapsamı dışında bırakılan H.Ü Hemşirelik Yüksekokulu birinci sınıf öğrencileri alınmıştır. Bu öğrencilerden örneklemin yaklaşık %10’unu temsil eden 30 öğrenci “Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi” ile belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemi ile öğrencilerin isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak ön uygulamanın yapılacağı öğrencilere karar verilmiştir (82). Ön uygulamadan elde edilen sonuçlara göre, formda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

3.4.3. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Veri toplama araçları A.Ü Cebeci Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, G.Ü Hemşirelik Yüksekokulu, B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve GATA Hemşirelik Yüksekokulu'nda öğrenim gören toplam 252 birinci sınıf öğrencisinin tamamına uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversitelerin fakülte ve yüksekokul müdürlüklerinden araştırma öncesi yazılı izin (Ek 8) alınmıştır. Örneklem kapsamına alınan öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve istediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek yazılı izinleri (Ek 9) alınmıştır. Araştırma süresince öğrencilerin istedikleri takdirde araştırmacıya ulaşabilmeleri için araştırmacının iş adresi, e-mail adresi, iş yeri, ev ve cep telefonu numaraları öğrencilere verilmiştir.

Araştırmanın örneklem kapsamına alınan öğrencilere, anket formu ve araştırmacı tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan TCRTÖ 16 Nisan–10 Mayıs 2007 tarihleri arasında uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanmasına sınıflarda derse ara verildiğinde başlanmış ve dersin sorumlu öğretim elemanından sözel izin alınarak dersin ilk 5– 10 dakikalık süresi kullanılmıştır. Öğrencilerin veri toplama araçlarını bireysel olarak doldurmaları sağlanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Araştırmanın uygulanması sırasında sınıfta olmayan öğrencilere daha sonraki günlerde tekrar ulaşılarak veri toplama araçları uygulanmıştır. Araştırmanın uygulama aşamaları Şekil 3.1'de yer almaktadır.

Şekil 3.1. Araştırmanın Uygulama Aşamaları

3.4.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu araştırmada, deneme ölçeğinin oluşturulması aşamasında öğrencilere kompozisyon yazdırılması için H.Ü Eczacılık Fakültesi Dekanlığı'ndan (Ek 3), deneme ölçeğinin uygulanması için H.Ü Rektörlüğü'nden yazılı izin (Ek 5) ve araştırmanın uygulamasının yapılacağı üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokulların müdürlüklerinden (A.Ü Cebeci SYO, G.Ü HYO, B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve GATA HYO) yazılı izin (Ek 8) alınmıştır. H.Ü Tıp Fakültesi Dekanlığı Etik Kurul Başkanlığı'na başvurularak araştırmanın uygulanabilmesi için etik kurul izni (20/07/2006-Sayı B.30.2.HAC.0.01.00.05/865) (Ek 10) alınmıştır. Deneme ölçeği ve araştırmanın veri toplama formları (anket formu ve TCRTÖ) uygulanmadan önce öğrencilerden sözel ve yazılı onam (Ek 6 ve Ek 9) alınmıştır.

3.4.5. Verilerin Değerlendirilmesi:

Bu araştırmadan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlandıktan sonra SPSS for Windows 11.0 (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar programına aktarılmış ve gerekli analizler bu programda yapılmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri bağımsız değişken, TCRTÖ puanları ise, bağımlı değişkenleri oluşturmaktadır. İstatistiksel testlerin anlamlılık düzeyi için $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir.

Bu araştırmada kullanılan TCRTÖ'ye verilen yanıtlar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin ölçekten alabilecekleri maksimum puan “190”, minimum puan ise “38”dir. Ölçekten alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük değer ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekte toplumsal cinsiyet rolleri; eşitlikçi cinsiyet rolü (5, 16, 21, 26, 33, 9, 14, 24 no’lu maddeler), kadın cinsiyet rolü (35, 37, 1, 25, 46, 23, 6, 19 no’lu maddeler) , evlilikte cinsiyet rolü (17, 3, 18, 32, 10, 45, 7, 12 no’lu maddeler), geleneksel cinsiyet rolü (20, 29, 30, 4, 8, 13, 40, 28 no’lu maddeler), erkek cinsiyet rolü (43, 42, 36, 44, 34, 47 no’lu maddeler) olmak üzere beş boyutta incelenmektedir. Buna göre eşitlikçi

cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü boyutlarının alabileceği maksimum puan “40”, minimum puan ise “8”dir. Erkek cinsiyet rolü boyutunun alabileceği maksimum puan “30”, minimum puan ise “6”dir.

Öğrencilerin tutum puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Shapiro ve Kolmogorow-Smirnov testleri uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren tutum puanları; t-testi (independent samples t-testi), Oneway Anova testi ile değerlendirilerek tutum puanlarının ortalamaları hesaplanmıştır. Normal dağılım göstermeyen tutum puanları ise, Kruskal-Wallis testi ve Mann-Whitney U testi ile değerlendirilerek tutum puanlarının ortancaları hesaplanmıştır (70). Ayrıca, araştırmanın bulgularının değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, ortanca, minimum ve maksimum değerler ve yüzdeler kullanılmıştır.

3.5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları değerlendirilmek istendiğinden, üniversite yaşantısının ve alınan eğitimin toplumsal cinsiyet tutumlarını etkileyebileceği düşünülerek araştırma kapsamına sadece birinci sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencileri alınmıştır.

- Veri toplama araçlarının doldurulması aşamasında zorluk yaşayabilecekleri düşünüldüğünden yabancı uyruklu öğrenciler örneklem kapsamı dışında bırakılmıştır.

Araştırmanın sonuçları, sadece uygulamanın yapıldığı hemşirelik eğitimi veren üniversitelerin birinci sınıf öğrencilerini temsil etmektedir.

4. BULGULAR

A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü, G.Ü HYO, B.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve GATA HYO'nun birinci sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla, 252 öğrenci ile yapılan çalışmadan elde edilen bulgular dört grup altında verilmiştir.

1. Grup: Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular,
2. Grup: Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebilecek bazı bağımsız değişkenlere ilişkin bulgular,
3. Grup: Öğrencilerin TCRTÖ ve alt boyutlarından aldıkları puan ortancaları ve TCRTÖ'den aldıkları puan ortalama ve ortancalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile ilişkisi,
4. Grup: Öğrencilerin bazı özelliklerine göre TCRTÖ ve alt boyutlarının puan ortanca ve ortalamalarına ilişkin bulgular

4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

**Tablo 4.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı
(2007, Ankara)**

n=252		
ÖĞRENCİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	SAYI	%
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü		
GATA HYO	79	31.3
G.Ü HYO	64	25.5
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56	22.2
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü	53	21.0
Yaş		
18 yaş	25	10.0
19 yaş	112	44.4
20 yaş ve üzeri	115	45.6
Mezun Olduğu Lise		
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	58.3
Lise	94	37.3
Meslek lisesi	11	4.4
Kardeşinin Olma Durumu		
Var	239	94.8
Yok	13	5.2
Kardeş Sayısı (n= 239)*		
1 kardeş	117	49.0
2 kardeş	68	28.5
3 ve daha fazla kardeş	54	22.5
Aile Tipi		
Çekirdek aile	231	91.7
Geniş aile	21	8.3

* Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

Tablo 4.1.1'de öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo incelendiğinde; öğrencilerin %45.6'sının 20 yaş ve üzerinde oldukları ve %31.3'ünün GATA HYO'nda öğrenim gördükleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının süper lise/anadolu/fen lisesinden (%58.3) mezun oldukları saptanmıştır. Kardeşi olan öğrencilerin (%94.8) %49.0'u tek kardeşe ve %91.7 gibi önemli bir kısmı çekirdek aileye sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.1.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerinin Dağılımı (2007, Ankara)

n=252		
ÖĞRENCİLERİN DOĞDUKLARI VE YAŞADIKLARI YERLERE İLİŞKİN ÖZELLİKLER	SAYI	%
Doğum Yeri		
İl	141	56.0
İlçe	93	36.9
Köy	18	7.1
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi¹	(n=141)	
	*	
Gelişmiş	102	72.3
Orta gelişmiş	27	19.1
Az gelişmiş	12	8.6
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri		
İl	141	56.0
İlçe	78	31.0
Köy	33	13.0
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi¹	(n=141)	
	**	
Gelişmiş	108	76.6
Orta gelişmiş	25	17.7
Az gelişmiş	8	5.7
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler		
Anne-baba, kardeşler ile birlikte	219	86.9
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte	21	8.3
Sadece anne ile birlikte	9	3.6
Sadece baba ile birlikte	3	1.2
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer		
Yurtta	154	61.1
Ailesi ve birinci derece yakınlarının yanında	71	28.2
Arkadaşları ile evde	25	9.9
Tek başına evde	2	0.8

* Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

Tablo 4.1.2'de öğrencilerin doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özelliklerinin dağılımı verilmiştir.

Öğrencilerin doğum yerlerine ilişkin bulgular incelendiğinde; il merkezinde doğan öğrencilerin (%56.0), %72.3'ünün gelişmiş düzeye sahip ilde doğdukları

¹ Dinçer,B.,Özaslan. M., Kavasoglu.,T.,”Gelişmişlik Endeksine Göre Kademeli İl Grupları”, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, T.C Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Yayın No:DPT 2671, Mayıs 2003, Ankara, Sy: 71.

belirlenmiştir. Öğrencilerin %56.0'sının ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yerinin il olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin %76.6'sının ilkokulu bitirinceye kadar gelişmiş düzeye sahip ilde yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin %86.9'unun 18 yaşına kadar evde anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşadığı, %61.1'inin ise şu anda yurttan yaşadıkları saptanmıştır.

Tablo 4.1.3 Öğrencilerin Ebeveynlerinin Öğrenim, Çalışma Durumu ve Mesleklerine İlişkin Özelliklerinin Dağılımı (2007, Ankara)

n=252		
EBEVEYNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİ	SAYI	%
Anne Öğrenim Düzeyi		
Okuryazar olmayan	8	3.2
Okuryazar	8	3.2
İlkokul mezunu	147	58.3
Ortaokul mezunu	14	5.6
Lise mezunu	54	21.4
Üniversite mezunu	21	8.3
Baba Öğrenim Düzeyi		
Okuryazar olmayan	2	0.8
Okuryazar	2	0.8
İlkokul mezunu	76	30.2
Ortaokul mezunu	35	13.9
Lise mezunu	72	28.6
Üniversite mezunu	65	25.8
Anne Çalışma Durumu		
Çalışıyor	48	19.0
Çalışmıyor	204	81.0
Anne Mesleği (n=48)*		
Emekli	22	45.8
Memur	17	35.4
İşçi	5	10.4
Serbest meslek	4	8.4
Baba Çalışma Durumu		
Çalışıyor	249	98.8
Çalışmıyor	3	1.2
Baba Mesleği (n=249)*		
Emekli	72	28.9
Serbest meslek	67	26.9
Memur	65	26.1
İşçi	45	18.1

* Bu soruyu anne/babası çalışan öğrenciler cevaplamışlardır.

Öğrencilerin ebeveynlerinin öğrenim düzeyi, çalışma durumu ve mesleklerine ilişkin özelliklerinin dağılımı Tablo 4.1.3'de verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin %58.3'ünün ilkokul mezunu, sadece %8.3'ünün üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin annelerinin %3.2'sinin ise, okuryazar olmaması dikkat çekici bir bulgudur.

Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi incelendiğinde, %30.2'sinin ilkokul mezunu, %25.8'inin ise, üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin annelerinin %81.0'inin ev kadını, babalarının ise, %28.9'unun emekli ve %26.9'unun serbest meslek sahibi oldukları saptanmıştır.

4.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 4.2.1. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerinin Dağılımı (2007, Ankara)

n:252

EBEVEYNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİ	SAYI	%
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu		
Ebeveynler sağ ve birlikte	231	91.7
Baba hayatta değil	9	3.6
Ebeveynler sağ ve boşanmış	8	3.2
Anne hayatta değil	4	1.5
Ebeveynlerin Evlenme Şekli		
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak	126	50.0
Kendileri tanışıp anlaşarak	70	27.8
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan	56	22.2
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli		
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	70.6
Yalnız resmi nikah	72	28.6
Yalnız imam nikahı	2	0.8

Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumları, evlenme ve nikah şekillerine ilişkin özelliklerinin dağılımı Tablo 4.2.1’de verilmiştir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %91.7’sinin ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, %50.0’sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %70.6’sının ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah şekline sahip oldukları saptanmıştır.

Tablo 4.2.2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçmelerinde Etkisi Olan Kişiler ve Mesleği Seçme Nedenlerine Göre Dağılımları (2007, Ankara)

n=252		
ÖĞRENCİLERİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ SEÇMELERİNDE ETKİSİ OLAN KİŞİLER VE MESLEĞİ SEÇME NEDENLERİ	SAYI	%
Hemşirelik Mesleğini Seçmede Etkisi Olan Kişiler (n=251)*		
Kendi tercihi	185	73.7
Annenin önerisi	120	43.8
Babanın önerisi	106	42.2
Öğretmenin önerisi	34	13.5
Kardeşin önerisi	25	10.0
Akrabanın önerisi	18	7.2
Arkadaşın, komşunun önerisi	15	6.0
Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri		
Sevme	76	30.2
İş bulma kolaylığı	68	27.0
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma	67	26.5
Aile isteği	41	16.3

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Bir öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

Tablo 4.2.2’de öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkisi olan kişiler ve mesleği seçme nedenlerinin dağılımları verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin hemşirelik mesleğini %73.7’sinin kendi isteğiyle tercih ettiklerini, yarıya yakınının (%43.8) ise, annelerinin tercihlerinde etkili olduğunu belirttikleri saptanmıştır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri incelendiğinde; öğrencilerin sevdiği (%30.2), iş bulma kolaylığı (%27.0), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (%26.5) ve ailesi isteği (%16.3) için hemşirelik mesleğini seçtikleri belirlenmiştir.

4.3. Öğrencilerin TCRTÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancaları ve TCRTÖ'den Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

4.3.1. Öğrencilerin TCRTÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancaları

Tablo 4.3.1.1. Öğrencilerin TCRTÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

ÖLÇEĞİN ALT BOYUTLARI	n=252			
	Sayı n	Ortanca	Min. Puan	Max. Puan
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	252	37.00	13	40
Kadın Cinsiyet Rolü	252	24.00	14	32
Evlilikte Cinsiyet Rolü	252	13.00	8	27
Geleneksel Cinsiyet Rolü	252	17.00	8	33
Erkek Cinsiyet Rolü	252	11.00	6	22
TCRTÖ Toplam Puanı	252	102.00	71	137

Tablo 4.3.1.1'de öğrencilerin TCRTÖ ve alt boyutlarından aldıkları puan ortancalarının dağılımı verilmiştir.

Öğrencilerin TCRTÖ'den alabilecekleri maksimum puan "190"dır. Bu değer, öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'den alabilecekleri minimum puan "38"dir. Bu değer ise, öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortancasının 102.00, TCRTÖ'den aldıkları minimum puanın "71", maksimum puanın ise, "137" olduğu saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bu sonuç, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Bu bulgu araştırmamızın H₁ hipotezini desteklemektedir.

"Eşitlikçi cinsiyet rolü" alt boyutu; "evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir", eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır", çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir", "ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır" vb. tutum ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "eşitlikçi cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan "40"dır. Bu değer, öğrencinin eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip

olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "eşitlikçi cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri minimum puan ise "8"dir. Bu değer ise, öğrencinin eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Tablo incelendiğinde; öğrencilerin "eşitlikçi cinsiyet rolü" alt boyutunun ortancasının 37.00 olduğu ve bu alt boyuttan maksimum "40", minimum "13" puan aldıkları belirlenmiştir.

"Kadın cinsiyet rolü" alt boyutu; "erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır", bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir", bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşmalıdır", kadının temel görevi anneliktir" vb. tutum ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "kadın cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan "40"dır. Bu değer, öğrencinin kadın cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "kadın cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri minimum puan ise, "8"dir. Bu değer, öğrencinin kadın cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin "kadın cinsiyet rolü" boyutuna ilişkin ortanca, maksimum ve minimum puanları incelendiğinde; öğrencilerin "kadın cinsiyet rolü" alt boyutunun ortancasının 24.00, maksimum puanının "32" ve minimum puanının "14" olduğu saptanmıştır.

"Evlilikte cinsiyet rolü" alt boyutunda; "erkeğin evde her dediği yapılmalıdır", evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur", "bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır", evlilikte kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir" vb. tutum ifadeleri yer almaktadır. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "evlilikte cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan "40"dır. Bu değer, öğrencinin evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ'nün "evlilikte cinsiyet rolü" alt boyutundan alabilecekleri minimum puan ise, "8"dir. Bu değer, öğrencinin evlilikte cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada öğrencilerin "evlilikte cinsiyet rolü" alt boyutunun ortancasının 13.00 olduğu ve bu alt boyuttan maksimum "27", minimum "8" puan aldıkları belirlenmiştir.

"Geleneksel cinsiyet rolü" alt boyutu ise; "kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir", kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı

meslekler ayrırır”, erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır”, erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir” vb. tutum ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ’nün “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan “40”dır. Bu değer, öğrencinin geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ’nün “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutundan alabilecekleri minimum puan ise, “8”dir. Bu değer ise, öğrencinin geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin “geleneksel cinsiyet rolü” boyutuna ilişkin ortanca, maksimum ve minimum puanları incelendiğinde; öğrencilerin “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutunun ortancasının 17.00, maksimum puanın “33” ve minimum puanın ise “8” olduğu saptanmıştır.

TCRTÖ’nün son alt boyutu olan “Erkek cinsiyet rolü” boyutunda ise; ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir”, “bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir”, “evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır”, “erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır” vb. tutum ifadeleri yer almaktadır. Öğrencilerin TCRTÖ’nün “erkek cinsiyet rolü” alt boyutundan alabilecekleri maksimum puan “30”dur. Bu değer, öğrencinin erkek cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin TCRTÖ’nün “erkek cinsiyet rolü” alt boyutundan alabilecekleri minimum puan ise, “6”dır. Bu değer, öğrencinin erkek cinsiyet rolüne ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada öğrencilerin “erkek cinsiyet rolü” alt boyutunun ortancasının 11.00 olduğu ve bu alt boyuttan maksimum “22”, minimum “6” puan aldıkları belirlenmiştir.

Bu araştırmada öğrencilerin TCRTÖ ile “eşitlikçi cinsiyet rolü” ve “kadın cinsiyet rolü” alt boyutlarından aldıkları puan ortancaları incelendiğinde; öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. “Evlilikte cinsiyet rolü”, “geleneksel cinsiyet rolü” ve “erkek cinsiyet rolü” alt boyutlarından aldıkları puan ortancaları incelendiğinde ise, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

4.3.2. Öğrencilerin TCRTÖ'den Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Öğrencilerin TCRTÖ'den alabilecekleri maksimum puan "190", minimum puan ise, "38"dir. Bu araştırmada öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortancasının 102.00, TCRTÖ'den aldıkları minimum puanın "71", maksimum puanın ise, "137" olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin TCRTÖ'den aldıkları puan ortancalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile ilişkisi incelendiğinde; öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 4.3.2.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre TCRTÖ Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
	n				KW	p
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü					KW	p
GATA HYO	79	103.00	71	137		
G.Ü HYO	64	104.00	85	123		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56	103.00	86	126	5.203	0.158
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü	53	99.00	87	124		
Yaş					Z	p
19 yaş ve altı	137	103.00	71	137		
20 yaş ve üzeri	115	101.00	85	126	0.767	0.443
Mezun Olduğu Lise		Ortalama Standart Sapma**			t	p
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	102.85 ± 8.63	71	187		
Lise	105	102.39 ± 9.70	85	126	0.402	0.688
Kardeşinin Olma Durumu					t	p
Var	239	102.85 ± 9.08	71	137		
Yok	13	99.15 ± 8.48	87	117	1.434	0.153
Kardeş Sayısı (n= 239)***					F	p
1 kardeş (A ¹)	117	101.30 ± 8.78	86	126		
2 kardeş (A ²)	68	104.00 ± 8.41	71	124	4.448	0.013
3 ve daha fazla kardeş (A ³)	54	105.12 ± 9.94	85	137		
****Fark: A¹- A³						
Aile Tipi		Ortanca*			Z	p
Çekirdek aile	231	102.00	85	137		
Geniş aile	21	100.00	71	123	1.579	0.114

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

*** Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Tukey HSD

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

F= Oneway Anova Testi

t= Independent Samples t Testi

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre TCRTÖ puan ortalaması ve ortancalarının dağılımı Tablo 4.3.2.1’de verilmiştir.

Tablo incelendiğinde; A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (99.00), GATA HYO’da (103.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü’nde (103.00) ve G.Ü HYO’da (104.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin yaşlarının TCRTÖ puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; 19 yaş ve altı öğrencilerin TCRTÖ ortancalarının (103.00), 20 yaş ve üzeri öğrencilerden (101.00) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin yaşına göre TCRTÖ puan ortancalarının dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin mezun oldukları liseye göre TCRTÖ puan ortalamaları incelendiğinde; süper lise/anadolu/fen lisesi mezunu olan (102.85) ve lise mezunu olan (102.39) gruplarda TCRTÖ puan ortalamalarının benzer olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre TCRTÖ ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Araştırma kapsamımıza alınan öğrencilerden; kardeşi olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının (102.85), kardeşi olmayan öğrencilerden (99.15) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkene göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına göre TCRTÖ puan ortalamaları incelendiğinde; öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça TCRTÖ puan ortalamalarının yükseldiği saptanmıştır. Tek kardeşe sahip olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları 101.30 iken, 2 kardeşe sahip öğrencilerde 104.00, 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerde bu puan ortalaması 105.12’ye yükselmektedir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrenciler ve tek kardeşe sahip olan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin aile yapısının TCRTÖ puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde ise; aile tipini çekirdek aile olarak ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (102.00), aile tipini geniş aile olarak ifade eden öğrencilerden (100.00) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin aile yapısına göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 4.3.2.2 Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre TCRTÖ Puan Ortanca Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252						
Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı n	Ortalama Standart Sapma*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Doğum Yeri					F	p
İl	141	102.95 ± 8.85	85	137	0.295	0.745
İlçe	93	102.49 ± 9.56	71	124		
Köy	18	101.27 ± 8.52	86	120		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)**					F	p
Gelişmiş	102	102.71 ± 8.75	87	137	1.613	0.203
Orta gelişmiş	27	105.18 ± 9.24	85	126		
Az gelişmiş	12	99.91 ± 8.33	92	117		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri					F	p
İl	141	103.02 ± 8.90	85	137	0.281	0.755
İlçe	78	102.07 ± 9.60	71	123		
Köy	33	102.48 ± 8.73	86	124		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***					KW	p
Gelişmiş (A ¹)	108	102.00	87	137	6.292	0.043
Orta gelişmiş (A ²)	25	109.00	85	126		
Az gelişmiş (A ³)	8	97.50	92	111		
*****Fark: A ² - A ¹ , A ² - A ³						
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler					KW	p
Anne-baba, kardeşler ile birlikte	219	110.50	86	137	4.536	0.103
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte	21	100.00	71	123		
Ebeveynlerden biri ile birlikte	12	102.00	85	119		
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer					KW	p
Yurt (A ¹)	154	100.00	71	137	9.550	0.008
Birinci derece yakınları (A ²)	71	102.00	86	126		
Tek başına/arkadaşları ile evde (A ³)	27	111.00	90	126		
*****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						

* Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

** Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

*** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

F= Oneway Anova Testi

KW= Kruskal-Wallis Testi

***** Çoklu Karşılaştırma Testi

Tablo 4.3.2.2’de öğrencilerin doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özelliklerine göre TCRTÖ puan ortalama ve ortancalarının dağılımı verilmiştir.

Bu araştırmada il merkezinde (102.95) ve ilçede (102.49) doğan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının, köyde doğan öğrencilere (101.27) göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin doğum yerine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Az gelişmiş düzeye sahip ilde doğan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının (99.91), gelişmiş (102.71) ve orta gelişmiş (105.18) düzeye sahip ilde doğan öğrencilerden düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin doğduğu ilin gelişmişlik düzeyine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri il olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının (103.02), ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri köy (102.48) ve ilçe (102.07) olan öğrencilere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkene göre TCRTÖ puan ortalamalarının dağılımı arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (109.00), gelişmiş (102.00) ve az gelişmiş (97.50) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı ilin gelişmişlik düzeyine göre TCRTÖ puan ortancaları arasında fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ve gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ile orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ve az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı, az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin puan ortancalarının diğerlerinden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Tablo incelendiğinde; 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (110.50), ebeveynlerinden biri (102.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (100.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel

değerlendirmede, öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişilere göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; öğrencilerin şu anda yaşadıkları yer ile TCRTÖ puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin puan ortancalarının (111.00), birinci derece yakınları ile yaşayan öğrencilere (102.00) ve yurttan yaşayan öğrencilere (100.0) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve yurttan yaşayan öğrenciler ile tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve birinci derece yakınları ile yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin puan ortancalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.3.2.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre TCRTÖ Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252						
Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortalama Standart Sapma*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Anne Öğrenim Düzeyi					F	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	106.37 ± 8.51	92	119	2.093	0.126
İlköğretim mezunu	161	102.86 ± 8.70	71	137		
Lise ve üzeri mezunu	75	101.42 ± 9.81	85	126		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**		Ortanca***			Z	p
İlköğretim mezunu	111	101.00	71	137	0.430	0.667
Lise ve üzeri mezunu	137	104.00	85	126		
Anne Çalışma Durumu		Ortalama Standart Sapma*			t	p
Çalışıyor	48	101.00 ± 7.72	86	117	1.413	0.159
Çalışmıyor	204	103.05 ± 9.34	71	137		

* Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir.

*** Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

F= Oneway Anova Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

t= Independent Samples t Testi

Tablo 4.3.2.3'de öğrencilerin ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerine göre TCRTÖ ortalama ve ortancalarının dağılımı verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, annesi okuryazar/okuryazar olmayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (106.37), annesinin öğrenim düzeyi ilköğretim (102.86) ile lise ve üzeri olan (101.42) öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından yüksek olarak saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi arttıkça TCRTÖ puan ortancalarının arttığı belirlenmiştir. Babasının öğrenim düzeyi lise ve üzeri olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (104.00), babasının öğrenim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerden (101.00) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyine göre TCRTÖ puan ortancalarının dağılımı arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada annesi çalışmayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (103.05), annesi çalışan öğrencilerden (101.00) yüksek olarak saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 4.3.2.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumları, Evlenme ve Nikah Şekillerine İlişkin Özelliklerine Göre TCRTÖ Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte	231	109.00	71	137	4.508	0.105
Ebeveynlerden biri hayatta değil	13	102.00	85	116		
Ebeveynler sağ ve boşanmış	8	105.50	94	119		
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					F	p
		Ortalama Standart Sapma**				
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak (A ¹)	126	103.45 ± 9.25	71	126	3.754	0.025
Kendileri tanışıp anlaşarak (A ²)	70	100.18 ± 9.24	86	137		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan (A ³)	56	103.98 ± 7.93	85	120		
***Fark: A²- A¹, A² - A³						
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)****					t	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	102.85 ± 8.73	85	126	0.710	0.479
Yalnız resmi nikah	72	101.95 ± 9.92	71	137		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

*** Tukey HSD

**** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

F= Oneway Anova Testi

t= Independent Samples t Testi

Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumu, evlenme ve nikah şekline ilişkin özelliklerine göre TCRTÖ puan ortalama ve ortancalarının dağılımı Tablo 4.3.2.4'de verilmiştir.

Bu araştırmada ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (109.00), ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu ifade eden öğrencilere (105.50) ve ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını ifade eden öğrencilere (102.00) göre yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur (p>0.05).

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; ebeveynlerinin görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiklerini (103.45) ve ebeveynlerinin görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan (103.98) evlendiklerini ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının, ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak

evlendiklerini ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından (100.18) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şekline göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Yapılan ileri analiz sonucuna göre, bu farkın ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ile ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan evlendiklerini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Tablo incelendiğinde; ebeveynlerinin resmi ve imam nikahı birlikte olduğunu belirten öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (102.85) , ebeveynlerinin yalnız resmi nikahı olduğunu belirten öğrencilere (101.95) göre yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin nikah şekline göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Tablo 4.3.2.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre TCRTÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252						
Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı n	Ortalama Standart Sapma*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					F	p
Sevme (A ¹)	76	102.05 ± 9.73	71	126		
İş bulma kolaylığı (A ²)	68	100.79 ± 7.22	87	117		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma (A ³)	67	104.97 ± 9.77	86	137	2.683	0.047
Aile isteği (A ⁴)	41	103.21 ± 8.86	90	126		

**Fark: A³ - A²

* Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

** Tukey HSD

F= Oneway Anova Testi

Tablo 4.3.2.5’de öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine göre TCRTÖ puan ortalamalarının dağılımı verilmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; hemşirelik bilimi için yeterli puan aldığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (104.97), ailesi istediği için (103.21), sevdiği için (102.05) ve iş bulma

kolaylığı için(100.79) gibi nedenlerle hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucuna göre, bu farkın hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler ve iş bulma kolaylığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

4.4. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre TCRTÖ ve Alt Boyutlarının Puan Ortalama ve Ortancalarına İlişkin Bulgular

Tablo 4.4.1. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre TCRTÖ ve Alt Boyutlarının Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı

							n= 252
Öğrencilerin Bazı Özellikleri	n	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ
Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri							
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü							
GATA HYO (A ¹)	79	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca
G.Ü HYO (A ²)	64	38.00	25.00	13.00	17.00	11.00	103.00
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (A ³)	56	36.00	24.00	15.00	18.00	12.00	104.00
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü (A ⁴)	53	37.00	24.00	13.00	19.00	11.00	103.00
		37.00	24.00	12.00	16.00	10.00	99.00
		KW= 7.557 p= 0.056	KW= 3.145 p= 0.370	KW= 18.064 p= 0.001	F= 8.845 p= 0.031	KW= 2.520 p=0.472	KW= 5.203 p=0.158
		Fark: A³-A⁴,A²-A¹,A²-A⁴		Fark:A³-A⁴,A¹-A³,A¹-A²			
Mezun Olduğu Lise							
Süper lise/Anadolu/fen lisesi	147	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortalama Standart Sapma
Lise	105	38.00	25.00	13.00	17.00	11.00	102.85 ± 8.63
		36.00	24.00	13.00	18.00	12.00	102.39 ± 9.70
		Z= 2.919 p= 0.004	Z= 1.699 p= 0.089	Z= 1.649 p= 0.893	Z= 1.649 p= 0.099	Z= 1.437 p= 0.151	t= 0.402 p= 0.688
Kardeş Sayısı							
Ortanca							
1 kardeş (A ¹)	117	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortalama Standart Sapma
2 kardeş (A ²)	68	37.00	24.00	13.00	17.00	11.00	101.30 ± 8.78
3 ve daha fazla kardeş (A ³)	54	37.00	24.00	13.00	17.00	11.00	104.00 ± 8.41
		36.00	25.00	13.50	19.00	11.50	105.12 ± 9.94
		KW= 1.552 p= 0.460	KW= 5.859 p= 0.053	KW= 3.407 p= 0.182	KW= 6.340 p= 0.042	KW= 0.269 p=0.874	F= 4.448 p= 0.013
				Fark: A¹-A³		Fark: A¹-A³	
Öğrencilerin Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler							
İlkokulu Bitirinceye Kadar Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi							
Gelişmiş (A ¹)	108	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca
Orta gelişmiş (A ²)	25	37.00	24.00	13.00	17.00	11.00	102.00
Az gelişmiş (A ³)	8	38.00	25.00	13.00	20.00	11.00	109.00
		37.00	22.50	13.50	15.50	9.00	97.50
		KW= 0.184 p= 0.912	KW= 5.798 p= 0.055	KW= 0.955 p= 0.620	KW= 6.355 p= 0.042	KW= 3.052 p=0.217	KW=6.292 p= 0.043
				Fark: A²-A¹, A²-A³		Fark: A²-A¹, A²-A³	
18 Yaşına Kadar Birlikte Yaşadığı Kişiler							
Ortanca							
Anne-baba, kardeşler ile birlikte (A ¹)	219	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte (A ²)	21	38.00	24.00	13.00	21.50	11.00	110.50
Ebeveynlerden biri ile birlikte (A ³)	12	37.00	24.00	13.00	15.00	10.00	100.00
		31.00	24.00	16.50	17.00	15.00	102.00
		KW=11.996 p= 0.002	KW= 1.528 p= 0.466	KW= 3.135 p= 0.209	KW= 7.264 p= 0.026	KW=7.707 p= 0.021	KW= 4.536 p=0.103

Öğrencilerin Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	n	Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²			Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²		Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²	
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ	
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer		Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	
Yurtta (A ¹)	154	37.50	24.00	13.00	16.50	11.00	100.00	
Birinci derece yakınlarının yanında (A ²)	71	37.00	24.00	13.50	17.00	11.50	102.00	
Tek başına/arkadaşları ile evde (A ³)	27	35.00	25.00	15.00	22.00	14.00	111.00	
		KW= 2.454 p= 0.293	KW= 1.399 p= 0.497	KW= 10.288 p= 0.006	KW= 13.293 p= 0.001	KW=6.237 p= 0.044	KW= 9.550 p= 0.008	
				Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²	Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²	Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²	Fark: A ³ -A ¹ , A ³ -A ²	
Ebeveynlerin Sosyo-demografik Özellikleri								
Anne Çalışma Durumu		Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortalama Standart Sapma	
Çalışıyor	48	37.50	23.00	13.00	17.50	11.00	101.00 ± 7.72	
Çalışmıyor	204	37.00	24.50	13.00	17.00	11.00	103.05 ± 9.34	
		Z= 0.577 p= 0.564	Z= 2.025 p= 0.043	Z= 0.629 p= 0.529	Z= 0.344 p= 0.731	Z= 0.891 p= 0.373	t= 1.413 p= 0.159	
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu		Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	
Ebeveynler sağ ve birlikte (A ¹)	231	37.00	24.00	13.00	17.00	11.00	109.00	
Ebeveynlerden biri hayatta değil (A ²)	13	34.00	24.00	15.00	20.00	12.00	102.00	
Ebeveynler sağ ve boşanmış (A ³)	8	35.50	23.50	16.00	18.50	15.00	105.50	
		KW= 6.550 p= 0.038	KW= 0.313 p= 0.855	KW= 7.836 p= 0.020	KW= 3.110 p= 0.211	KW= 5.903 p= 0.052	KW= 4.508 p= 0.105	
		Fark: A ¹ -A ² , A ¹ -A ³		Fark: A ¹ -A ² , A ¹ -A ³				
Ebeveynlerin Evlenme Şekli		Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortalama Standart Sapma	
Görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (A ¹)	126	37.00	25.00	14.00	18.00	12.00	103.45 ± 9.25	
Kendileri tanışıp anlaşarak (A ²)	70	37.50	23.50	12.00	16.00	10.00	100.18 ± 9.24	
Görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (A ³)	56	37.00	24.50	13.00	17.50	11.00	103.98 ± 7.93	
		KW= 0.973 p= 0.615	KW= 3.429 p= 0.180	KW= 9.377 p= 0.009	KW= 4.546 p= 0.103	KW=6.262 p= 0.044	F= 3.754 p= 0.025	
				Fark: A ² -A ¹ , A ² -A ³		Fark: A ³ -A ²	Fark: A ² -A ¹ , A ² -A ³	
Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine İlişkin Özellikleri								
Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri		Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortanca	Ortalama Standart Sapma	
Sevme (A ¹)	76	37.00	24.00	13.00	17.00	11.50	102.05 ± 9.73	
İş bulma kolaylığı (A ²)	68	38.00	24.00	13.00	16.00	10.50	100.79 ± 7.22	
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma (A ³)	67	36.00	25.00	13.00	18.00	11.00	104.97 ± 9.77	
Aile isteği (A ⁴)	41	38.00	24.00	13.00	19.00	12.00	103.21 ± 8.86	
		KW= 4.888 p= 0.180	KW= 4.177 p= 0.243	KW= 1.508 p= 0.681	KW= 8.812 p= 0.032	KW= 3.522 p= 0.318	F= 2.683 p= 0.047	
					Fark: A ³ -A ²		Fark: A ³ -A ²	

Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre TCRTÖ ve alt boyutlarının puan ortanca ve ortalamalarının dağılımı Tablo 4.4.1’de verilmiştir.

Tablo incelendiğinde; eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının GATA HYO’da öğrenim gören öğrencilerde (38.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (37.00), A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü (37.00) ve G.Ü HYO’nda (36.00) öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının GATA HYO’da öğrenim gören öğrencilerde (25.00), G.Ü HYO (24.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (24.00) ve A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde (24.00) öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları puan ortancaları incelendiğinde; evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrencilerde (12.00), GATA HYO (13.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (13.00) ve G.Ü HYO’nda (15.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü ve A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrenciler ile G.Ü HYO ve GATA HYO’nda öğrenim gören öğrenciler ile G.Ü HYO ve A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrenciler arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının A.Ü SYO Hemşirelik Bölümü’nde öğrenim gören öğrencilerde (16.00), GATA HYO (17.00), G.Ü HYO (18.00) ve B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü’nde (19.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli

bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde ve A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ile GATA HYO'da ve B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ile GATA HYO ve G.Ü HYO'da öğrenim gören öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Tablo incelendiğinde; erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının A.Ü SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerde (10.00), GATA HYO (11.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (11.00) ve G.Ü HYO'da (12.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada TCRTÖ puan ortancalarının A.Ü SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerde (99.00), GATA HYO (103.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde (103.00) ve G.Ü HYO'nda (104.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin mezun olduğu lisenin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde, süper lise/ Anadolu/ Fen lisesi mezunu olan öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının (38.00), lise mezunu olan öğrencilerden (36.00) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo incelendiğinde; süper lise/ Anadolu/ Fen lisesi mezunu olan öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının (25.00), lise mezunu olan öğrencilerden (24.00) yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada süper lise/ Anadolu/ Fen lisesi mezunu olan öğrenciler (13.00) ile lise mezunu olan öğrencilerin (13.00) evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin

mezun olduğu liseye göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin mezun olduğu lisenin geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; anadolu/süper/fen /özel lise ve kolejden mezun olan öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının (17.00), lise mezunu olan öğrencilerden (18.00) düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının süper lise/anadolu/fen lisesinden mezun olan öğrencilerde 11.00 iken, lise mezunu olan öğrencilerde 12.00 olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin mezun oldukları liseye göre TCRTÖ ortalamaları incelendiğinde ise; lise (102.39) ve süper lise/anadolu/fen lisesi (102.85) mezunu olan ğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının benzer olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin mezun olduğu liseye göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; tek kardeşe (37.00) ve 2 kardeşe (37.00) sahip öğrencilerin eştlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının, 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerden (36.00) yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin kardeş sayısına göre eştlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısı ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının (25.00), tek kardeşe (24.00) ve 2 kardeşe (24.00) sahip olan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada tek kardeş (13.00), 2 kardeş (13.00) ile 3 ve daha fazla kardeşe (13.50) sahip olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile

evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının tek kardeşe (17.00) ve 2 kardeşe (17.00) sahip olan öğrencilerde, 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerden (19.00) daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın tek kardeşe sahip olan öğrenciler ve 3 ve daha fazla kardeşe sahip öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir .

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; tek kardeş (11.00), 2 kardeş (11.00) ile 3 ve daha fazla kardeşe (11.50) sahip olan öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre TCRTÖ ortalamaları incelendiğinde ise; öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça TCRTÖ ortalamalarının yükseldiği saptanmıştır. Tek kardeşe sahip olan öğrencilerin TCRTÖ ortalamaları 101.30 iken, 2 kardeşe sahip öğrencilerde 104.00 ve 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerde ise 105.12'ye yükselmektedir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrenciler ve tek kardeşe sahip olan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir

Tablo incelendiğinde; ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre orta gelişmişlik düzeyine sahip ilde yaşayan öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının (38.00), gelişmiş (37.00) ve az gelişmiş (37.00) ilde yaşayan öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyine göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre orta gelişmişlik düzeyine sahip ilde yaşayan öğrencilerin kadın cinsiyet rolü

puan ortancalarının (25.00), gelişmiş (24.00) ve az gelişmiş (22.50) ilde doğan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyi ile evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre gelişmiş (13.00), orta (13.00) ve az gelişmiş (13.50) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyine göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının ilkokulu bitirinceye kadar az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerde (15.50), gelişmiş (17.00) ve orta gelişmiş (20.00) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın orta gelişmiş ve gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ile orta gelişmiş ve az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo incelendiğinde; ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre az gelişmiş ilde yaşayan öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının (9.00), gelişmiş (11.00) ve orta gelişmiş (11.00) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyine göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; TCRTÖ puan ortancalarının ilkokulu bitirinceye kadar orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerde (109.00), gelişmiş (102.00) ve az gelişmiş (97.50) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, bu değişken ile TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemli

bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ve gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ile orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler ve az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadıkları kişilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının 18 yaşına kadar ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrencilerde (31.00), anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (37.00) ve anne-baba, kardeşler (38.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişilere göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrenciler ve anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrenciler ile ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrenciler ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo incelendiğinde; 18 yaşına kadar evde anne-baba, kardeşler (24.00), ebeveynlerinden biri (24.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (24.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişilere göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları incelendiğinde; 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler (13.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (13.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının, ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrencilerden (16.50) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişilere göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerde (15.00), ebeveynlerinden biri (17.00) ve anne-baba, kardeşler (21.50) ile birlikte yaşayan

öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinden biri ile birlikte ve anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrenciler ile ebeveynlerinden biri ile birlikte ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişiler ile erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; erkek cinsiyet rolü ortancalarının 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (10.00) ve anne-baba, kardeşler (11.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerde, ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrencilerden (15.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; öğrencilerin 18 yaşına kadar evde birlikte yaşadığı kişilere göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrenciler ve anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrenciler ile ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrenciler ve anne-baba, kardeşler ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo incelendiğinde; TCRTÖ puan ortancalarının 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler öğrencilerde (110.50), ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan (102.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (100.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin şu anda yaşadıkları yer ile eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; yurttan kalan öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları 37.50 iken, birinci derece yakınlarının yanında yaşayan öğrencilerde bu oranın 37.00'ye, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerde ise, 35.00'e düştüğü belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin şu anda yaşadıkları yer ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; yurttan kalan (24.00) ve birinci derece yakınlarının yanında yaşayan (24.00) öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilere (25.00) göre düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo incelendiğinde; evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının yurttan (13.00) ve birinci derece yakınları ile (13.50) yaşayan öğrencilerde, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerden (15.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan ve yurttan yaşayan öğrenciler ile tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan ve birinci derece yakınlarının yanında yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının yurttan (16.50) ve birinci derece yakınları ile (17.00) yaşayan öğrencilerde, ve tek başına/arkadaşları ile evde (22.00) yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın yurttan yaşayan ve tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ile tek başına/arkadaşları ile evde ve birinci derece yakınlarının yanında yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Bu araştırmada elde edilen verilere göre; erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının yurttan (11.00) ve birinci derece yakınları ile (11.50) yaşayan öğrencilerde, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerden (14.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve yurttan yaşayan öğrenciler ile tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve birinci derece

yakınlarının yanında yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının ise; tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerde (111.00), birinci derece yakınları ile (102.00) ve yurttan (100.00) yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; bu değişken ile TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve yurttan yaşayan öğrenciler ile tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenciler ve birinci derece yakınları ile yaşayan öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo incelendiğinde; annesi çalışan öğrenciler (37.50) ile çalışmayan öğrencilerin (37.00) eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının annesi çalışmayan öğrencilerde (24.50), annesi çalışan öğrencilerden (23.00) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p < 0.05$).

Bu araştırmada annesi çalışan öğrenciler ile çalışmayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının 13.00 olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; annesi çalışan öğrenciler (17.50) ile çalışmayan öğrencilerin (17.00) eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Bu araştırmada annesi çalışan öğrenciler ile çalışmayan öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının 10.00 olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel

değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; annesi çalışmayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının (103.05), annesi çalışan öğrencilerden (101.00) yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumunun eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (37.00), ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (35.50) ve ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (34.00) öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını ifade eden öğrenciler ile ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Bu araştırmada ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu (24.00) ve ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını (24.00) ifade eden öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının, ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu ifade eden öğrencilere (23.50) göre yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo incelendiğinde; evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (13.00), ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (15.00) ve ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (16.00) öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını belirten öğrenciler ile ebeveynlerinin sağ

ve birlikte olduğunu ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu belirten öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrencilerde (17.00), ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu (18.50) ve ebeveynlerinin birinin hayatta olmadığını (20.00) ifade eden öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmada öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumunun erkek cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğunu ifade eden öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının (11.00), ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını (12.00) ve ebeveynlerinin sağ ve boşanmış olduğunu (15.00) ifade eden öğrencilerden düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; ebeveynlerinin sağ ve birlikte ifade eden öğrencilerin TCRTÖ puan ortancalarının (109.00), ebeveynlerinin sağ ve boşanmış (105.50) ve ebeveynlerinden birinin hayatta olmadığını (102.00) ifade eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre TCRTÖ puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo incelendiğinde; ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak (37.50), görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (37.00) ve görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (37.00) evlendiklerini ifade eden öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şekline göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; ebeveynlerinin görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiklerini ifade eden öğrencilerin kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının (25.00), ebeveynlerinin görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan (24.50) ve kendileri tanışıp anlaşarak (23.50) evlendiklerini ifade eden

öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerde (12.00), ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (13.00) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (14.00) evlenen öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şekline göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiklerini belirten öğrenciler ile ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan evlendiklerini belirten öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Bu araştırmada ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının (16.00), görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan (17.50) ve görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (18.00) evlendiklerini ifade eden öğrencilerden düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerde (10.00), ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (11.00) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (12.00) evlenen öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şekline göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ile görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan evlendiklerini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şekli ile TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde ise; TCRTÖ puan ortalamalarının ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerde (100.18), ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (103.45) ve ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (103.98) evlenen öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Yapılan ileri analiz sonucuna göre, bu farkın ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ile ebeveynlerinin kendileri tanışıp anlaşarak evlendiklerini ifade eden öğrenciler ve ebeveynlerinin görücü usulü ile birbirini önceden tanımadan evlendiklerini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı (38.00) ve ailesi istediği için seçtiğini ifade eden öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının, sevdiği (37.00) ve hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (36.00) için seçtiğini ifade eden öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Bu araştırmada kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının hemşirelik mesleğini hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerde (25.00); sevdiği (24.00), iş bulma kolaylığı (24.00) ve ailesi istediği (24.00) için seçtiğini ifade eden öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi olmadığı belirlenmiştir. Sevdiği, iş bulma kolaylığı, hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı ve ailesi istediği için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının 13.00 olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin hemşirelik

mesleğini seçme nedenlerine göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo incelendiğinde; geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerde (16.00), sevdiği (17.00), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (18.00) ve ailesi istediği (19.00) için seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler ve iş bulma kolaylığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki ilişki incelendiğinde; hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerin erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının (10.50), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (11.00), sevdiği (11.50) ve ailesi istediği (12.00) için seçtiğini ifade eden öğrencilerden düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$).

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; TCRTÖ puan ortalamalarının hemşirelik mesleğini hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerde (104.97), ailesi istediği (103.21), sevdiği (102.05) ve iş bulma kolaylığı (100.79) için seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişken ile TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analiz sonucuna göre, bu farkın hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler ve iş bulma kolaylığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

5. TARTIŞMA

Literatürde “toplumsal cinsiyet eşitliği” yasalar önünde kadın ve erkeğe eşit davranılması, aile ve toplum içinde kadın ve erkeğin kaynaklardan, fırsatlardan ve hizmetlerden eşit olarak yararlanmaları olarak tanımlanmaktadır (23, 104). Ancak bugün dünya nüfusunun yarıdan fazlasını ve çalışan nüfusun üçte birini oluşturan kadınlar; dünya gelirinin onda birine, yeryüzü malvarlığının ise sadece yüzde birine sahiptirler (2, 104). Kadının toplumsal statüsü ile doğrudan ilgili olan bu durum, kadınların her alandaki insan haklarından erkeklerle eşit ölçüde yararlanmalarını engellemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine dayalı eşitsizlik toplumun her kesiminde kadın ve erkek arasındaki ilişkileri ve toplumsal cinsiyet rollerini belirlemektedir (15, 27, 35).

Toplumsal cinsiyet rollerinin toplumsal yaşama ilişkin yansımaları ise, geleneksel ve eşitlikçi roller olarak kadın ve erkeklerin yaşamını farklı yönlerden şekillendirmektedir. Geleneksel roller içerisinde toplum tarafından kadına yüklenen roller; çocuk doğurma ve büyütme, temizlik yapma, bulaşık yıkama, yemek pişirme gibi ev işlerinden sorumlu olma, kendilerinden önce eşlerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama, onların mutluluğu ve rahatı için kendi isteklerinden ödün verme, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkeklere yüklenen geleneksel roller ise; ev dışında çalışma, aileleri için zorluklarla mücadele etme, evin geçiminden sorumlu olma, parasal kaynaklar üzerinde kontrol sahibi olma ve evin reisi olma gibi eşitlikçi olmayan sorumluluklardır. Toplum tarafından kadın ve erkeğe yüklenen eşitlikçi roller ise; aile, çalışma, evlilik ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin eşit olarak sorumlulukları paylaşmaları olarak belirtilmektedir (2, 9, 10, 12, 15, 21, 27, 32, 33, 35, 41, 51, 55, 57, 58, 60, 88).

Kadının yüklenen geleneksel roller ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri kadının toplumsal statüsünü ve sağlığını olumsuz yönde etkileyen faktörlerdir. Kadının özellikle üreme sağlığına ilişkin konular cinsiyet ayrımcılığının en çok yapıldığı alandır (15, 23, 35). Bu alana ilişkin sorunların azaltılması ve önlenmesinde hemşirelerin kadına yönelik pozitif ayrımcılık bakış açısıyla, kadınların sağlık bakım ihtiyaçlarına öncelik tanımları gerekmektedir. Ayrıca hemşireler bu alana ilişkin toplumsal cinsiyet rollerini, eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan bireylerdir. Bu nedenle, hemşirelik

öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenerek, hemşirelik eğitiminin içeriği toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini geliştirecek şekilde düzenlenebilecektir.

Bu amaçla, araştırmada hemşirelik öğrenimi gören birinci sınıf öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği” (TCRTÖ) geliştirilerek belirlenmiştir. Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları (puan ortancası 102) belirlenmiştir (Tablo 4.3.1.1). Bu bulgu araştırmamızın H₁ hipotezini desteklemektedir. Ülkemiz, uluslararası platformlarda kadın ile ilgili sözleşmelere imza atmış ve taahhütlerde bulunmuştur. Bu taahhütleri yerine getirmek, kadına yönelik eşitliği ve pozitif ayrımcılığı desteklemek amacıyla medeni kanun, ceza kanunu, iş ve aile yasası, anayasada düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler; ikametgah, aile reisliği, soyadı, evlilik birliğinin temsili, evlilik yaşı, mal rejimi, miras, ev eşyaları, resmi nikah ve nafaka gibi konularda gerekli değişiklikleri kapsamaktadır. Aynı zamanda kadının toplumsal yaşama eşit biçimde katılımının sağlanması, çalışma hayatını düzenleyen yasalarda gebelik ve doğum izni, kreş ve çocuk bakımevinin açılması ile ilgili maddelerle kadının çalışma yaşamından kopmasının önlenmesi, aile birliğinin güçlendirilmesini içermektedir. Ayrıca uluslararası taahhütler doğrultusunda; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün kurulması, 1990’lı yıllardan sonra feminist hareketlerin yoğunlaşması, kadınla ilgili dernek ve kurumların sayısının artması, kadınların çalışma hayatına aktif olarak katılmaya başlaması gibi nedenler kadınların toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesine neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinde meydana gelen bu değişimler ise, kadınların toplumsal cinsiyete ilişkin geleneksel rollerden uzaklaşarak eşitlikçi rolleri benimsenmesinde etkili olmaktadır (12, 21, 23, 37, 99). Bu durumun araştırma kapsamına alınan kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olmalarında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere “kadının temel görevi evi ve çocuğuyla ilgilenmektir”, “evlilikte kadınlar ev işlerini yapmalı, erkekler de evin geçimini sağlamalıdır”, “koca ailenin reisi olmalıdır” gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren

ifadelere ilişkin düşünceleri sorulmuştur. Araştırmaların sonucunda kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda eşitlikçi rolleri benimsedikleri saptanmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları da belirlenmiştir (46, 51, 55, 56, 80, 93, 94). Kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalara baktığımızda ise; kadınların, erkeklere göre daha fazla eşitlikçi rolleri benimsedikleri saptanmıştır (17, 54, 77, 88, 103).

Ülkemizde lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalara baktığımızda; kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (7, 12, 24, 34, 91, 99). Girginer'in Türk toplumunun cinsiyet rolleri algılarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kadınların, erkeklere göre daha fazla eşitlikçi rolleri benimsedikleri belirlenmiştir (32). Çelebi tarafından turizm sektöründeki küçük işyeri örgütlerindeki kadın girişimcilerin geleneksel ve eşitlikçi tutumlara sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada ise, iş kadınlarının eşitlikçi tutumlara sahip olduğu bulunmuştur (21). Bu çalışmalar, araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir.

Buna karşın lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rolleri benimsedikleri saptanmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az geleneksel rollere sahip oldukları da belirlenmiştir (17, 19, 64, 73, 75, 94, 105, 107). Yapılan çalışmalarda genel olarak; hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel rolleri benimsedikleri, kadınların erkeklere göre daha fazla geleneksel rollere sahip oldukları da belirlenmiştir (39, 50, 87). Hofstede'nin Asyalı kadınların ve Zuo'nun evli erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında, kadınların ve erkeklerin geleneksel cinsiyet rollerini benimsedikleri belirlenmiştir (40, 108).

Ülkemizde ise Eken'in kadın subayların mesleklerini ve ailedeki rollerini etkileyen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlediği çalışmasında,

kadın subayların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel rolleri benimsedikleri belirlenmiştir (28). Kağıtçıbaşı ve Kansu'nun ailede cinsiyet rollerinin sosyalleşmesi ve aile dinamiği isimli araştırmalarında ise kadınların erkeklere göre daha fazla geleneksel rolleri benimsedikleri belirlenmiştir (44). Bu çalışmalar, araştırma bulgularımızla benzerlik göstermemektedir.

Çalışmamızda toplumsal cinsiyet rolleri tutumları; i- eşitlikçi cinsiyet rolü, ii- kadın cinsiyet rolü, iii- evlilikte cinsiyet rolü, iv- geleneksel cinsiyet rolü ve v-erkek cinsiyet rolü alt boyutlarında incelenmiştir. Öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü (puan ortancası 37.00) ve kadın cinsiyet rolü (puan ortancası 24.00) boyutlarına ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet rolü (puan ortancası 13.00), geleneksel cinsiyet rolü (puan ortancası 17.00) ve erkek cinsiyet rolü (puan ortancası 11.00) boyutlarına ilişkin ise, öğrencilerin geleneksel tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 4.3.1.1).

Literatürde Türk toplumunun toplumsal cinsiyet bakış açısının geleneksel olduğu belirtilmektedir (6, 7, 21, 44, 99). Bu geleneksel yapıya göre biçimlenen cinsiyet rolleri, kadın ve erkeklerin yaşamını farklı şekillerde yönlendirmektedir. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; çocuk doğurma ve büyütme, yemek pişirme gibi ev işlerinden sorumlu olma, kendilerinden önce eşlerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir (2, 9, 10, 12, 15, 21, 27, 32, 56, 58, 83). Bu açıdan kadın ve erkekler içinde yaşadıkları kültürün beklentilerine uygun cinsiyet rolleri gösterdikleri zaman toplum tarafından onay görmektedirler (7, 15, 41, 55, 57, 60). Bu nedenle kız öğrencilerin kadınlara yönelik geleneksel rolleri içerisinde barındıran; evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyutlarına ilişkin geleneksel tutumu benimsedikleri düşünülmektedir. Bu alt boyutlardan evlilikte cinsiyet rolü boyutunda; “bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır”, “kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır”, “evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur” gibi tutum ifadeleri yer almaktadır. Geleneksel cinsiyet rolü alt boyutunda da; “evin reisi erkektir”, “erkeğin maddi gücü yeterli ise kadın çalışmamalıdır”, “kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir” gibi tutum ifadeleri bulunmaktadır. Erkek cinsiyet rolü alt boyutunda ise; “bir erkek gerektiğinde karısını

dövmelidir”, “evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadınından yüksek olmalıdır”, “erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır” gibi tutum ifadelerini içermektedir.

Literatürde öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bakış açılarının değiştirilerek, eşitlikçi bakış açısı kazanmalarının sağlanabilmesi için öncelikle öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinin de oldukça önemli bir etken olduğu belirtilmektedir. (10, 32, 58, 104). Bu açıdan araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesinin yanı sıra, bu tutumları etkileyebileceği düşünülen faktörler de incelenmiştir.

Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisinin öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite olduğu belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların G.Ü HYO’nda (puan ortancası 104.00) öğrenim gören öğrencilerde, GATA HYO (puan ortancası 103.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (puan ortancası 103.00) ve A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde (puan ortancası 99.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Ancak istatistiksel analizde fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Evlilikte cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların da A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde (puan ortancası 12.00) öğrenim gören öğrencilerde, GATA HYO (puan ortancası 13.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (puan ortancası 13.00) ve G.Ü HYO’nda (puan ortancası 15.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel olduğu saptanmıştır ($KW= 18.064$, $p<0.05$). Geleneksel cinsiyet rolü boyutuna yönelik tutumlarının ise; A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü’nde (puan ortancası 16.00) öğrenim gören öğrencilerde, GATA HYO (puan ortancası 17.00), G.Ü HYO (puan ortancası 18.00) ve B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü’nde (puan ortancası 19.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel olduğu belirlenmiştir ($F= 8.845$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde, adölesanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının

ebeveynlerinin tutumları ile benzerlik gösterdiği ve adölesanların ebeveynlerini rol modeli aldıkları ifade edilmektedir (11, 62, 63, 65, 72). A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel tutuma sahip olmalarında, ebeveynlerinin öğrenim düzeylerinin düşük olması nedeniyle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olmaları ve öğrencilerin bu tutumları ebeveynlerinden rol modeli alarak benimsemiş olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu sonuç, öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar yaşadıkları yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyinin düşük olmasından da kaynaklanmış olabilir.

Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyeceği düşünülen faktörlerden bir diğeri öğrencilerin mezun olduğu lisedir. Öğrencilerin mezun olduğu lisenin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını (liseden mezun olanların puan ortancası 102.39, süper lise/anadolu/fen lisesinden mezun olanların puan ortancası 102.85) etkilemediği belirlenmiştir. Ancak istatistiksel analizde fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Eşitlikçi cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların ise; süper lise/anadolu/fen lisesinden mezun olan öğrencilerde (puan ortancası 38.00), liseden mezun olan öğrencilere (puan ortancası 36.00) göre daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır ($Z= 2.919, p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde öğrencilerin mezun olduğu liseye göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu araştırmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin süper lise/anadolu/fen lisesinden mezun olan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olmaları, bu liselerde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin öğrenim düzeyinin yüksek olmasından ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmalarından kaynaklanmış olabilir. Aynı zamanda bu sonucun, öğrencilerin ebeveynlerinin rol modelini içselleştirerek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları devam ettirmelerinden kaynaklandığı da göz ardı edilmemelidir.

Literatürde toplumsal cinsiyet rollerinin adölesanlar tarafından benimsenmesinde temel faktörün anne, baba ve kardeşler olduğu vurgulanmaktadır (10, 25, 27, 47, 51, 58, 62, 63, 79). Bu doğrultuda araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörlerden biri olan kardeş sayısı da incelenmiştir. Bu araştırmada öğrencilerin sahip oldukları kardeş

sayısının, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkilediği bulunmuştur. Öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir ($F= 4.448$, $p<0.05$). Geleneksel cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların, 1 kardeşe ve 2 kardeşe sahip olan öğrencilerde (puan ortancası 17.00), 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerden (puan ortancası 19.00) daha geleneksel olduğu belirlenmiştir ($KW= 6.340$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu araştırmada öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça daha eşitlikçi tutuma sahip olmalarının, öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça ailedeki görevlerin yerine getirilmesinde ebeveynlerine yardım etmelerinden, ev içi sorumlulukları paylaşmalarından ve kardeşlerin aile içerisinde arkadaşça büyümelerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu sonuç, kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aile ortamında eşitlikçi rol modeli olan davranışları gözlemlemiş ve rol modeli olarak almış olduklarını da gösterebilir.

Bu araştırmada öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyinin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen bir faktör olduğu bulunmuştur. İlkokulu bitirinceye kadar orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının (puan ortancası 109.00), gelişmiş (puan ortancası 102.00) ve az gelişmiş (puan ortancası 97.50) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir ($KW= 6.292$, $p<0.05$). Geleneksel cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların da, ilkokulu bitirinceye kadar az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerde (puan ortancası 15.50), gelişmiş (puan ortancası 17.00) ve orta gelişmiş (puan ortancası 20.00) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha geleneksel olduğu saptanmıştır ($KW= 6.355$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu sonuç ilkokulu bitirinceye kadar az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin içinde yaşadıkları kültürün beklentilerine uygun olarak geleneksel tutum gösterdikleri söylenebilir. Aynı zamanda bu sonuçların ortaya çıkmasında orta gelişmiş ve az gelişmiş illerde yaşayan ailelerin, toplumsal

cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi tutumlarının etkileri olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bunun yanında ilkokulu bitirinceye kadar orta (25 kişi) ve az (8 kişi) gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrenci sayısının, gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden (108) düşük olmasının; araştırma sonucunu etkileyebileceği de göz ardı edilmemelidir.

Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden bir diğeri de, öğrencilerin 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilerdir. 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının (puan ortancası 110.50), ebeveynlerinden biri (puan ortancası 102.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (puan ortancası 100.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Ancak istatistiksel analizde fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Eşitlikçi cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumlarında, anne-baba, kardeşler (puan ortancası 38.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (puan ortancası 37.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerde, ebeveynlerinden biri ile birlikte yaşayan öğrencilerden (puan ortancası 31.00) daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır (KW= 11.996, $p<0.05$). Geleneksel cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların ise, anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerde (puan ortancası 15.00), ebeveynlerinden biri (puan ortancası 17.00) ve anne-baba, kardeşler (puan ortancası 21.50) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha geleneksel olduğu belirlenmiştir (KW= 7.264, $p<0.05$). Erkek cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin tutumlarında, anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerde (puan ortancası 10.00), anne-baba, kardeşler (puan ortancası 11.00) ve ebeveynlerinden biri (puan ortancası 15.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha geleneksel olduğu saptanmıştır (KW= 7.707, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Lise öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; öğrencilere “erkeğin işi para kazanmak, kadının işi ise evine ve ailesine bakmaktır”, “evin reisi erkek olmalıdır” gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren ifadeler yöneltilmiştir. Araştırmanın sonucunda her iki ebeveyni ile birlikte yaşayan öğrencilerin eşitlikçi görüşleri benimsedikleri belirlenmiştir (17). Bu çalışma, araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir.

Literatürde ebeveynlerinin yanında yetişen çocukların toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi görüşleri benimsedikleri belirtilmektedir (17, 32, 51). Bu araştırmada 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşayan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olmalarının, öğrencilerin ebeveynlerinin yanında yetişmiş olmalarından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca bu sonuç, öğrencilerin ev içi sorumlulukların paylaşımında babaların da aktif rol almaları ve ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmalarından da ortaya çıkmış olabilir. Bu durum, öğrencilerin ebeveynlerini rol modeli olarak benimseyerek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlarını yansıtmalarına yol açmış olabilir. Ayrıca bu araştırmada 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolüne ilişkin daha geleneksel tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonuca; geniş ailede yaşayan öğrencilerin ev içi sorumlulukların yerine getirilmesinde büyükanne ve büyükbabalarının sahip olduğu geleneksel rolleri sürdürmelerinde etkin rol almalarının, bunu çocuklarına ve torunlarına yansıtmalarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada öğrencilerin şu anda yaşadıkları yerin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden biri olduğu saptanmıştır. Tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının (puan ortancası 111.00), birinci derece yakınları ile (puan ortancası 102.00) ve yurttan (puan ortancası 100.00) yaşayan öğrencilerden daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir (KW= 9.550, $p<0.05$). Evlilikte cinsiyet rolü boyutuna yönelik tutumların, yurttan (puan ortancası 13.00) ve birinci derece yakınları ile (puan ortancası 13.50) yaşayan öğrencilerde, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerden (puan ortancası 15.00) daha geleneksel olduğu saptanmıştır (KW= 10.288, $p<0.05$). Geleneksel ve erkek cinsiyet rolü boyutlarına ilişkin tutumların ise; yurttan yaşayan öğrencilerde (geleneksel cinsiyet rolü puan ortancası 16.50, erkek cinsiyet rolü puan ortancası 11.00), birinci derece yakınları ile (geleneksel cinsiyet rolü puan ortancası 17.00, erkek cinsiyet rolü puan ortancası 11.50) ve tek başına/arkadaşları ile evde (geleneksel cinsiyet rolü puan ortancası 22.00, erkek cinsiyet rolü puan ortancası 14.00) yaşayan öğrencilerden daha

geleneksel olduğu belirlenmiştir (geleneksel cinsiyet rolü KW= 13.293, erkek cinsiyet rolü KW= 6.237, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu araştırmada tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip olmaları, öğrencilerin ev içi sorumlulukları tek başlarına ya da birlikte yaşadığı arkadaşları ile paylaşarak üstlenmeleri nedeniyle cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi görüşleri benimsemiş olmalarından kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir. Aynı zamanda bu sonuç, öğrencilerin aile ortamında eşitlikçi rol modeli olan davranışları gözlemlemiş ve rol modeli olarak benimsemiş olduklarını da gösterebilir. Ayrıca bu araştırmada yurttan yaşayan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü boyutlarına ilişkin daha geleneksel tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonucun, yurttan yaşayan öğrencilerin ailelerinden uzakta olmaları, aile kontrolünün ortadan kalkması nedeniyle kendilerinin daha geleneksel ve tutucu davranışları gerektiğini düşünmelerinden kaynaklanabilir. Bunun yanında tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrenci sayısının (27 kişi) yurttan yaşayan öğrenci sayısından (154 kişi) düşük olmasının, araştırma sonucunu etkileyebileceği de göz ardı edilmemelidir.

Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden diğeri de, öğrencilerin annelerinin çalışma durumudur. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin annesi çalışmayan öğrencilerin (puan ortalaması 103.05), annesi çalışan öğrencilere göre (puan ortalaması 101.00) daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak istatistiksel analizde fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Kadın cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların da; annesi çalışmayan öğrencilerde (puan ortancası 24.50), annesi çalışan öğrencilerden (puan ortancası 23.00) daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır ($Z= 2.050$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere ve annelerine “çocuk büyütme sorumluluğu eşler arasında paylaşılmalıdır”, “ev işleri eşler arasında eşit olarak paylaşılmalıdır” gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren ifadeler yöneltmiştir. Araştırmaların sonucunda anneleri çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi rolleri

benimsedikleri belirlenmiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin öğrencilerin anneleri ile aynı rollere sahip oldukları da saptanmıştır (11, 20, 65, 72).

Baykal'ın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlediği çalışmada, annesi çalışan öğrencilerin annesi çalışmayan öğrencilere göre daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (12). Temel'in 14-18 yaş grubundaki gençlerin cinsiyet rollerini belirlediği araştırmasında ise, ailesinin yanında kalan öğrencilerde, annesi çalışan öğrencilerin eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir (91). Bu çalışmalar, araştırma bulgularımızla benzerlik göstermemektedir.

Günümüzde değişen sosyo-ekonomik yapı içinde kadının iş gücüne katılımı, toplumda ve aile içinde kadının cinsiyet rolünün değişmesi üzerinde etkili olmuş, çalışan kadınlar daha eşitlikçi cinsiyet rollerine yönelmişlerdir (11, 12, 20, 65, 72). Ancak literatürde çalışan annelerin daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsemelerine rağmen, ev ortamında iyi bir eş ve iyi bir anne olmaları gerektiğini düşünmelerinden dolayı geleneksel cinsiyet rollerine ağırlık verdikleri belirtilmektedir (7, 11, 20, 65, 71, 72, 91). Ayrıca çalışan annelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri ve tutumlarının en fazla kız çocuklarını etkilediği de vurgulanmaktadır (11, 12, 62, 91). Bu çalışmada annesi çalışan öğrencilerin daha az eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç, annenin evin dışında bir işte çalışarak geleneksel kadın cinsiyet rollerinin dışında bir model oluşturmasına rağmen, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarını değiştirmede etkili olamadığını göstermektedir. Bu durumun, çalışan annelerin kendilerini hala eş ve anne olarak gördükleri, iş yerlerinden evlerine geldiklerinde yemek yapma, bulaşık yıkama gibi geleneksel davranışları sergileyerek geleneksel rollerini devam ettirmeleri nedeni ile ortaya çıktığı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada annesi çalışmayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutuma sahip olmaları beklenirken, araştırma sonuçlarımızın bu yönde olmaması dikkati çeken bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bu sonucun, annesi çalışmayan öğrenci sayısının (çalışmayan anne sayısı 204), annesi çalışan öğrenci sayısından (çalışan anne sayısı 48) az olmasından kaynaklanmış olabileceği de dikkate alınmalıdır.

Bu çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkilediği belirlenen faktörlerden bir diğeri de öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik

durumudur. Ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının (puan ortancası 109.00), ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (puan ortancası 105.50) ve ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (puan ortancası 102.00) öğrencilerden daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Ancak istatistiksel analizde fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Eşitlikçi cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların da; ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (puan ortancası 37.00), ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (puan ortancası 35.50) ve ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (puan ortancası 34.00) öğrencilerden daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır ($KW= 6.550$, $p<0.05$) Evlilikte cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin tutumların ise; ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (puan ortancası 13.00), ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (puan ortancası 15.00) ve ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (puan ortancası 16.00) öğrencilerden daha geleneksel olduğu belirlenmiştir ($KW= 7.836$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Literatürde ebeveynlerinin yanında yetişen çocukların toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi görüşleri benimsedikleri belirtilmektedir (10, 17, 27, 51). Bu araştırmada ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ve eşitlikçi cinsiyet rolü boyutuna ilişkin ise daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin ebeveynlerinin eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarını içselleştirmiş olmalarından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca bu araştırmada ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumlarının daha geleneksel olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, öğrencilerin ebeveynlerinin yanında yetişmelerine rağmen topluma uyum çabası nedeniyle evlilik ile ilgili geleneksel cinsiyet rollerini eşitlikçi tutuma dönüştürmekte esnek olmamalarından kaynaklandığını düşündürebilir.

Bu araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden biri de, öğrencilerin ebeveynlerinin evlenme şeklidir. Ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (puan ortalaması 103.98) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (puan ortalaması 103.45) evlenen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının, ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerden (puan ortalaması 100.18) daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir ($F= 3.754$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmaları beklenirken, araştırma sonuçlarımızın bu yönde olmaması dikkati çeken bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisidir. Literatürde, kadınların geleneksel cinsiyet rollerinden kaynaklanan etkiler nedeniyle sekreterlik, öğretmenlik, hemşirelik, hosteslik gibi meslekleri tercih ettiği belirtilmektedir (7, 10, 15, 64, 66). Böylece kadınlar ev yaşamında olduğu gibi iş yaşamında da başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olacaklardır. Bu nedenle araştırmada öğrencilerin kadınlara uygun görülen meslek türlerinden biri olan hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının (puan ortalaması 104.97), ailesi istediği (puan ortalaması 103.21), sevdiği (puan ortalaması 102.05) ve iş bulma kolaylığı (puan ortalaması 100.79) için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir ($F= 2.683$, $p<0.05$). Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine göre geleneksel cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumları incelendiğinde, iş bulma kolaylığı nedeniyle hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerin tutumlarının (puan ortancası 16.00), sevdiği için (puan ortancası 17.00), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için (puan ortancası 18.00) ve ailesi istediği için (puan ortancası 19.00) hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha geleneksel olduğu belirlenmiştir ($KW= 8.812$, $p<0.05$). (Tablo 4.4.1).

Kerstanc ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencileri, Boughn ve Lentini'nin hemşireler ile yaptıkları çalışmalarda, öğrencilerin ve hemşirelerin insanlara yardım etmeyi sevdikleri için hemşirelik mesleğini seçtikleri belirlenmiştir (16, 49). Warrington ve Younger ile Evans ve arkadaşlarının ilköğretim öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin tercihlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin mesleki ilgi alanlarını geleneksel cinsiyet rollerine göre seçme eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Bu araştırmalarda kız öğrencilerin hemşirelik, öğretmenlik, kuaförlük gibi meslekleri tercih etmek istedikleri; erkek öğrencilerin ise

veterinerlik, doktorluk, mühendislik gibi meslekleri tercih etmek istedikleri saptanmıştır (30, 100).

Ülkemizde ise Korkmaz'ın hemşireler ile yaptığı araştırmada, hemşireler insanlara yardım etmeyi sevdikleri için mesleklerini seçtiklerini belirtmişlerdir (52).

Yapılan çalışmaların sonuçları bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Literatürde öğrencilerin hemşirelik mesleğine girme nedenleri incelendiğinde; bilinçli bireysel tercihlerin ötesinde aile isteği, puanının düşük olması, iş bulabilme kolaylığı gibi nedenleri ifade ettikleri belirlenmiştir (16, 30, 49, 52, 100). Araştırmadan elde edilen bu sonucun, hemşirelik mesleğinin özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde bilinçli olarak tercih edilen bir meslek değil, sadece iş bulma kolaylığı nedeniyle tercih edilen bir meslek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, ülkemizde bu konuda yapılan ilk çalışmalardan birisi olması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmada hemşirelik öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarının belirlenmesi önemli bir bulgudur. Bu sonuç, gelecekte öğrencilerin hem hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları hem de bir kadın mesleği olan hemşireliğin güçlenmesi yönünde yol gösterici olacaktır. Böylece hemşirelik mesleğinin karar verme, problem çözme gibi profesyonel ve bağımsız rolleri de geliştirecektir. Aynı zamanda hemşireler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan kişilerdir. Çünkü hemşireliğin temel amaçlarından biri bireyin, ailenin ve toplumun ihtiyaç duyduğu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir.

6. SONUÇLAR

Üniversitelerde hemşirelik öğrenimi gören birinci sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar üç grup altında incelenmiştir.

1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar,
2. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebilecek bazı değişkenlere ilişkin sonuçlar,
3. Öğrencilerin TCRTÖ ve alt boyutlarından aldıkları puan ortancalarına, TCRTÖ ile alt boyutlardan aldıkları puan ortanca ve ortalamalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile ilişkisine yönelik sonuçlar.

6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin %45.6'sının 20 yaş ve üzerinde oldukları, %31.3'ünün GATA HYO'nda öğrenim gördükleri ve yarısından fazlasının süper lise/anadolu/fen lisesi mezun oldukları (%58.3) belirlenmiştir. Kardeşi olan öğrencilerin (%94.8) %49.0'u tek kardeşe ve öğrencilerin %91.7 gibi önemli bir kısmı çekirdek aileye sahip olduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 4.1.1).

İl merkezinde doğan öğrencilerin (%56.0) %72.3'ünün gelişmiş düzeye sahip ilde doğdukları belirlenmiştir. İlkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri il olan öğrencilerin (%56.0) %76.6'sı ilkokulu bitirinceye kadar gelişmiş düzeye sahip ilde yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %86.9'unun 18 yaşına kadar evde anne-baba, kardeşler ile birlikte; %61.1'inin ise, şu anda yurttan yaşadığı belirlenmiştir (Tablo 4.1.2).

Öğrencilerin annelerinin %58.3'ünün ilkokul mezunu, sadece %8.3'ünün üniversite mezunu ve %81.0'inin ev kadını oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin babalarının %30.2'sinin ilkokul mezunu; %25.8'inin ise, üniversite mezunu, %28.9'unun emekli ve %26.9'unun serbest meslek sahibi oldukları belirlenmiştir (Tablo 4.1.3).

6.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Değişkenlere İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin %91.7'sinin ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, %50.0'sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile tanışıp daha sonra anlaşıp onaylayarak evlendiği saptanmıştır. Öğrencilerin %70.6'sının ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah türüne sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 4.2.1).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini %73.7'sinin kendi isteğiyle tercih ettiklerini, yarıya yakınının (%43.8) ise tercihlerinde annelerinin etkili olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri incelendiğinde; sevdiği (%30.2), iş bulma kolaylığı (%27.0), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (%26.5) ve ailesi istediği (%16.3) için hemşirelik mesleğini seçtikleri belirlenmiştir (Tablo 4.4.2).

6.3. Öğrencilerin TCRTÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortancalarına, TCRTÖ ile Alt Boyutlardan Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişisine Yönelik Sonuçlar

TCRTÖ Toplam Puanlar: Öğrencilerin TCRTÖ'den alabilecekleri minimum puan "38", maksimum puan ise, "190"dır. Bu araştırmada öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortancasının 102.00, TCRTÖ'den aldıkları minimum puanın "71", maksimum puanın ise, "137" olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Bu bulgu araştırmamızın H₁ hipotezini desteklemektedir.

TCRTÖ puan ortalamalarının 1 kardeşe sahip olan öğrencilerde (101.30), 2 kardeşe (104.00) ve 3 ve daha fazla kardeşe (105.12) sahip olan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. TCRTÖ puan ortancalarının ilkokulu bitirinceye kadar orta gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerde (109.00), gelişmiş (102.00) ve az gelişmiş (97.50) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. TCRTÖ puan ortancalarının tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerde (111.00), birinci derece yakınları ile (102.00) ve yurtda (100.00) yaşayan öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. TCRTÖ puan ortalamalarının ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (103.98) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (103.45) evlenen

öğrencilerde, ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerden (100.18) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. TCRTÖ puan ortalamalarının hemşirelik mesleğini hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerde (104.97), ailesi istediği (103.21), sevdiği (102.05) ve iş bulma kolaylığı (100.79) için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre TCRTÖ puan ortalama ve ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite, yaşı, mezun olduğu lise, kardeşi olma durumu, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişiler, şu anda yaşadığı yer, anne-babalarının öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, ebeveynlerinin birliktelik durumu, ebeveynlerinin nikah şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin TCRTÖ puan ortancaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre TCRTÖ puan ortanca ve ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$). (Tablo 4.3.2.1, Tablo 4.3.2.2, Tablo 4.3.2.3, Tablo 4.3.2.4).

Alt Boyut 1- Eşitlikçi Cinsiyet Rolü: Öğrencilerin TCRTÖ'nün eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutundan alabilecekleri minimum puan "8", maksimum puan ise, "40"dır. Öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutunun ortancasının 37.00 olduğu ve bu alt boyuttan minimum "13", maksimum "40" puan aldıkları saptanmıştır (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Öğrencilerin mezun olduğu lisenin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; süper lise/anadolu/fen lisesi mezunu olan öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının (38.00), lise mezunu olan öğrencilerden (36.00) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler (38.00) ve anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba (37.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerde, ebeveynlerinden biri ile birlikte ile birlikte yaşayan öğrencilerden (31.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumunun eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisi incelendiğinde; eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının

ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (37.00), ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (35.50) ve ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (34.00) öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite, yaşı, kardeşi olma durumu, kardeş sayısı, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, şu anda yaşadığı yer, anne-babalarının öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, ebeveynlerinin evlenme şekli, ebeveynlerinin nikah şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). (Ek Tablo 1.1, Tablo 1.2, Tablo 1.3, Tablo 1.4, Tablo 1.5).

Alt Boyut 2- Kadın Cinsiyet Rolü: Öğrencilerin TCRTÖ'nün kadın cinsiyet rolü alt boyutundan alabilecekleri minimum puan "8", maksimum puan ise, "40"dır. Öğrencilerin kadın cinsiyet rolü alt boyutunun ortancasının 24.00 olduğu ve bu alt boyuttan minimum "14", maksimum "32" puan aldıkları belirlenmiştir (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin kadın cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının annesi çalışmayan öğrencilerde (24.50), annesi çalışan öğrencilerden (23.00) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile kadın cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite, yaşı, mezun olduğu lise, kardeşi olma durumu, kardeş sayısı, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyi, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişiler, şu anda yaşadığı yer, anne-babalarının öğrenim düzeyi, ebeveynlerinin birliktelik durumu, ebeveynlerinin evlenme şekli, ebeveynlerinin nikah şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin kadın cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre kadın cinsiyet rolü puan ortancaları

arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). (Ek Tablo 2.1, Tablo 2.2, Tablo 2.3, Tablo 2.4, Tablo 2.5).

Alt Boyut 3- Evlilikte Cinsiyet Rolü: Öğrencilerin TCRTÖ'nün evlilikte cinsiyet rolü alt boyutundan alabilecekleri minimum puan "8", maksimum puan ise, "40"dur. Öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin ortanca, maksimum ve minimum puanları incelendiğinde; öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü alt boyutunun ortancasının 13.00, minimum puanının "8" ve maksimum puanının ise, "27" olduğu saptanmıştır (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin evlilikte cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin geleneksel tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının A.Ü SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerde (12.00), GATA HYO (13.00), B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (13.00) ve G.Ü HYO'nda (15.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının yurtda (13.00) ve birinci derece yakınları ile (13.50) yaşayan öğrencilerde, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerden (15.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerde (13.00), ebeveynlerinden biri hayatta olmayan (15.00) ve ebeveynleri sağ ve boşanmış olan (16.00) öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerde (12.00), ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (13.00) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (14.00) evlenen öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin yaşı, mezun olduğu lise, kardeşi olma durumu, kardeş sayısı, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyi, 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişiler, anne-babalarının öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, ebeveynlerinin nikah şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre

evlilikte cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). (Ek Tablo 3.1, Tablo 3.2, Tablo 3.3, Tablo 3.4, Tablo 3.5).

Alt Boyut 4- Geleneksel Cinsiyet Rolü: Öğrencilerin TCRTÖ'nün geleneksel cinsiyet rolü alt boyutundan alabilecekleri minimum puan "8", maksimum puan ise, "40"dır. Öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü alt boyutunun ortancasının 17.00 olduğu ve bu alt boyuttan minimum "8", maksimum "33" puan aldıkları belirlenmiştir (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin geleneksel tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının A.Ü SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerde (16.00), GATA HYO (17.00), G.Ü HYO (18.00) ve B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde (19.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının 1 kardeşe (17.00) ve 2 kardeşe (17.00) sahip olan öğrencilerde, 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerden (19.00) daha düşük olduğu saptanmıştır. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının ilkokulu bitirinceye kadar az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerde (15.50), gelişmiş (17.00) ve orta gelişmiş (20.00) düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerde (15.00), ebeveynlerinden biri (17.00) ve anne-baba, kardeşler (21.50) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının yurttan dışarıda yaşayan öğrencilerde (16.50), birinci derece yakınları ile (17.00) ve tek başına/arkadaşları ile evde (22.00) yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Geleneksel cinsiyet rolü puan ortancalarının hemşirelik mesleğini iş bulma kolaylığı için seçtiğini ifade eden öğrencilerde (16.00), sevdiği (17.00), hemşirelik bilimi için yeterli puanı aldığı (18.00) ve ailesi istediği (19.00) için hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda, bu değişkenlere göre ile geleneksel cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin yaşı, mezun olduğu lise, kardeşi olma durumu, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, anne-babalarının öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu,

ebeveynlerinin birliktelik durumu, ebeveynlerinin evlenme şekli ve ebeveynlerinin nikah şeklinin geleneksel cinsiyet rolü puan ortanca ve ortalamaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre geleneksel cinsiyet rolü puan ortanca ve ortalamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). (Ek Tablo 4.1, Tablo 4.2, Tablo 4.3, Tablo 4.4).

Alt Boyut 5- Erkek Cinsiyet Rolü: Öğrencilerin TCRTÖ'nün erkek cinsiyet rolü alt boyutundan alabilecekleri minimum puan "6", maksimum puan ise, "30"dur. Öğrencilerin erkek cinsiyet rolü alt boyutunun ortancasının 11.00 olduğu ve bu alt boyuttan minimum "6", maksimum "22" puan aldıkları saptanmıştır (Tablo 4.3.1.1). Bu sonuç, öğrencilerin erkek cinsiyet rolü alt boyutuna ilişkin geleneksel tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının 18 yaşına kadar anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile yaşayan öğrencilerde (10.00), anne-baba, kardeşler (11.00) ve ebeveynlerinden biri (15.00) ile birlikte yaşayan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının yurtda (11.00) ve birinci derece yakınları ile (11.50) yaşayan öğrencilerde, tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerden (14.00) daha düşük olduğu belirlenmiştir. Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerde (10.00), ebeveynleri görücü usulü ile birbirlerini önceden tanımadan (11.00) ve ebeveynleri görücü usulü ile daha sonra tanışıp onaylayarak (12.00) evlenen öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda; bu değişkenlere göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0.05$). (Tablo 4.4.1). Bunun yanında öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite, yaşı, mezun olduğu lise, kardeşi olma durumu, kardeş sayısı, aile tipi, doğum yeri, doğum ilinin gelişmişlik düzeyi, ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri, ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim ilinin gelişmişlik düzeyi, anne-babalarının öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, ebeveynlerinin birliktelik durumu, ebeveynlerinin nikah şekli ve hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin erkek cinsiyet rolü puan ortancaları üzerine etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, bu değişkenlere göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). (Ek Tablo 5.1, Tablo 5.2, Tablo 5.3, Tablo 5.4, Tablo 5.5).

7. ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucunda, hemşirelik öğrenimi gören birinci sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Tek kardeşe sahip olan ve ebeveynleri kendileri tanışıp anlaşarak evlenen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha geleneksel olması nedeniyle;

- Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin ve tutumlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar planlanıp, uygulanmalıdır.

- Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik düzenlenecek eğitim programları ile bilinçlendirilerek; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farkındalık geliştirmeleri, eşitlikçi tutum ve bakış açısı kazanmaları sağlanmalıdır.

2. İlkokulu bitirinceye kadar gelişmişlik düzeyi az olan “il”de yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha geleneksel olması nedeniyle;

- Üniversite gençliğinin toplumsal cinsiyet bakış açılarını daha geniş çapta belirlemek ve bölgesel farklılıkları ortaya çıkarmak için daha geniş çaplı çalışmalar planlanmalıdır.

3. Yurttta yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha geleneksel olması nedeniyle;

- Yurttta yaşayan öğrencilere yönelik toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eğitim programları, eğitim materyalleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

4. İş bulma kolaylığı nedeniyle hemşirelik mesleğini seçtiğini ifade eden öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha geleneksel olması nedeniyle;

- Liselerde öğrenim gören öğrenciler ve rehberlik öğretmenleri cinsiyete dayalı meslek seçiminin olumsuz yönleri konusunda bilinçlendirilmelidir.

5. Üniversite yaşantısının hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının karşılaştırıldığı çalışmalar planlanıp uygulanmalıdır.

6. Bu araştırmada sadece kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlenmiştir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarda cinsiyetler, sınıflar arası ve bölümler arası farklılığın belirlenebilmesi için kız ve erkek öğrencileri kapsayan çalışmaların planlanması önerilir.

7. Araştırma bulguları (öğrencilerin ve ebeveynlerinin) genel olarak toplumda toplumsal cinsiyet ayrımcılığının bir yansıması olan öğrenim, çalışma gibi alanlarda kadınların aleyhine bir eşitsizliğin varlığını düşündürmektedir. Bu noktadan hareketle toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldıracak önlemler geliştirilerek, ülkemizin gelişmişlik düzeyini arttırmaya yönelik bütün ana plan ve programlarına entegre edilmelidir.

8. Araştırmanın birinci aşamasında geliştirilen TCRTÖ ölçeğinin daha sonraki araştırmalarda da kullanılabilmesi için, araştırma sonuçlarının ilgili bilim çevrelerine, çeşitli disiplinlere duyurularak uygulanması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Aiken, L. R. (2000). *Rating Scales and Checklist Evaluating Behaviour Personality and Attitudes*. New York: John Wiley&Sons Inc.
2. Akın, A., Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4), 73-82.
3. Aksayan, S., Bahar, Z., Bayık, A., Emiroğlu, O. N., Erefe, İ., Görek, G. ve diğerleri. (2002). *Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri*. İ. Erefe (Ed.). İstanbul: Odak Ofset.
4. Alpar, R. (2003). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemlere Giriş-1*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
5. Altan, S. (1993). *Altan Cinsiyet Rolü Ölçeği'ni Türk Kültüründe Geliştirme Çalışması*. Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
6. Aşılı, G. (2001). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini ve Ego Durumları Arasındaki İlişki*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
7. Ataklı, A., Yertutan, C. ve Ekinci, S. (2004). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin "Çağdaş Kadın" Üzerine Görüşleri. *Aile ve Toplum Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(7), 43-56.
8. Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler* (3. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
9. Baran, G. (1995). *Ankara'da Bulunan Çocuk Yuvalarında Kalan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Cinsiyet Rollerini ve Cinsiyet Özellikleri Kalıpyargılarının Gelişimi*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
10. Basow, S. A. (1992). *Gender Stereotypes and Roles* (3rd ed.). California: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.
11. Baxter, K. L., Pedavic, I. (1995). Dependence and independence: a cross-national analysis of gender attitudes. *Gender Society*, 9(2), 193-215.

12. Baykal, S. (1988). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İle İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
13. Bem, S., L. (1981). Gender schema theory: a cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88, 354-364.
14. Bertan, M., Güler, Ç. (1995). *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*. Ankara: Güneş Kitapevi.
15. Bhasin, K. (1994). *Toplumsal Cinsiyet Bize Yüklenen Roller* (A. Coşkun, Çev.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları. (2003).
16. Boughn, S., Lentini, A. (2002). Why do women choose nursing? *Journal of Nursing Education*, 38(4), 156-161.
17. Burt, K., Scott, J. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8), 239-245.
18. Coşgun, Z. (2002). *Eğitim ve Toplumsal Cinsiyet: Okula Dayalı Toplumsal Rollerin Öğrenilmesi*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
19. Coulter, R. P. (2003). Boys doing good: young men and gender equity. *Educational Review*, 55(2), 135-145.
20. Crouter, A. C., Head, M. R. ve McHale, S. M. (2001). Under what conditions do mothers lean on daughter? *New Directions in Child Development*, 94, 23-42.
21. Çelebi, N. (1997). *Turizm Sektöründeki Küçük İşyeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları.
22. De Lisi, R., Soundranayagam, L. (1990). The conceptual structure of sex role stereotypes in college students. *Sex Roles*, 23, 593-611.
23. Demirel, S. (2005). Toplumsal Cinsiyet. L. Taşkın. *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği* (7. bs.) (s.29-34). Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık.
24. Demirel, S., Kısa, S., Kocaöz, S., Vefikuluçay, D, Eroğlu, K. Ve Taşkın, L. (2005). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin*

- Görüşlerini Etkileyen Faktörler* [özet]. 4. Uluslararası Üreme Sağlığı Kongresi Kongresi: 20-23 Nisan 2005– Ankara: Bildiriler (s. 193). Ankara.
25. Demirtaş, A. H. (1999). *Anne Baba Adaylarının Doğacak Çocuklarına Yönelik Beklentileri: Çocuğun Cinsiyetinin ve Ana Babanın Cinsiyet Rolü Yöneliminin Etkileri*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
26. Dökmen, Y. Z. (1996). Bem'in Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı. *Türk Psikoloji Bülteni*, 2(5), 42-44.
27. Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
28. Eken, H. (2005). *Toplumsal Cinsiyet Olgusu Temelinde Mesleğe İlişkin Rol İle Aile İçi Rol Etkileşimi: Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki Kadın Subaylar*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
29. Etaugh, C., Liss, M. B. (1992). Home, school and playroom: training grounds for adult gender roles. *Sex Roles*, 26(3/4), 129-147.
30. Evans, M. E., Schweingruber, H. ve Stevenson, H. W. (2002). Gender differences in interest and knowledge acquisition: The United States, Taiwan, and Japan. *Sex Roles*, 47(3/4), 153-167.
31. Frieze, H. I., Ferligoj, A., Kogovsek, I., Horvat, J. ve Sarlija, N. (2003). Gender role attitudes in university students in the USA, Slovenia and Croatia. *Psychology of Women Quarterly*, 27, 256-261.
32. Girginer, U. H.(1994). *Türk Toplumunda Cinsiyet Rollerini Algısı*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
33. Glick, P., Sakallı, N., Ferreira, M.C. ve Souza, A. (2002). Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in Turkey and Brazil. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 292-297.
34. Güvenç, G. (1996). Kız ve Erkek Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Etkileşime İlişkin Algıları İle Toplumsal Cinsiyet Rolüne İlişkin Tutumları. *3P Dergisi*, 4(1), 34-40.

35. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. (2003). *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
36. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. (2005). *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
37. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. (2006). *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Perspektifinin Sağlık Politikasına Entegre Edilmesi: Bir Vaka Çalışması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
38. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2004). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Yayınları.
39. Haotu, S., Liao, P. S. (2003). Gender differences in gender role attitudes: a comparative analysis of Taiwan and Costal China. *Journal of Comparative Family Studies*, 12(1), 545-566.
40. Hofstede, G. (1996). Gender stereotypes and partner preference of Asian women in masculine and feminine cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27, 533-544.
41. Hunter, L. M., Hatch, A., Johnson, A. (2004). Cross national gender variation in environmental behaviour. *Social Science Quarterly*, 85(3), 677-692.
42. İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı. (2000). *Cinsel Sağlık Bilgileri Eğitimi Öğretmen El Kitabı*. İstanbul: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Yayınları.
43. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (2007). Erişim: 29 Şubat 2008), <http://www.kssgm.gov.tr/tcg/7.pdf.htm>
44. Kağıtçıbaşı, Ç., Kansu, A. (1991). Cinsiyet Rollerinin Sosyalleşmesi ve Aile Dinamiği: Kuşaklararası Bir Karşılaştırma. *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Yazıları* 3, 5(3), 79-93.

45. Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi-Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. (7. bs.). Ankara: 3D Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd Şti.
46. Katsurada, E. Y., Sugihara, Y. (1999). Gender differences in gender-role perceptions among Japanese college students. *Sex Roles*, 41, 779-786.
47. Katz, P. A., Ksensusnak, K. R. (1994). Developmental aspects of gender role flexibility and traditionality in middle childhood and adolescence. *Developmental Psychology*, 30, 272-282.
48. Keith, B., Jacqueline, S. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8), 239-244.
49. Kerstan, C., Bakewell, K. ve Mayer, D. (1999). Motivating factors in a Students choice of nursing a career. *Journal of Nursing Education*, 35(1), 30-33.
50. Khalid, R., Hanon Frieze, I. (2004). Measuring perceptions of gender roles: the IAWS for Pakistanis and U.S. immigrant populations. *Sex Roles*, 51(5/6), 293-300.
51. Kimberly, A., Mahaffy, K. (2002). The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles*, 46 (11/12), 403-417.
52. Korkmaz, F. (2002). **Hemşirelerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri**. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
53. Kottak, P. G. (1995). *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış* (S. Altuntek, B. Aydın, D. Erdal, Çev.). Ankara: Ütopya Yayınevi. (2002).
54. Kulik, L. (1995). The impact of ethnic origin and gender on perceptions of gender roles: the Israeli experience. *Journal of Social Behaviour and Personality*, 10(6), 199-214.
55. Kulik, L. (1999). Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. *Journal of Social Psychology*, 139(6), 736-747.

56. Kulik, L. (2005). Predicting gender role stereotypes among adolescents in Israel: the impact of background variables, personality traits and parental factors. *Journal of Youth Studies*, 8(1), 111-129.
57. Langua, L. J., Stormshak, E. A. (2000). Gender, gender roles and personality: gender differences in the prediction of coping and psychological symptoms. *Sex Roles*, 43(11/12), 787-820.
58. Lindsey, L. L. (1990). *Gender Roles A Sociological Perspective*. United States of America: Prentice Hall International Limited.
59. Linn, J. E., Gronlund, M. A. (1995). *Measurement and Assesment In Teaching*. New York: Prentice Hall Inc.
60. McBride, M. C. (1997). Counselling the süperwoman: helping university women cope with multiple roles. *Guidance and Counselling*, 12, 19-23.
61. McDowell, I., Newell, C. (1996). *Measuring Health A Guide to Rating Scales and Questionnaires*. (2. bs.). England: Oxford University.
62. McHale, S. M., Crouter, A. C. ve Tucker, C. J. (1999). Family context and gender role socialization in middle childhood: comparing girls to boys and sisters to brothers. *Child Development*, 70, 990-104.
63. McHale, S. M., Crouter, A. C. ve Whitenon, S. (2003). The family context of gender development in childhood and adolescence. *Social Development*, 12(1), 125-148.
64. Mills, R., Mills, R. (1996). Adolescents' attitude toward female gender roles: implications for education. *Adolescence*, 31, 741-745.
65. Moan, P., Erickson, M. A. ve Dempster McClain, D. (1997). Their mother's daughters? The intergenerational transmission of gender attitudes in a world of changing roles. *Journal of Marriage and The Family*, 59, 281-293.
66. Muldoon, O. T., Reilly, J. (2003). Career choice in nursing students: gendered constructs as psychological barriers. *Journal of Advanced Nursing*, 43(1), 93-100.

67. Murphy, K. R., Davidshofer, C. O. (2001). *Psychological testing: Principles and applications* (5. bs.). New Jersey: Prentice Hall.
68. North Carolina State University. (2007). Erişim: 27 Mart 2007, <http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/factor.htm>
69. Öner, N. (1994). Geçerliği ve Geçerliği Sınanmış Psikolojik Testler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(33), 27-32.
70. Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-1*, Eskişehir: Kaan Kitapevi.
71. Özen, D. (1992). *Annenin Çalışma Durumu ve Ebeveynin Benimsediği Cinsiyet Rolü Değişkenlerinin Çocuğun Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Kalıpyargılarının Gelişimi Üzerindeki Rollerini*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
72. Panayotova, E., Brayfield, A. (1997). National context and gender ideology: attitudes toward women's employment in Hungary and U.S. *Gender Society*, 11, 627-645.
73. Prentice, D. A., Carranza, E. (2002). What women and men should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: the contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 269-281.
74. Principal Components and Factor Analysis: Electronic Textbook Statsoft (2007). Erişim: 27 Mart 2007, <http://www.statsoftinc.com/textbook/stfacan.htm>
75. Rosenkrantz, P. (1986). Sex roles stereotypes and self concepts in college students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 32(3), 287-295.
76. Santos, J. R. A., Clegg, M. D. (1999). Factor Analysis Adds New Dimension to Extension Surveys. *Journal of Extension*, 37, 5. Erişim: 27 Mart 2007, <http://www.joe.org/joe/1999october/rb6.htm>
77. Scott, J., Alwin, D. F. ve Braun, M. (1996). Generational changes in gender role attitudes: Britain in a cross-national perspective. *Sociology*, 30, 471-492.

78. Severage, Y.E (1998). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik: İlköğretim Ders Kitapları Üzerinde Yapılmış Bir İçerik Çözümlemesi*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
79. Staggenborg, S. (1998). *Gender, Family, And Social Movements*. California: Pine Forge Press.
80. Stewart, T. L., Knippenberg, M., Lippman, M. W., Hermsen, B., Joly, J. Ve Harris, K. R. (2004). The influence of attitudes toward women on the relative individuation of women and men in the Netherlands. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 240-245.
81. Sunar, D. (1982). Female stereotypes in united states and Turkey. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 13, 445-460.
82. Sümbüloğlu, V., Sümbüloğlu, K. (2002). *Biyoistatistik* (10. bs.). Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
83. Şenel Akgün, S. (1993). *Cinsiyet Rolüne İlişkin Kalıpyargulara Uygun Davranıp Davranmamının Çekiciliğe Etkisi*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
84. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Genel Müdürlüğü (2000). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik*. Ankara: Cem Web Ofset.
85. T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2004). *Türkiye de Kadının Durumu*. Ankara: Cem Web Ofset.
86. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Genel Müdürlüğü. (2006). *Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Rolü*. Ankara: Beyda Ofset Yayıncılık.
87. Tang, T. N., Tang, C.S. (2001). Gender role internalization, multiple roles, and Chinese women's mental health. *Psychology of Women Quarterly*, 25, 181-196.
88. Taslem, D., Catherine, M. L. (1995). Gender role identity and perceptions of Ismaili müslim men and women. *The Journal of Social Psychology*, 135, 215-223.

89. Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
90. Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. (17. bs.). Ankara: Yargı Yayınevi.
91. Temel, Z. F. (1991). *Yetiştirme Yurdunda Kalan ve Ailesinin Yanında Kalan 14-18 Yaş Grubundaki Gençlerin Cinsiyet Rolü Tutumları ile Moral Gelişimlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1991.
92. Tezbaşaran, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını.
93. Tinklin, T., Croxford, L., Ducklin, A. ve Frame, B. (2005). Gender and attitudes to work and family roles: the views of young people at the millenium. *Gender and Education*, 17(2), 129-142.
94. Trommsdorff, G., Iwawaki, S. (1989). Student's perceptions of socialisation and gender role in Japan and Germany. *International Journal of Behavioral Development*, 12(4), 485-493.
95. Turgut, M. F., Baykul, Y. (1992). *Ölçekleme Teknikleri*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
96. Türkiye Büyük Millet Meclisi (2007). Erişim: 29 Şubat 2008, <http://www.tbmm.gov.tr.htm>
97. Ulukol, B. (1997). İki Farklı Lisede Okuyan Ergenlerin Davranış Özellikleri. *Sağlık ve Toplum*, 11(2), 56-61.
98. University of Illionis IRT Lab: Investigating Unidimensionality For Dichotomus Data. (2001). Erişim: 27 Mart 2007, http://work.psych.uiuc.edu/irt/dim_dich1.asp
99. Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 12-27.

100. Warrington, M., Younger, M. (2000). The other side of the gap. *Gender and Education*, 12(4), 493-508.
101. Williams, J. E., Bennett, S. M. (1975). The definition of sex stereotypes via the adjective check list. *Sex Roles*, 1, 327-337.
102. Williams, J. E., Bennett, S. M. (1979). Sex trait stereotypes in France, Germany and Norway. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 10(2), 133-156.
103. Wilde, A., Diekmann, A. B. (2005). Cross-cultural similarities and differences in dynamic stereotypes: a comparison between Germany and the United States. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 188-196.
104. World Health Organization. (1998). *Gender and Health*, Technical Paper. Switzerland: World Health Organization.
105. Xiaolin, X., Lin, S. (1997). Gender differences in perceptions of family roles by Chinese university students. *Perceptual and Motor Skills*, 84, 127-130.
106. Yee, M., Brown, R. (1994). The development of gender differentiation in young children. *British Journal of Social Psychology*, 33, 183-196.
107. Yıldırım, A. (1997). Gender Role Influences on Turkish Adolescents' Self-Identify. *Adolescence*, 32(125), 217-231.
108. Zuo, J. (1997). The effect of men's breadwinner status on their changing gender beliefs. *Sex Roles*, 37, 799-816.

Ek 1.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENİMİ GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ
BELİRLENMESİ
ANKET FORMU**

Anket no:.....

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışmanın amacı hemşirelik eğitimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Anket sorularına vereceğiniz yanıtların doğruluğu, araştırmanın niteliği açısından çok önemlidir. Anket için vereceğiniz tüm bilgiler saklı tutulacaktır. Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederiz. Lütfen adınızı soyadınızı yazmayınız.

Arş. Gör.Simge Zeyneloğlu

1. Halen okuduğunuz üniversite.....
2. Fakülte/Yüksekokul.....

A) SOSYODEMOGRAFİK BAZI ÖZELLİKLER İLE İLGİLİ SORULAR

1) Doğum tarihinizi yazınız (gün/ay/yıl).

...../...../.....

2) Medeni durumunuz nedir?

1. Bekar (4. soruya geçiniz.)
2. Evli
3. Birlikte yaşıyor (4. soruya geçiniz.)
4. Diğer.....

3) (Evli iseniz) evlenme şeklinizi belirtiniz?

1. Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan
2. Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak
3. Tanışıp anlaşarak
4. Diğer.....

4) Doğum yerinizi belirtiniz?

1. İl (açık yazınız).....
2. İlçe
3. Köy

5) İlkokulu bitirinceye kadar en uzun yaşadığımız yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

1. İl (açık yazınız).....
2. İlçe
3. Köy

6) Ne kadar süre bu bölgede/yerde yaşadınız?.....

7) En son mezun olduğunuz okulu işaretleyiniz.

1. Lise
2. Anadolu, Süper, Fen Lisesi
3. Özel Lise/Kolej
4. Meslek Lisesi
5. İmam Hatip Lisesi
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

8) Halen yaşadığınız yeri işaretleyiniz.

1. Devlet yurdu
2. Özel yurt
3. Tek başına evde
4. Anne-baba-kardeşler ile birlikte evde
5. Abla-ağabey-kardeşle birlikte evde
6. Arkadaşlarla birlikte evde
7. Akraba ile birlikte evde
8. Kurum ve derneklere ait misafirhane
9. Eşimle evde
10. Anne ile birlikte evde
11. Baba ile birlikte evde
12. Diğer (Lütfen açıklayınız)

9) Sizden başka kaç kardeşiniz var?

1. Kardeşim yok
2. tane kardeşim var

10) Aile tipiniz aşağıdakilerden hangisiyle uyumludur?

1. Çekirdek aile (anne, baba ve/veya kardeşlerin birlikte yaşadığı aile)
2. Geniş aile (Anne, baba, kardeşler, büyükanne, büyükbaba ve diğer birinci derece akrabaların birlikte yaşadığı aile)
3. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

11) Anne ve babanızın öğrenim durumunu belirtiniz. İlgili kutucuğa (x) işareti koyunuz.

Öğrenim durumu	Anne	Baba
Okur-yazar değil		
Okur-yazar		
İlkokul mezunu		
Ortaokul mezunu		
Lise mezunu		
Üniversite-yüksek okul mezunu		

12) Anneniz ne iş yapıyor?

1. Ev kadını
2. Memur
3. İşçi
4. Emekli
5. Serbest meslek
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

13) Babanız ne iş yapıyor?

1. İşsiz
2. Memur
3. İşçi
4. Emekli
5. Serbest meslek
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

14) Anne ve babanız ile ilgili aşağıdaki seçeneklerden uygun olanını işaretleyiniz.

1. Anne-baba sağ, birlikteler
2. Anne-baba sağ, boşanmışlaryıldır
3. Anne hayatta değilyıldır
4. Baba hayatta değilyıldır
5. Her ikisi de yaşamıyoryıldır
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

15) 18 yaşına kadar evde kimlerle birlikte yaşadınız?

1. Anne-baba ile birlikte yaşadım
2. Sadece annem ile birlikte yaşadım
3. Sadece babam ile birlikte yaşadım
4. Büyükanne-büyükbabamla birlikte yaşadım
5. Sadece büyükannemle birlikte yaşadım
6. Sadece büyükbabamla birlikte yaşadım
7. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

16) Anne-babanızın evlenme şekli aşağıdakilerden hangisine uymaktadır, belirtiniz.

1. Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan
2. Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak
3. Kendileri tanışıp anlaşarak
4. Diğer (Lütfen açıklayınız).....
5. Bilmiyorum

17) Anne ve babanızın arasındaki nikah şekli nedir?

1. Yalnız resmi nikah var
2. Yalnız imam nikahı var
3. Her ikisi de var
4. Her ikisi de yok
5. Bilmiyorum

18) Okumakta olduğunuz bölümü seçmenizde etkili olan kişi aşağıdakilerden hangisidir? (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz.)

1. Kendim
2. Akrabalar
3. Annem
4. Öğretmenler
5. Babam
6. Arkadaş, komşu
7. Ablam/ağabeyim
8. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

19) Okumakta olduğunuz bölümü neden seçtiniz?

Ek 2.

**H.Ü ECZACILIK FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK KOMPOZİSYON FORMU**

Sevgili Öğrenciler,

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı belirlemek amacıyla planlanmıştır. Bu çalışma ile öğrencilerinin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesinin, üniversite eğitimin içeriğinin toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısını yansıtmak şeklinde düzenlenebileceği düşünülmektedir.

Bu nedenle aşağıdaki metne ilişkin düşüncelerinizi objektif bir şekilde açıklamanız ve boş bırakmamanız sonuçlarının kullanılabilirliği açısından son derece önemlidir.

Katkılarınız ve katılımınız için teşekkür eder saygılar sunarım

Adres: Hacettepe Üniversitesi

Arş.Gör. Simge Zeyneloğlu

Hemşirelik Yüksekokulu

Sıhhiye/Ankara 06100

Tel: 0-312-3051580

E-mail: simge@hacettepe.edu.tr

Günümüzde çok sık duyduğumuz “**toplumsal cinsiyet**” kavramı, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Bu kavramın içinde yer alan “**toplumsal cinsiyet rolleri**” ise geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri tanımlamaktadır. Örneğin, “erkekler çocuklar oyuncak silahlarla oynamalıdır, statüsü yüksek işlerde erkekler çalışmalıdır, erkekler evin geçiminden sorumlu olmalıdır, erkekler tıp, mühendislik gibi meslekleri seçmelidir” gibi. Sizde ailenizde ve çevrenizde kadınların ve erkeklerin aile yaşamında, eğitim ve meslek seçiminde, sosyal yaşamda, mesleki yaşamda ve evlilik yaşamında ne gibi farklı rollere sahip olduklarını örneklerle açıklar mısınız?

Ek 3.

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ECZACILIK FAKÜLTESİ İZİN
FORMU**

24.05.06 / 266

Hemşirelik

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ
06100 ANKARA

Tel : (312) 310 88 31, (312) 305 10 88 Faks : (312) 311 47 77
E-mail : eczafak@hacettepe.edu.tr

Sayı : B.30.2.HAC.0.03.00.00/ C2 - 1218

23.15.2006

H.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

İlgi: 22 Mayıs 2006 tarih ve ...00-621-622 sayılı yazılarınız.

İlgi yazılarınıza istinaden; Anabilim Dalınız araştırma görevlilerinizden Simge Zeyneloğlu tarafından yürütülen "Hemşirelik Eğitimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu doktora tez çalışması gereği Fakültemiz birinci sınıf öğrencilerine konuya ilişkin kompozisyon yazdırılması Dekanlığımızca uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr.A.Ahmet Başaran
Dekan

Fak. Sek. HS.22.5

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
23 Mayıs 2006
NO:.....1266.....

Ek 4.**TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekteki cümleler, sizin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirleyerek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ölçeği geliştirmek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirinin kesin bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse **“Kesinlikle Katılmıyorum”**
 uygun değilse **“Katılmıyorum”**
 karar veremiyor iseniz..... **“Kararsızım”**
 uygunsa **“Katılıyorum”**
 tamamen uygunsa **“Tamamen Katılıyorum”**

Cümlelerin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Örnek:

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Katkınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Simge Zeyneloğlu

Tutum İfadeleri	Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Kadın için ailesi ilk planda olmalıdır.					
3. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
4. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
5. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidirler.					
6. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
7. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
8. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
9. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
10. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
11. Ailede çocukların ahlaki eğitiminden anne sorumlu olmalıdır.					
12. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidirler.					
13. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
14. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
15. Evlenme teklifini kadın da yapabilmelidir.					
16. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
17. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
18. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
19. Kadının temel görevi anneliktir.					
20. Evin reisi erkektir.					
21. Dul kadın yalnız başına yaşayabilmelidir.					
22. Kadın çalışmak için kocasından izin almalıdır.					
23. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
24. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
25. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
26. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					

27. Kadın, eş seçerken öncelikle erkeğin maddi durumuna bakmalıdır.					
28. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
29. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
30. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
31. Kocasını ölen kadın tekrar evlenebilmelidir.					
32. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi red edebilmelidir.					
33. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
34. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
35. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
36. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
37. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin boyu kadının boyundan uzun olmalıdır.					
39. Evlilik süresince alınan malların tapusu eşlerin üzerine olmalıdır.					
40. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
41. Evli bir kadın, erkek iş arkadaşı ile iş yemeğine gidebilmelidir.					
42. Statüsü yüksek olan mesleklerde erkekler çalışmalıdır.					
43. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına koca karar vermelidir.					
44. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
45. Gebelikten korunmak kadının sorumluluğudur.					
46. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
47. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					
48. Eşler mesleki gelişimlerinde birbirlerine destek olmalıdırlar.					

Ek.5.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ İZİN FORMU

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : B.30.2.HAC.0.70.00.01/ 30-1498
Konu :

07.07.2006
.../.../.....

Hemşirelik Yüksekokulu Müdürlüğüne,

İlgi: 29..06.2006 tarih ve HAC.0.82.00.00-829 sayılı yazınız.

Yüksekokulunuz Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim elemanlarından Arş. Gör. Simge ZEYNELOĞLU' nun, "Üniversite Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu doktora tez çalışmasını 2006-2007 öğretim yılında Üniversitemiz Hacettepe ve Beytepe Kampusu'nda yer alan Fakülte ve Yüksekokullarının tüm sınıflarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulama yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Gen. Sek. V.

Prof. Dr. Tunçalp ÖZGEN
Rektör

CK/HT. 05.07.

Ek 6.**TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİLİK-GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI İÇİN ÖĞRENCİLERİ BİLGİLENDİRME VE OLUR ALMA FORMU****Araştırmacının açıklaması:**

Sevgili Öğrenciler,

Günümüzde çok sık duyduğumuz “**toplumsal cinsiyet**” kavramı, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Bu kavramın içerisinde yer alan “**toplumsal cinsiyet rolleri**” ise geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri tanımlamaktadır. Örneğin, “erkekler çocuklar oyuncak silahlarla, kız çocukları ise bebeklerle oynamalıdır” gibi.

Bu araştırmanın, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ölçeğinin geçerlilik-güvenilirlik çalışması amacıyla yapılması planlanmıştır. Böylece üniversite öğrencilerinin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirleyecek bir ölçek geliştirilerek, üniversite eğitiminin içeriğinin toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısını yansıtacak şekilde düzenlenebileceği düşünülmektedir.

Size bu çalışmada yukarıda açıkladığımız konulara ilişkin sorular yönelteceğiz. Böylece sizin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı öğrenmiş olacağız. Bu formun tamamı sizin tarafınızdan doldurulacaktır. Sizin de bu çalışmaya katılmanızı öneriyoruz. Ancak çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra çalışmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız. Ayrıca çalışmanın herhangi bir aşamasında onayınızı çekmek hakkına da sahipsiniz.

Bu veriler, kimliğiniz belirtilmeden sağlık alanındaki öğrencilerin eğitiminde veya bilimsel nitelikte yayınlarda kullanılabilir. Bu amaçların dışında bu veriler, kullanılmayacak ve başkalarına verilmeyecektir.

Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme de yapılmayacaktır.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası size verilecektir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için kendi düşüncelerinizi işaretlemenizi ve soruları boş bırakmamanızı rica ederiz.

Teşekkürler.

Arş.Gör. Simge Zeyneloğlu

Adres: Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Sıhhiye/Ankara 06100
Tel: 0-312-3051580
E-mail: simge@hacettepe.edu.tr

Katılımcının beyanı:

Sayın araştırma görevlisi Simge Zeyneloğlu tarafından, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Eğer bu araştırmaya katılırsam araştırmacı ile aramızda kalması gereken bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılacağına inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimamla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir neden göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ancak araştırmacıyı zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da ayrı bir ödeme yapılmayacaktır. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda herhangi bir saatte araştırmacı Simge Zeyneloğlu'nu hangi telefon ve adresten arayabileceğimi biliyorum.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranış ile karşılaşmış değilim. Bana yapılmış tüm açıklamaları anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen bu araştırmada katılımcı olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı:	Görüşme Tanığı:	Katılımcı ile Görüşen Araştırmacı:
Adı, soyadı:	Adı, soyadı:	Adı, soyadı:
Adres:	Adres:	Adres:
Tel:	Tel:	Tel:
İmza:	İmza:	İmza:

Ek 7.

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekteki cümleler, siz üniversite öğrencilerinin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse **“Kesinlikle Katılmıyorum”**
 uygun değilse **“Katılmıyorum”**
 karar veremiyor iseniz..... **“Kararsızım”**
 uygunsa **“Katılıyorum”**
 tamamen uygunsa **“Tamamen Katılıyorum”**

Cümlenin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Örnek:

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Katılımınız için teşekkür ederim.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Ek 8.

**ARAŞTIRMANIN UYGULANDIĞI ÜNİVERSİTELERDEN ALINAN İZİN
FORMLARI**

 TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ANKARA CEBECİ SAĞLIK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ANK.0.77.02.00 /1723
Konu :

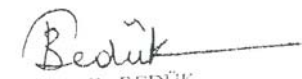
SİMGE
HACETTEPE
4 10/1 2005

Sayın Prof.Dr.Gülümser KUBİLAY

Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı
Lisans Üstü Eğitim Koordinatörü

İLGİ:22 Temmuz 2005 tarih ve B.30.2.HAC.0.82.00.00-1131 sayılı yazınız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlisi Simge Zeyneloğlu'nun " Türkiye'de Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu doktora tez çalışması araştırmasını 2005-2006 öğretim yılında yüksekokulumuzun 1.sınıf hemşirelik öğrencilerinde uygulaması uygun bulunmuştur.
Bilgilerinizi saygı ile arz ve rica ederim.

Prof.Dr.Tülin BEDÜK
Yüksekokul Müdürü

525 488 57 90

Adres: Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokulu 06340 Altındağ - ANKARA Tel: (0312) 319 50 18 Faks: (0312) 319 70 16

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı : B.30.2.GÜN.0.77.00.01 / 35
Konu :

ANKARA
28.07.2005

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne**

İLGİ: B.30.2.HAC.0.82.00.00-1130 sayı ve 22.07.2005 tarihli yazınız.

Anabilim Dalınız araştırma görevlisi Simge Zeyneloğlu'nun "Türkiye'de Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu doktora tez çalışmasını 2005-2006 öğretim yılında Yüksekokulumuz 1. sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde uygulaması tarafımızdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

**Prof.Dr.Nalan ÖZHAN-ELBAŞ
MÜDÜR**

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEMŞİRELİK VE SAĞLIK
HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

TS-EN-ISO 9001
 KALİTE SİSTEM BELGESİ

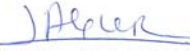
Sayı: SBF/HSB.2006/011

24 Nisan 2006

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı doktora öğrenciniz Simge ZEYNELOĞLU'nun "Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu doktora tez çalışmasını 2005-2006 veya 2006-2007 öğretim yılında Bölümümüz I. sınıf öğrencilerine uygulaması uygun bulunmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla,

 Prof. Dr. Lale ALGIER
 Bölüm Başkanı

HİZMETE ÖZEL

T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
GÜLHANE ASKERİ TIP AKADEMİSİ KOMUTANLIĞI
HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA

BOL BŞK. : 0530- 57 -06/ 127
KONU : Anket Uygulanması Hk.

27 HAZİRAN 2006

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
(DOSYA)

İLGİ : a) Hacettepe Üniversitesinin 10 Nisan 2006 gün ve B.30.2.HAC.0 82 00.00.53. sayılı emri

b) GATA K.İğ'nin 16 Mayıs 2006 gün ve Pl.Eğt.Öğt.Ş.:0530-378-06/ (Mzn Son.) (3) (1511) 2073 sayılı yazısı.

1. İlgili (a) ile, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okul Müdürlüğü, Doğum ve Kadın Hemşireliği Anabilim Dalı doktora öğrencisi Simge ZEYNELOĞLU nun "Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu anketinin okulumuz birinci sınıf öğrencilerine uygulanması için izin istenmiştir.

2. Söz konusu anketin GATA Hemşirelik Yüksek Okulu birinci sınıf öğrencilerine uygulanması ilgili (b) ile uygun bulunmuştur.

Arz ederim.

Svl Öğr.Gör.A.DEMİRTAŞ AD .

S. Hatipoğlu
Sevgi HATİPOĞLU
Prof Dr. Sağ. Kd. Alb.
Hem. Yük. Ok. Müdürü

HİZMETE ÖZEL

Ek 9.

**HEMŞİRELİK ÖĞRENİMİ GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ
BELİRLENMESİ İÇİN ÖĞRENCİLERİ BİLGİLENDİRME VE OLUR
ALMA FORMU**

Araştırmacının açıklaması:

Sevgili Öğrenciler,

Günümüzde çok sık duyduğumuz “**toplumsal cinsiyet**” kavramı, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Bu kavramın içerisinde yer alan “**toplumsal cinsiyet rolleri**” ise geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri tanımlamaktadır. Örneğin, “erkekler çocuklar oyuncak silahlarla, kız çocukları ise bebeklerle oynamalıdır” gibi.

Bu araştırmanın, hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılması planlanmıştır. Böylece hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlenerek, üniversite eğitiminin içeriğinin toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısını yansıtmak şekilde düzenlenebileceği düşünülmektedir.

Size bu araştırmada yukarıda açıkladığımız konulara ilişkin sorular yönelteceğiz. Böylece sizin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı öğrenmiş olacağız. Bu formun tamamı sizin tarafınızdan doldurulacaktır. Sizin de bu araştırmaya katılmanızı öneriyoruz. Ancak araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız. Ayrıca çalışmanın herhangi bir aşamasında onayınızı çekmek hakkına da sahipsiniz.

Bu veriler, kimliğiniz belirtilmeden sağlık alanındaki öğrencilerin eğitiminde veya bilimsel nitelikte yayınlarda kullanılabilir. Bu amaçların dışında bu veriler, kullanılmayacak ve başkalarına verilmeyecektir.

Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme de yapılmayacaktır.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası size verilecektir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için kendi düşüncelerinizi işaretlemenizi ve soruları boş bırakmamanızı rica ederiz.

Teşekkürler.

Arş. Gör. Simge Zeyneloğlu

Adres: Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

Sıhhiye/Ankara 06100

Tel: 0-312-3051580

E-mail: simge@hacettepe.edu.tr

Katılımcının beyanı:

Sayın araştırma görevlisi Simge Zeyneloğlu tarafından, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Eğer bu araştırmaya katılırsam araştırmacı ile aramızda kalması gereken bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılacağına inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimamla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir neden göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ancak araştırmacıyı zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da ayrı bir ödeme yapılmayacaktır. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda herhangi bir saatte araştırmacı Simge Zeyneloğlu'nu hangi telefon ve adresten arayabileceğimi biliyorum.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranış ile karşılaşmış değilim. Bana yapılmış tüm açıklamaları anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen bu araştırmada katılımcı olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Görüşme Tanığı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Katılımcı ile Görüşen Araştırmacı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Ek 10.

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ TIBBİ, CERRAHİ VE İLAÇ
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU'NUN ARAŞTIRMA PROJESİ
DEĞERLENDİRME RAPORU**

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Tıp Fakültesi
Tıbbi, Cerrahi ve İlaç Araştırmaları Etik Kurulu

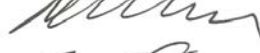

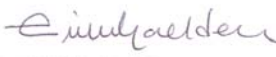

Sayı : B.30.2.HAC.0.01.00.05/865
Konu :

21/07/2006

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 20.07.2006 PERŞEMBE
Toplantı No : 2006/7
Proje No : LUT 05/89 (Onay Tarihi: 27.10.2005)
Karar No : LUT 05/89 - 11

Üniversitemiz Hemşirelik Yüksekokulu öğretim üyelerinden Yrd.Doç.Dr. Füsun Terzioğlu'nun sorumlu araştırmacısı olduğu, Arş.Gör. Simge Zeyneloğlu'nun tezi olan, kurulumuzun 27.10.2005 tarihli toplantısında onaylanan LUT 05/89 kayıt numaralı ve "Türkiye'de Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu çalışmanın adının doktora tez izleme komitesi tarafından "Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" olarak değiştirilme talebi kurulumuzda görüşülerek uygun bulunmuştur.

1. Prof.Dr. E. Rüştü Onur (Başkan)
2. Prof.Dr. Sema Özer (Üye)
3. Prof.Dr. M. Emin Şenocak(Üye) K A T I L M A D I
4. Prof.Dr. Meral Kanbak (Üye) K A T I L M A D I
5. Prof.Dr. Türkan Eldem (Üye)
6. Prof.Dr. Gökhan Gedikoğlu(Üye) K A T I L M A D I
7. Prof.Dr. Erdem Aydın (Üye)
8. Prof.Dr. Ediz Demirpençe (Üye)
9. Prof.Dr. Alev Türker (Üye) K A T I L M A D I
10. Doç.Dr. Ümit Yaşar (Üye)
11. Avukat Serpil Besni (Üye)

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi, Cerrahi ve İlaç Araştırmaları Etik Kurulu 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: (0 312) 305 10 82 Faks: (0 312) 310 05 80 E-posta: hums@hacettepe.edu.tr

Ek 11.

**ÖĞRENCİLERİN TCRTÖ'NÜN ALT BOYUTLARINDAN ALDIKLARI
PUAN ORTANCA VE ORTALAMALARININ TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARINI ETKİLEYEBİLECEĞİ
DÜŞÜNÜLEN FAKTÖRLER İLE İLİŞKİSİNE YÖNELİK EK TABLOLAR**

Bu araştırmanın ek tabloları beş grup altında verilmiştir.

1. Grup: Öğrencilerin Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

2. Grup: Öğrencilerin Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

3. Grup: Öğrencilerin Evlilikte Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

4. Grup: Öğrencilerin Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

5. Grup: Öğrencilerin Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

1. Öğrencilerin Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Tablo 1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
n						
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü						
GATA HYO	79	38.00	13	40		
G.Ü HYO	64	36.00	23	40		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56	37.00	19	40	7.557	0.056
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü	53	37.00	21	40		
Yaş					Z	p
19 yaş ve altı	137	37.00	13	40		
20 yaş ve üzeri	115	37.00	19	40	0.314	0.753
Mezun Olduğu Lise					Z	p
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	38.00	13	40		
Lise	105	36.00	19	40	2.919	0.004
Kardeşinin Olma Durumu					Z	p
Var	239	37.00	13	40		
Yok	13	37.00	21	40	0.116	0.907
Kardeş Sayısı (n= 239)**					KW	p
1 kardeş	117	37.00	19	40		
2 kardeş	68	37.00	13	40	1.552	0.460
3 ve daha fazla kardeş	54	36.00	27	40		
Aile Tipi					Z	p
Çekirdek aile	231	37.00	19	40		
Geniş aile	21	38.00	13	40	1.607	0.108

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW=Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 1.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
	n				KW	p
Doğum Yeri						
İl	141	38.00	19	40		
İlçe	93	37.00	13	40	5.117	0.077
Köy	18	35.00	28	40		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)**					KW	p
Gelişmiş	102	37.50	19	40		
Orta gelişmiş	27	38.00	30	40	0.794	0.672
Az gelişmiş	12	35.50	32	40		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri					KW	p
İl	141	37.00	19	40		
İlçe	78	36.00	13	40	2.644	0.267
Köy	33	38.00	27	40		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***					KW	p
Gelişmiş	108	37.00	19	40		
Orta gelişmiş	25	38.00	30	40	0.184	0.912
Az gelişmiş	8	37.00	35	40		
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler					KW	p
Anne-baba, kardeşler ile birlikte (A ¹)	219	38.00	19	40		
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte (A ²)	21	37.00	13	40	11.996	0.002
Ebeveynlerden biri ile birlikte (A ³)	12	31.00	21	40		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer					KW	p
Yurtta	154	37.50	13	40		
Birinci derece yakınlarının yanında	71	37.00	24	40	2.454	0.293
Tek başına/arkadaşları ile evde	27	35.00	23	40		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

*** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Çoklu Karşılaştırma Testi

KW= Kruskal-Wallis Testi

Tablo 1.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Anne Öğrenim Düzeyi					KW	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	37.00	32	40	2.571	0.277
İlköğretim mezunu	161	37.00	13	40		
Lise ve üzeri mezunu	75	38.00	19	40		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**					Z	p
İlköğretim mezunu	111	36.00	13	40	1.740	0.082
Lise ve üzeri mezunu	137	37.00	21	40		
Anne Çalışma Durumu					Z	p
Çalışıyor	48	37.50	21	40	0.577	0.564
Çalışmıyor	204	37.00	13	40		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 1.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumu, Evlenme ve Nikah Şekline İlişkin Özelliklerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte (A ¹)	231	37.00	13	40	6.550	0.038
Ebeveynlerden biri hayatta değil (A ²)	13	34.00	23	40		
Ebeveynler sağ ve boşanmış (A ³)	8	35.50	21	40		
**Fark: A¹ - A², A¹ - A³					KW	p
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					KW	p
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak	126	37.00	13	40	0.973	0.615
Kendileri tanışıp anlaşarak	70	37.50	19	40		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan	56	37.00	19	40		
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)***					Z	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	37.00	19	40	1.032	0.302
Yalnız resmi nikah	72	36.50	13	40		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

** Çoklu karşılaştırma testi

Z= Mann-Whitney U Testi

*** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir.

Tablo 1.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Eşitlikçi Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
	n				KW	p
Sevme	76	37.00	13	40		
İş bulma kolaylığı	68	38.00	25	40		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma	67	36.00	23	40	4.888	0.180
Aile isteği	41	38.00	19	40		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.
KW = Kruskal-Wallis Testi

2. Öğrencilerin Kadın Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Tablo 2.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü					KW	p
GATA HYO	79	25.00	15	31		
G.Ü HYO	64	24.00	17	32		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56	24.00	14	30	3.145	0.370
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü	53	24.00	15	30		
Yaş					Z	p
19 yaş ve altı	137	25.00	15	32		
20 yaş ve üzeri	115	24.00	14	32	1.686	0.092
Mezun Olduğu Lise					Z	p
Süper lise/ Anadolu/fen lisesi	147	25.00	15	31		
Lise	105	24.00	14	32	1.699	0.089
Kardeşinin Olma Durumu					Z	p
Var	239	24.00	14	32		
Yok	13	22.00	19	27	1.446	0.148
Kardeş Sayısı (n= 239)**					KW	p
1 kardeş	117	24.00	14	32		
2 kardeş	68	24.00	15	30	5.859	0.053
3 ve daha fazla kardeş	54	25.00	16	31		
Aile Tipi					Z	p
Çekirdek aile	231	24.00	14	32		
Geniş aile	21	24.00	15	29	1.236	0.216

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 2.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
n						
Doğum Yeri						
İl	141	24.00	14	32		
İlçe	93	24.00	15	31	0.481	0.786
Köy	18	24.50	16	30		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)**						
Gelişmiş	102	24.00	14	32		
Orta gelişmiş	27	25.00	21	32	2.968	0.227
Az gelişmiş	12	23.50	19	28		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri						
İl	141	24.00	14	32		
İlçe	78	25.00	15	31	0.162	0.922
Köy	33	24.00	16	30		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***						
Gelişmiş	108	24.00	14	32		
Orta gelişmiş	25	25.00	21	30	5.798	0.055
Az gelişmiş	8	22.50	19	25		
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler						
Anne-baba, kardeşler ile birlikte	219	24.00	21	30		
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte	21	24.00	15	29	1.528	0.466
Ebeveynlerden biri ile birlikte	12	24.00	14	32		
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer						
Yurtta	154	24.00	15	32		
Birinci derece yakınlarının yanında	71	24.00	14	32	1.399	0.497
Tek başına/arkadaşları ile evde	27	25.00	15	29		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

*** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Tablo 2.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Anne Öğrenim Düzeyi					KW	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	24.50	17	31	1.124	0.570
İlköğretim mezunu	161	24.00	15	32		
Lise ve üzeri mezunu	75	24.00	14	30		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**					Z	p
İlköğretim mezunu	111	24.00	15	31	0.384	0.701
Lise ve üzeri mezunu	137	25.00	14	32		
Anne Çalışma Durumu					Z	p
Çalışıyor	48	23.00	14	30	2.025	0.043
Çalışmıyor	204	24.50	15	32		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 2.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumu, Evlenme ve Nikah Şekline İlişkin Özelliklerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte	231	24.00	14	32	0.313	0.855
Ebeveynlerden biri hayatta değil	13	24.00	21	30		
Ebeveynler sağ ve boşanmış	8	23.50	18	27		
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					KW	p
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak	126	25.00	15	32	3.429	0.180
Kendileri tanışıp anlaşarak	70	23.50	14	32		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan	56	24.50	18	30		
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)**					Z	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	24.00	15	32	0.152	0.879
Yalnız resmi nikah	72	24.00	14	31		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 2.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Kadın Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı n	Ortanca *	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Sevme	76	24.00	15	32		
İş bulma kolaylığı	68	24.00	14	30		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma	67	25.00	16	32	4.177	0.243
Aile isteği	41	24.00	17	31		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.
KW= Kruskal-Wallis Testi

3. Öğrencilerin Evlilikte Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Tablo 3.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca *	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü						
GATA HYO (A ¹)	79	13.00	8	27		
G.Ü HYO (A ²)	64	15.00	10	24		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (A ³)	56	13.00	8	24	18.064	0.000
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü (A ⁴)	53	12.00	8	20		
**Fark: A³ - A⁴, A² - A¹, A² - A⁴						
					Z	p
Yaş						
19 yaş ve altı	137	13.00	8	27		
20 yaş ve üzeri	115	13.00	8	24	0.190	0.849
					Z	p
Mezun Olduğu Lise						
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	13.00	9	27		
Lise	105	13.00	8	24	1.649	0.893
					Z	p
Kardeşinin Olma Durumu						
Var	239	13.00	8	27		
Yok	13	12.00	9	19	0.521	0.603
					KW	p
Kardeş Sayısı (n: 239)***						
1 kardeş	117	13.00	8	24		
2 kardeş	68	13.00	8	27	3.407	0.182
3 ve daha fazla kardeş	54	13.50	8	27		
					Z	p
Aile Tipi						
Çekirdek aile	231	13.00	8	27		
Geniş aile	21	13.00	10	20	0.014	0.989

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Çoklu Karşılaştırma Testi

*** Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 3.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252						
Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Doğum Yeri					KW	p
İl	141	13.00	8	27		
İlçe	93	13.00	8	24	0.586	0.746
Köy	18	14.00	11	19		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)**					KW	p
Gelişmiş	102	13.00	8	27		
Orta gelişmiş	27	14.00	8	18	1.332	0.514
Az gelişmiş	12	12.00	11	18		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri					KW	p
İl	141	13.00	8	27		
İlçe	78	13.00	8	24	1.436	0.488
Köy	33	14.00	11	20		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***					KW	p
Gelişmiş	108	13.00	8	27		
Orta gelişmiş	25	13.00	8	18	0.955	0.620
Az gelişmiş	8	13.50	11	19		
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler					KW	p
Anne-baba, kardeşler ile birlikte	219	13.00	8	27		
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte	21	13.00	10	20	3.135	0.209
Ebeveynlerden biri ile birlikte	12	16.50	11	24		
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer					KW	p
Yurtta (A ¹)	154	13.00	8	27		
Birinci derece yakınlarının yanında (A ²)	71	13.50	8	24	10.288	0.006
Tek başına/arkadaşları ile evde (A ³)	27	15.00	8	20		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

*** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Çoklu Karşılaştırma Testi

KW= Kruskal-Wallis Testi

Tablo 3.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı(2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Anne Öğrenim Düzeyi					KW	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	13.50	9	24	3.992	0.136
İlköğretim mezunu	161	13.00	8	27		
Lise ve üzeri mezunu	75	12.00	8	20		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**					Z	p
İlköğretim mezunu	111	13.00	8	27	1.088	0.277
Lise ve üzeri mezunu	137	13.00	8	20		
Anne Çalışma Durumu					Z	p
Çalışıyor	48	13.00	8	19	0.629	0.529
Çalışmıyor	204	13.00	8	27		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir. KW= Kruskal-Wallis Testi Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 3.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumu, Evlenme ve Nikah Şekline İlişkin Özelliklerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte (A ¹)	231	13.00	8	27	7.836	0.020
Ebeveynlerden biri hayatta değil (A ²)	13	15.00	11	20		
Ebeveynler sağ ve boşanmış (A ³)	8	16.00	12	24		
**Fark: A¹ - A², A¹ - A³						
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					KW	p
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak (A ¹)	126	14.00	8	27	9.377	0.009
Kendileri tanışıp anlaşarak (A ²)	70	12.00	8	27		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan (A ³)	56	13.00	8	24		
**Fark: A² - A¹, A² - A³						
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)***					Z	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	13.00	8	27	0.050	0.960
Yalnız resmi nikah	72	13.00	8	27		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Çoklu Karşılaştırma Testi

*** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 3.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Evlilikte Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Sevme	76	13.00	8	27		
İş bulma kolaylığı	68	13.00	8	20		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma	67	13.00	8	27	1.508	0.681
Aile isteği	41	13.00	11	24		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.
KW= Kruskal-Wallis Test

4. Öğrencilerin Geleneksel Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortanca ve Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Tablo 4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı	Ortanca *	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
	n					
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü					KW	p
GATA HYO (A ¹)	79	17.00	8	27	8.845	0.031
G.Ü HYO (A ²)	64	18.00	9	29		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (A ³)	56	19.00	9	29		
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü (A ⁴)	53	16.00	8	33		
**Fark: A³ - A⁴, A¹ - A³, A¹ - A²						
Yaş					Z	p
19 yaş ve altı	137	17.00	8	33	0.695	0.487
20 yaş ve üzeri	115	18.00	8	29		
Mezun Olduğu Lise					Z	p
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	17.00	8	29	1.649	0.099
Lise	105	18.00	8	33		
Kardeşinin Olma Durumu					Z	p
Var	239	17.00	8	33	1.026	0.305
Yok	13	16.00	10	23		
Kardeş Sayısı (n: 239)***					KW	p
1 kardeş (A ¹)	117	17.00	8	31	6.340	0.042
2 kardeş (A ²)	68	17.00	8	33		
3 ve daha fazla kardeş (A ³)	54	19.00	8	27		
**Fark: A¹ - A³						
Aile Tipi					Z	p
Çekirdek aile	231	17.00	8	33	1.694	0.090
Geniş aile	21	15.00	8	26		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Çoklu Karşılaştırma Testi

*** Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 4.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortanca ve Ortalamalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
n						
Doğum Yeri						
İl	141	17.00	8	29		
İlçe	93	18.00	8	33	0.155	0.925
Köy	18	17.00	9	29		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***		Ortalama Standart Sapma**			F	p
Gelişmiş	102	17.39 ± 4.71	8	29		
Orta gelişmiş	27	18.00 ± 4.59	9	27	1.341	0.265
Az gelişmiş	12	15.41 ± 3.17	10	21		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri					F	p
İl	141	17.30 ± 4.65	8	29		
İlçe	78	17.87 ± 5.24	8	33	0.345	0.709
Köy	33	17.54 ± 4.62	9	29		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***		Ortanca*			KW	p
Gelişmiş (A ¹)	108	17.00	8	29		
Orta gelişmiş (A ²)	25	20.00	9	27	6.355	0.042
Az gelişmiş (A ³)	8	15.50	10	19		
****Fark: A ² - A ¹ , A ² - A ³						
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler					KW	p
Anne-baba, kardeşler ile birlikte (A ¹)	219	21.50	10	29		
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte (A ²)	21	15.00	8	26	7.264	0.026
Ebeveynlerden biri ile birlikte (A ³)	12	17.00	8	33		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer					KW	p
Yurtta (A ¹)	154	16.50	8	33		
Birinci derece yakınlarının yanında (A ²)	71	17.00	9	26	13.293	0.001
Tek başına/arkadaşları ile evde (A ³)	27	22.00	8	29		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Veriler normal dağılım gösterdiği için ortalama kullanılmıştır.

*** Bu soruyu doğum yeri ve ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Çoklu Karşılaştırma Testi

KW= Kruskal-Wallis Testi

F= Oneway Anova Testi

Tablo 4.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Anne Öğrenim Düzeyi					KW	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	19.50	8	25	4.149	0.126
İlköğretim mezunu	161	17.00	8	33		
Lise ve üzeri mezunu	75	17.00	9	29		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**					Z	p
İlköğretim mezunu	111	18.00	8	31	0.743	0.458
Lise ve üzeri mezunu	137	17.00	9	33		
Anne Çalışma Durumu					Z	p
Çalışıyor	48	17.50	10	29	0.344	0.731
Çalışmıyor	204	17.00	8	33		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 4.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumu, Evlenme ve Nikah Şekline İlişkin Özelliklerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte	231	17.00	8	33	3.110	0.211
Ebeveynlerden biri hayatta değil	13	20.00	10	28		
Ebeveynler sağ ve boşanmış	8	18.50	12	29		
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					KW	p
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak	126	18.00	8	33	4.546	0.103
Kendileri tanışıp anlaşarak	70	16.00	8	31		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan	56	17.50	10	29		
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)**					Z	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	17.00	8	33	0.546	0.585
Yalnız resmi nikah	72	18.00	8	29		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 4.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Geleneksel Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı			İstatistiksel Değerler		
	n	Ortanca*	Min	Max	KW	p
Sevme (A ¹)	76	17.00	8	29		
İş bulma kolaylığı (A ²)	68	16.00	9	23		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma (A ³)	67	18.00	9	29	8.812	0.032
Aile isteği (A ⁴)	41	19.00	8	33		

**Fark: A³ - A²

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** KW= Kruskal-Wallis Test

5. Öğrencilerin Erkek Cinsiyet Rolü Alt Boyutundan Aldıkları Puan Ortancalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile İlişkisi

Tablo 5.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
n						
Üniversite/Fakülte/Yüksekokul ve Bölümü						
GATA HYO	79	11.00	6	21	2.520	0.472
G.Ü HYO	64	12.00	6	22		
B.Ü Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü	56	11.00	6	21		
A.Ü Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü	53	10.00	6	18		
Yaş					Z	p
19 yaş ve altı	137	11.00	6	22	0.728	0.466
20 yaş ve üzeri	115	11.00	6	22		
Mezun Olduğu Lise					Z	p
Süper lise/anadolu/fen lisesi	147	11.00	6	21	1.437	0.151
Lise	105	12.00	6	22		
Kardeşinin Olma Durumu					Z	p
Var	239	11.00	6	22	0.749	0.454
Yok	13	11.00	6	18		
Kardeş Sayısı (n: 239)**					KW	p
1 kardeş	117	11.00	6	21	0.269	0.874
2 kardeş	68	11.00	6	22		
3 ve daha fazla kardeş	54	11.50	6	21		
Aile Tipi					Z	p
Çekirdek aile	231	11.00	6	22	1.759	0.079
Geniş aile	21	10.00	6	18		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu sadece kardeşi olan öğrenciler cevaplamışlardır.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 5.2. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Bazı Özellikler	Sayı	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
	n				KW	p
Doğum Yeri						
İl	141	11.00	6	21		
İlçe	93	11.00	6	22	0.619	0.734
Köy	18	12.00	6	18		
Doğduğu İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)**					KW	p
Gelişmiş	102	11.00	6	21		
Orta gelişmiş	27	11.00	6	21	3.269	0.195
Az gelişmiş	12	9.00	7	17		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yerleşim Yeri					KW	p
İl	141	11.00	6	21		
İlçe	78	11.00	6	22	1.022	0.600
Köy	33	10.00	6	16		
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı İlin Gelişmişlik Düzeyi (n= 141)***					KW	p
Gelişmiş	108	11.00	6	21		
Orta gelişmiş	25	11.00	6	21	3.052	0.217
Az gelişmiş	8	9.00	8	13		
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşanan Kişiler					KW	p
Anne-baba, kardeşler ile birlikte (A ¹)	219	11.00	6	22		
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte (A ²)	21	10.00	6	18	7.707	0.021
Ebeveynlerden biri ile birlikte (A ³)	12	15.00	6	22		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						
Şu Anda (Halen) Yaşadığı Yer					KW	p
Yurtta (A ¹)	154	11.00	6	21		
Birinci derece yakınlarının yanında (A ²)	71	11.50	6	22	6.237	0.044
Tek başına/arkadaşları ile evde (A ³)	27	14.00	6	22		
****Fark: A ³ - A ¹ , A ³ - A ²						

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu soruyu doğum yeri il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

*** Bu soruyu ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yer il olan öğrenciler cevaplamışlardır.

**** Çoklu Karşılaştırma Testi

KW= Kruskal-Wallis Testi

Tablo 5.3. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Anne Öğrenim Düzeyi					KW	p
Okuryazar/okuryazar olmayan	16	11.50	6	16	0.595	0.743
İlköğretim	161	11.00	6	22		
Lise ve üzeri	75	11.00	6	22		
Baba Öğrenim Düzeyi (n= 248)**					Z	p
İlköğretim	111	11.00	6	22	0.400	0.689
Lise ve üzeri	137	11.00	6	22		
Anne Çalışma Durumu					Z	p
Çalışıyor	48	11.00	6	18	0.891	0.373
Çalışmıyor	204	11.00	6	22		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Bu sayıya babasının öğrenim durumu okuryazar-okuryazar olmayan 4 öğrenci dahil edilmemiştir.

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

Tablo 5.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Birliktelik Durumu, Evlenme ve Nikah Şekline İlişkin Özelliklerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Ebeveynlerin Bazı Özellikleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu					KW	p
Ebeveynler sağ ve birlikte	231	11.00	6	22	5.903	0.052
Ebeveynlerden biri hayatta değil	13	12.00	6	22		
Ebeveynler sağ ve boşanmış	8	15.00	7	17		
Ebeveynlerin Evlenme Şekli					KW	p
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak (A ¹)	126	12.00	6	22	6.262	0.044
Kendileri tanışıp anlaşarak (A ²)	70	10.00	6	22		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan (A ³)	56	11.00	6	18		
**Fark: A³-A²						
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli (n=250)***					Z	p
Resmi ve imam nikahı birlikte	178	11.00	6	22	0.667	0.505
Yalnız resmi nikah	72	11.00	6	21		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.

** Çoklu Karşılaştırma Testi

*** Bu sayıya ebeveynleri arasında yalnız imam nikahı olan 2 öğrenci dahil edilmemiştir

KW= Kruskal-Wallis Testi

Z= Mann-Whitney U Testi

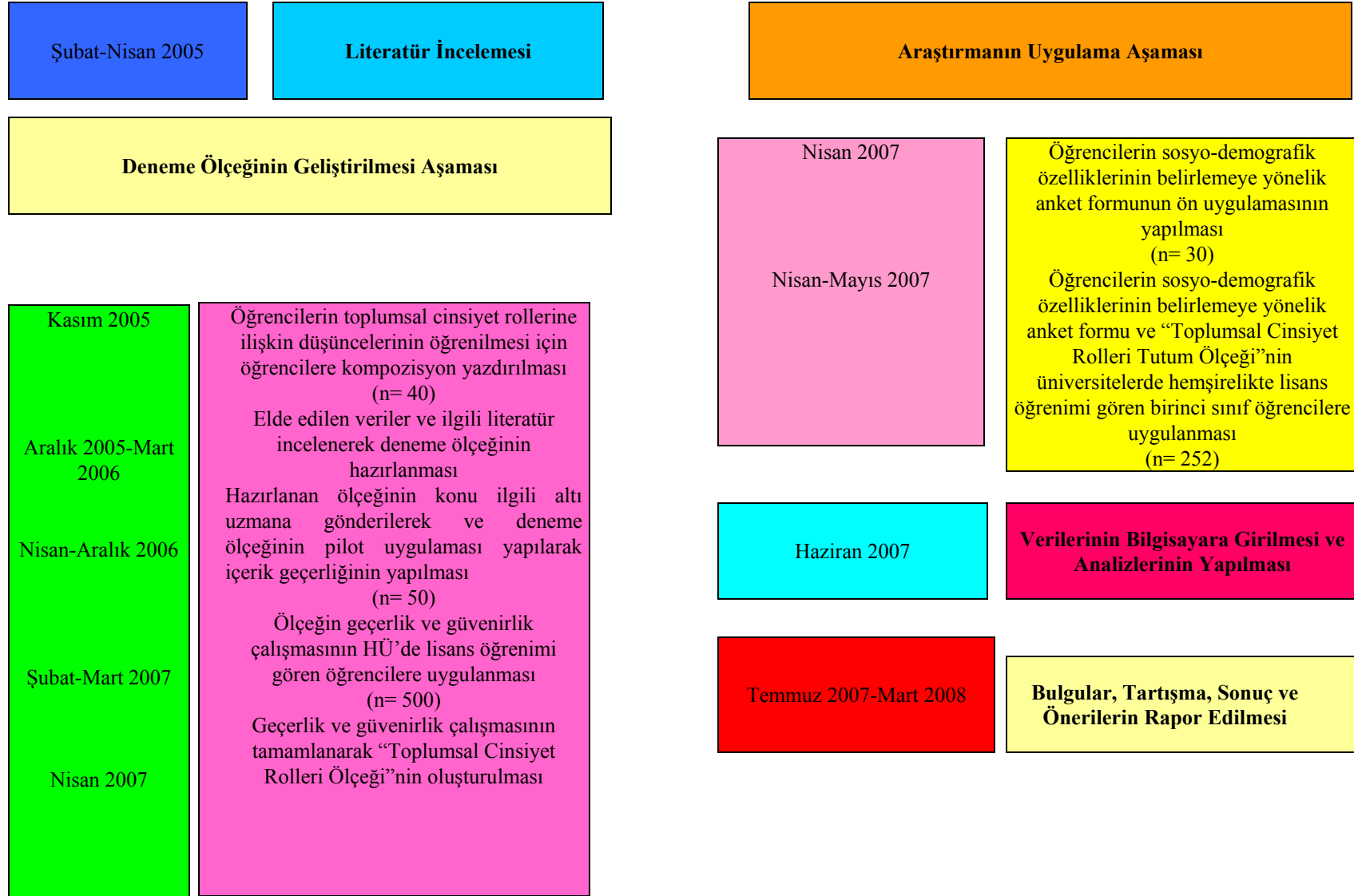
Tablo 5.5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Erkek Cinsiyet Rolü Puan Ortancalarının Dağılımı (2007, Ankara)

n= 252

Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri	Sayı n	Ortanca*	Min	Max	İstatistiksel Değerler	
					KW	p
Sevme	76	11.50	6	21		
İş bulma kolaylığı	68	10.50	6	17		
Hemşirelik bilimi için yeterli puanı alma	67	11.00	6	22	3.522	0.318
Aile isteği	41	12.00	6	22		

* Veriler normal dağılım göstermediği için ortanca kullanılmıştır.
KW= Kruskal-Wallis Test

Ek 11. Araştırmanın Akış Şeması

Araştırma Süreci

Araştırmanın Basamakları	2005										2006													
	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Literatür taranması																								
Araştırmanın planlanması																								
Deneme ölçeğinin uygulama izinlerinin, araştırmanın uygulama izinlerinin ve etik kurul izninin alınması																								
Anket formunun hazırlanması																								
Deneme ölçeğinin oluşturulması için toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin öğrencilere kompozisyon yazdırılması																								
Hazırlanan tutum ifadelerinin uygunluğunun değerlendirilmesi için ölçme değerlendirme ve psikoloji bölümlerinden uzman kişilerin görüşlerinin alınması																								
Tutum ifadelerinin kapsam geçerliliği için alanında uzman kişilerin görüşlerinin alınması																								
Yeniden düzenlenen tutum ifadelerinin uygunluğunun değerlendirilmesi için ölçme değerlendirme uzmanından tekrar görüş alınması, deneme ölçeğinin pilot uygulamasının yapılması ve deneme ölçeğinin oluşturulması																								

Araştırma Sürecinin Devamı

Araştırmanın Basamakları	2007												2008			
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	
Deneme ölçeğinin örnekleminin seçimi ve hesaplanması	■															
Deneme ölçeğinin uygulanması		■	■													
Deneme ölçeğinin değerlendirilerek, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının tamamlanması				■												
Ölçeğe son şeklinin verilmesi				■												
Anket formunun ön uygulamasının yapılması				■												
Anket formunun ön uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve forma son şeklinin verilmesi				■												
Araştırmanın uygulanacağı kurumlardan randevu alma ve anket formu ile ölçeğin uygulaması				■	■											
Verilerin değerlendirilmesi						■										
Tabloların oluşturulması						■										
Bulguların rapor edilmesi							■	■	■	■	■	■				
Tartışma ,genel bilgiler, sonuç ve önerilerin rapor edilmesi													■	■	■	■

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı 1977 yılında Gaziantep'te doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Gaziantep'te tamamladıktan sonra 1994 yılında Ege üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'na girmiş ve 1998 yılında mezun olmuştur. Araştırmacı 1999 yılında Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Aynı yıl içerisinde Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği anabilim dalında bilim uzmanlığını tamamlamak üzere görevlendirilmiştir. 2002 yılında bilim uzmanlığını tamamlamıştır.